

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 10, številka 3

Poštšina plačana pri pošti 6223 Komen
SEPTEMBER 2015

Praznovanje praznika Občine Komen

OBČINA KOMEN

Just in Žubr
KOMENSKI OBČINSKI PRAZNIK

Le zakaj hitimo?

Pred vrati je najbolj barvit letni čas za naš Kras – jesen. Poletje, tisto vroče poletje, ki se ga bomo najbolj spominjali po zelo visokih temperaturah, konstantnem napovedovanju novih vročinskih valov in tarnanju o tem, kako se sploh ne da živeti, se poslavlja.

Jesenski čas je v naravi čas za pobiranje plodov in pripravo na zimski počitek, da si bo tako opomogla. Tudi človek je del narave, vendar se pojavlja vprašanje, ali si znamo vzeti čas za oddih. Vse leto delamo. Če imamo srečo, si enkrat ali dvakrat letno privoščimo nekaj dni dopusta. Vendar ves čas jamramo! K razmi-

šljanju o hitenju, če ne že kar drvenju, me je privedla misel na novo šolsko leto. Že ves teden pred začetkom šole nas opozarjajo, naj ne vozimo prehitro, naj pazimo na varnost otrok in nas seznanjajo s tem, da bo pred šolami poostren policijski nadzor. Že več dni vsi vozimo po pravilih tako, kot bi vedno morali, ko policista ni več na prizorišču, pa ... Drugače ne gre, ko pa imamo toliko opravkov. V času pouka se starši namreč prelevimo v poklic(a)ne prevoznike. Ali je to res potrebno? Ali moramo res zapolniti vsako sekundo svojega in otrokovega prostega časa s takšnimi in drugačnimi dejavnostmi? Strinjam se, prav je, da imajo možnost razvijati talente, s katerimi so bili obdarjeni, a vse do neke mere. Nič narobe ni, če je popoldne otrok kdaj pa kdaj doma in malo, po domače povedano, divja okoli hiše. Letos bo tudi tekanje okoli šole bolj varno, saj se je pločevina iz šolskega dvorišča umaknila na novo parkirišče, česar smo vsi veseli. Nenehno razmišljanje o tem, kako nimamo časa, nas privede do tega, da nam le-ta zares zmanjka za tiste stvari, ki bi nas obogatile (sprehod, igra, pogovor, obisk prireditve ...) sodeč po prispevkih številke, ki je pred vami, je bilo možnosti za to kar nekaj. Upam, de ste si vzeli čas zanje in bili del zgodbe!

Marija Umek,
odgovorna urednica

Glasilo Občine Komen
Letnik 10, številka 3, SEPTEMBER 2015

Izdajatelj:
Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
e-pošta: burja@komen.si

Naklada: 1.420 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen. Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli. Glasilo dobite brezplačno tudi na občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.
Odgovorna urednica: Marija Umek
Uredniški odbor: Tanja Bratina Grmek (pomočnica odg. urednice), Ana Godnik, Katjuša Rina Trampuž in mag. Andreja Štok
Lektoriranje: Barbara Jejčič
Priprava za tisk: DTP Studio Sežana, Čeh Damjan s.p., Partizanska 82, 6210 Sežana
Tisk: Print Luin, Dušan Luin s.p., Sveto 58, 6223 Komen
Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si, najpozneje do 25. 11. 2015. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno ne bodo vključeni v junijsko številko! K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji.
Vabimo tudi vse fotografе ali fotografе kar tako, da nam pošljete tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili.
Naslednja številka občinskega glasila izide DECEMBRA 2015.
Avtor fotografije na naslovnici: Klemen Bandelj

Praznovanje občinskega praznika

Občina Komen je letošnji občinski praznik obeležila nekoliko drugače. Praznovanje se je začelo že v četrtek, 18. junija, v Kobilju na domačiji Maksa Fabianija, ko so župan in lastnika domačije, gospa in gospod Malgaj, odkril doprsni kip Maksa Fabianija. V petek, 19. junija, je v Galeriji Lojzeta Spacala potekala slavnostna seja, kjer je župan podelil občinska priznanja, priznanja za najboljša vina ter priznanja za najlepše urejeno naselje, vrt in okolico hiše.

Osrednji dogodek praznovanja občinskega praznika je potekal v soboto, 20. junija, s prireditvijo z imenom Gušt in žluk.

Osrednja tema prireditve je bila kulinarika. Z različnimi kulinaricnimi dobrotami in vini se je predstavilo 15 ponudnikov hrane (gostincev, turističnih kmetij, osmic) ter 13 vinarjev. Poudarek je bil na kraški kuhinji in domačih vinih, svoje dobrote pa so predstavili tudi ponudniki iz Goriških Brd, Vipavske doline, Istre, Brkinov ter iz drugih koncev Slovenije. Na skupno več kot 40 stojnicah se so se predstavili tudi lokalna društva in drugi lokalni ponudniki z domačimi ter ročno izdelanimi izdelki in dobrotami. Kljub začetnemu slabemu vremenu se je v Komnu zbralo lepo število obiskovalcev, ki so se lahko ob kulturnem programu in glasbi razvajali ob odličnih kulinaricnih dobrotah.

Kolesarske prireditve »S kolesom čez Komenski Kras« se je udeležilo 21 kolesarjev, med njimi tudi iz zamejstva. Kolesarjenje je potekalo po dveh trasah: krajša z 20 km in daljša s 30 km. Na

poti so bili udeležencem na voljo trije postanki: v Hruševici, na Lukovcu in v Kobjeglavi, kjer so jih pogostili gostoljubni domačini. Kljub slabemu vremenu, ki je po vsej verjetnosti botrovalo tudi nekoliko manjši udeležbi na kolesarjenju, so vsi udeleženci pohvalili gostoljubje domačinov, urejeno in zanimivo kolesarsko traso, strokovnost in ustrežljivost vodnikov ter samo organizacijo prireditve.

Občinska uprava

Destinacija Kras - finalist Evropske destinacije odličnosti

Projekt »European Destinations of Excellence« (Evropske destinacije odličnosti) ali krajše EDEN je zasnovala Evropska komisija v skladu z usmeritvami evropske turistične politike. Cilj projekta je usmeriti pozornost na vrednost, raznolikost in skupne značilnosti evropskih turističnih destinacij ter promocija destinacij, kjer je cilj gospodarske rasti zastavljen tako, da zagotavlja družbeno, kulturno in ekološko trajnost.

TIC Sežana, Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana, Razvojni center Divača, občine Sežana, Divača in Komen, ter JZ Park Škocjanske jame, Slovenija in Kobilarna Lipica smo združili moči in pripravili dokumentacijo za kandidacijo na razpisu EDEN, katerega letošnja tema je bila TURIZEM, LOKALNA KULINARIKA IN GASTRONOMIJA. Pri prijavi na razpis je bilo zelo pomembno, kako na Krasu razvijamo specifično lokalno kulinariko in prispevamo k celovitem oživiljanju lokalnega okolja na trajnosten (vzdržen) način ter s tem povečujemo obisk gostov preko celega leta. In prav s pristno kraško kuhinjo, ki jo vključujemo v različne turistične produkte, številnimi kulinaricnimi in gastronomskimi prireditvami, edino v Sloveniji registrirano kolektivno storitveno

znamko Ročno rezan pršut, bogato enološko ponudbo, inovativnostjo v kulinariki in pospešenem uveljavljanju sodobnih trženjskih pristopov smo uspeli prepričati strokovno komisijo, da želimo Kras razvijati za nas in prihodnje rodove.

Naziv Krasu prinaša številne prednosti in koristi, tako promocijske kot tudi razvojne. Uvrstitev med EDEN finaliste, pomeni da bomo v okviru destinacije deležni promocije kot primeri dobrih praks tako s strani Slovenske turistične organizacije kot Evropske komisije preko številnih tržno komunikacijskih kanalov, hkrati pa bomo postali članice »Evropske mreže destinacij EDEN tržno-komunikacijskih kanalov z možnostjo včlanitve v Evropsko združenje EDEN. In nenazadnje: mreženje EDEN destinacij prinaša nove možnosti povezovanja tako v Sloveniji kot v Evropi in s tem popestritev in nadgradnjo nove ponudbe.

Uvrstitev med EDEN FINALISTE dokazuje, da je na Krasu, delo na področju turizma začrtano v pravo smer, hkrati pa uvrstitev tudi zavezuje k še intenzivnejšemu delu na področju trajnostnega turizma. Obenem pa je tudi dokaz vsem turističnim akterjem, občinam in institucijam na Krasu, da le povezovanje prinaša dol-

goročne in vzdržne sadove.

Med pet EDEN finalistov so se poleg Krasa uvrstile še destinacije: Trebnje (Dobrote Dolenjske), Radovljica (Radol'ca); Bohinj (Bohinjsko – From Bohinj); Goriška Brda (Brda – spoznaj, okušaj, doživi; Okušaj briške dobrote) in Kras (Živi Kras; Kulinarika&kamen). Za slovensko destinacijo odličnosti EDEN za leto 2015 je stro-

kovna komisija izbrala Goriška Brda.

Strokovna komisija je pet destinacij finalistk obiskala še na terenu in opravila ocenjevanje. Predstavitve destinacije Kras je potekala v Gostilni Skok v Štorjah.

Besedilo: Občinska uprava

Turistična ponudba Komenskega Krasa na mobilni aplikaciji Moboff

Občina Komen je z mesecem avgustom nadgradila turistično ponudbo z mobilno aplikacijo Moboff.

Moboff je napredna mobilna aplikacija, ki na privlačen način, na podlagi GPS lokacije, prikazuje zanimivosti ter dogodke izbranega področja. Glede na lokacijo obiskovalca mu aplikacija izpiše prikaz ter razdaljo do turističnih zanimivosti, ponudnikov gostinskih storitev, prenočišč ter dogodkov v okolici in dlje.

Vedno več obiskovalcev uporablja pametne telefone in z njimi dostopa do različnih informacij. Z aplikacijo Moboff želimo obiskovalcem našega območja ponuditi hiter, enostaven in prijazen način dostopa do le-teh.

Prenos aplikacije je mogoč v aplikaciji Trgovine Google play in Trgovine AppStore.

Občinska uprava

Posamezne turistične zanimivosti ter ponudniki so definirani s kratkim opisom, fotografijo in možnostjo dostopa do zemljevida ter povezavo do turističnega portala Komenskega Krasa, www.stanjel.eu, kjer obiskovalec lahko dobi še več informacij.

Vsebine paketa Komenski Kras si lahko obiskovalec prenese preko WiFi povezave. Glavna prednost te aplikacije pa je, da lahko obiskovalec, po prenosu podatkov paketa na mobilni telefon, dostopa do vseh turističnih ponudnikov in znamenitosti po celotnem območju občine Komen brez internetne povezave.

Aplikacija je opremljena s puščico (kompasom), ki označuje smer proti izbrani destinaciji. Posodobitve vsebinskih paketov se izvajajo samodejno. Sistem vam ponudi morebitno posodobitev vsebin področja, kjer se nahajate, če naložena verzija ni ažurna. (za posodobitev paketa je potrebna internetna povezava)

Turistična ponudba v paketu Komenski Kras pa se dopolnjuje tudi s turistično ponudbo paketov drugih turističnih območij, ki so vključeni v aplikacijo. V mobilno aplikacijo Moboff so že vključene destinacije: dolina Soče – Tolmin, Kobarid, občine Bovec, Kanal, Nova Gorica, Brda, Renče - Vogrsko, Zeleni Kras, Vipava in Ajdovščina.

JAVNA BLAGAJNA OBČINE KOMEN obratuje v poslovalnici Deželne banke Slovenije, d. d. v Komnu 118 c (pri pošti), odprta je od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 16.00.

Dobro je vedeti

Občinska uprava Občine Komen

Telefon: 05/73 10 450

Fax: 05/73 10 460

Spletna stran: www.komen.si

E-pošta: obcina@komen.si

Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12. ure
sreda od 8.00 do 12. ure in od 15. do 17. ure

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05/73 10 141

E-pošta: soou@sezana.si

Uradne ure: ponedeljek in petek od 7.30 do 11. ure
sreda od 7.30 do 11. ure in od 12. do 16. ure

Krajevni urad Komen

Telefon: 05/76 68 510

Uradne ure: vsako drugo in četrto sredo v mesecu od 8.00 do 12. ure.

Za nujne primere se obrnite na sedež Upravne enote v Sežani, tel. št.: 05/73 12 700.

Policijska pisarna Komen

(v prostorih Krajevnega urada Komen, Komen 86)

Telefon: 05/76 68 122

Uradne ure: sreda od 14.00 do 17.00.

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen

Telefon: 05/76 68 580

E-pošta: knjiznica.komen@siol.net

Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18. ure
sreda od 8.00 do 14. ure

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulanta Komen

Telefon: 05/73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05/73 11 790

Delovni čas: ponedeljek od 12.00 do 19.00 ure
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15. ure
sreda od 9.00 do 18. ure

Zbirni center Komen

torek: od 9. do 13. ure
četrtek: od 14. do 17. ure
sobota: od 9. do 13. ure

Zavetišče Oskar Vitovlje

Telefon: 05/30 78 570

Najdba zapuščene (brez skrbnika) ali izgubljene živali

Pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva, gozdarstva in podeželja v občini Komen za programsko obdobje 2015–2020

Proračunska sredstva za ohranjanje in spodbujanje kmetijstva in podeželja v občini Komen so se do sedaj dodeljevala na podlagi Pravilnika o dodeljevanju državnih pomoči za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter podeželja v občini Komen v obdobju 2007–2013 (Uradni list RS, 92/07), katerega veljavnost je bila podaljšana v leto 2014. V letu 2014 se je iztekla veljavnost shem državnih pomoči na področju kmetijstva in shem de minimis pomoči. V letošnjem letu je potrebno pripraviti nov Pravilnik o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva, gozdarstva in

podeželja v občini Komen za programsko obdobje 2015–2020, saj sta v letu 2014 začeli veljati dve novi uredbi za programsko obdobje 2015–2020.

Odbor za kmetijstvo, turizem, medobčinske in mednarodne odnose Občine Komen v mandatu 2014–2018, je v četrtek, 27. avgusta 2015, obravnaval Osnutek predloga Pravilnika o ohranjanju in spodbujanju razvoja kmetijstva, gozdarstva in podeželja v občini Komen za programsko obdobje 2015–2020.

Besedilo: Občinska uprava

Sprejemanje Občinskega prostorskega načrta Občine Komen (v nadaljevanju OPN)

Javna razgrnitev okoljskega poročila in dopolnjenega osnutka OPN Občine Komen je bila zaključena 15. maja 2015.

To je bil rok, do katerega je bilo mogoče podati pripombe in predloge na razgrnjeno gradivo.

Občina je do navedenega roka prejela 170 pripomb (vlog), večina

se jih nanaša na spremembo namenske rabe zemljišč.

Skladno s postopkom priprave OPN, določenim z Zakonom o prostorskem načrtovanju, bo občina proučila pripombe in predloge, podane v okviru javne razgrnitve, ter do njih zavzela stališče.

Končana obsežna obnova javnega vodovodnega sistema v občini Komen

Konec avgusta 2015 je Občina Komen po desetih mesecih končala obsežno vlaganje v obnovo in nadgradnjo občinskega vodovodnega sistema. V okviru investicije »Gradnja primarnih in sekundarnih vodovodov s pripadajočimi objekti na območju Občine Komen - 1. faza« smo v obnovili naslednje odseke lokalnih vodovodov:

- od raztežilnika Rubije skozi Sveto do Ivanjega Gradu,
- del razdelilnega vodovodnega omrežja v Svetem,
- lokalni vodovod od Nadrožice do Gorjanskega,
- del razdelilnega omrežja v Gorjanskem,
- lokalni vodovod od Komna do Volčjega Gradu,
- del razdelilnega omrežja v Volčjem Gradu.

Povsem na novo pa smo zgradili vodohrana nad Zagrajcem in Štanjelom ter dovod in odvod do obeh infrastrukturnih objektov.

Skupaj smo tako obnovili oz. dogradili skoraj 8 km vodovodov in dva vodohrana s skupaj 180 m³ kapacitete.

Najzahtevnejša dela so potekala nad starim jedrom Štanjela, tako zaradi težje dostopnosti lokacije kot tudi zaradi potrebe po obsežnih predhodnih arheoloških raziskavah.

Razlog za obsežno obnovo

oz. nadgradnjo vodovodnega omrežja je bila potreba po zamenjavi preko 60 let starih vodovodov, ki so tehnično in sanitarno neustrezni, saj so premajhnega premera, grajeni iz neustreznih materialov (mnogokrat še z azbestnimi cevmi!), zaradi pogostih lomov pa povzročajo tudi velike vodne izgube ter občasno celo večurne izpade vodooskrbe. Drugi razlog pa je bila potreba po zagotovitvi ustreznih hidravličnih razmer (t.j. zadosten tlak ali zadosten pretok v vodovodu) predvsem na območju starega jedra Štanjela in Zagajca kot tudi Gorjanskega, kjer je bila zlasti v sušnih poletnih mesecih vodooskrba močno motena.

Z zaključeno investicijo smo dosegli naslednje cilje:

- kakovostna in stabilna oskrba s pitno vodo za približno 1100 prebivalcev komenske občine,
- radikalno zmanjšanje vodnih izgub na občinski ravni iz prejšnjih 40 % na sedanjih 10 % (za primerjavo: slovensko povprečje leži nad 30 %)
- izboljšanje požarne varnosti poseljenih območij v občini Komen.

Celoten strošek investicije znaša približno 1,5 milijonov EUR, od tega naj bi prejeli nekaj več kot 1,2 mio. EUR iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, nekaj več kot 60.000 EUR iz nacionalnih virov, nekaj več kot 200.000 EUR pa bo morala prispevati Občina Komen. Tu gre v večji meri (približno 75 %) za sredstva iz tako imenovane omrežnine, ki jo plačujejo uporabniki vodovoda v občini Komen. Tako kot že v prejšnjih letih pa tudi letos ta zbrana

Frezanje jarka za vodovod med Svetim in Ivanjim Gradom

namenska sredstva ne bodo v celoti zadoščala za pokritje vseh stroškov, ki jih ima Občina Komen z vlaganjem v posodobitev vodooskrbe, zato bo Občina Komen tudi letos k tem sredstev morala dodati še nekaj več deset tisoč evrov proračunskega denarja.

Tudi v prihodnjem letu bo Občina Komen nadaljevala s posodabljanjem in izboljšanjem vodooskrbe po posameznih naseljih iz zbrane omrežnine in tako tudi v prihodnje zagotavljala ustrezno kakovost vodooskrbe.

Označevanje pohodniških in kolesarskih poti po Komenskem Krasu

Ob finančni pomoči Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja je Občina Komen do konec junija 2015 zaključila projekt »Promocija turističnih poti Komenskega Krasa«, ki je potekal v okviru Lokalne akcijske skupine (LAS) Zgornje Vipavske doline in Komenskega Krasa.

Cilj projekta je povečati turistični obisk na območju Občine Komen s pomočjo označitve in promocije turističnih poti (pohodniške in kolesarske poti), ki povezujejo glavne kulturne in naravne znamenitosti ter turistično ponudbo Komenskega Krasa.

V okviru projekta je bil izdelan turistični zemljevid Komenskega Krasa v merilu 1 : 30.000, na katerem smo označili vse na terenu markirane pohodniške in kolesarske poti.

Uredili smo tudi spletne strani z interaktivnim zemljevidom pohodniških in kolesarskih poti (http://www.stanjel.eu/raziskuj_kras/), s pomočjo katere si lahko obiskovalec Komenskega Krasa izbere svojo individualno pot na podlagi zelenih kriterijev, spletna aplikacija pa mu na interaktivnem zemljevidu predlaga tri možne poti, ki izpolnjujejo podane kriterije z osnovnimi karakteristikami (dolžina, trajanje, višinski potek, fotografije poti in znamenitosti ob poti itd.).

Postavili smo tudi usmerjevalne znake (kažipoti) za označitev turističnih poti na terenu ter 10 informacijskih tabel z ortofoto posnetki posameznega naselja in s prikazano celotno turistično ponudbo (kulturne in naravne znamenitosti, ponudniki). Pri označitvi turističnih poti je projekt nadgradil oz. dopolnil že delno obstoječo mrežo označenih turističnih poti, ki smo jo postopno vzpostavili v okviru drugih evropskih oz. čezmejnih projektov v zadnjih dveh letih. Tako so bile z enotno turistično signalizacijo markirane pohodniške in kolesarske poti na širšem območju od Brestovice do Brij pri Komnu (čezmejni projekt KRAS-CARSO), pohodniške in kolesarske poti na območju Štanjela in Kobdilja (LAS-ov projekt UREDITEV CELOSTNE PODOBE ŠTANJELA IN OZNAČITEV TER OŽIVITEV TURISTIČNIH POTI PO ŠTANJELU IN KOBDILJU) in kolesarske trase AdriaBike od Železnih vrat preko Škrbine, Svetega, Komna, Gabrovice, Kobjeglave, Hruševce in Štanjela do Podlasov ter od Komna preko Volčjega Grada in Nardrožice do Gorjanskega (čezmejni projekt INTER BIKE).

Ob tem je pomembno izpostaviti, da so vse poti označene z enotno turistično signalizacijo in celotno podobo, ne glede na vir sofinanciranja oz. na evropski program, v okviru katerega so bile table oz. znaki postavljeni, saj s tem zagotavljamo večjo prepoznavnost in uporabnost turistične infrastrukture.

Skupna vrednost tega projekta je znašala približno 23.500 EUR, od tega naj bi prejeli s strani evropskega programa LEADER nekaj več kot 16.300 EUR sofinancerskega deleža.

Jeseni 2015 bomo postavili še nadaljnjih 15 informacijskih tabel naselij in nekaj več kot 80 usmerjevalnih znakov (kažipotov), tako

da bo potem označenih več kot 150 km pohodniških in kolesarskih poti v naši občini.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja – Evropa investira v podeželje – Projekt delno financira Evropska unija

Informacijska tabla v Ivanjem Gradu

Usmerjevalni znak pri lovski koči med Štanjelom in Kobjeglavo

Ureditev velikega parkirišča pri osnovni šoli in vrtcu v Komnu

V avgustu smo zaključili z urejanjem 2.500 m² velikega makadamskega parkirišča pri osnovni šoli in vrtcu v Komnu. To je velika pridobitev, ki bo starešem in zaposlenim zelo olajšala vsakodnevno parkiranje in preprečila marsikatero nejevoljo, še zlasti v času jutranje prometne konice, ko tako rekoč ni bilo mogoče najti praznega parkirnega prostora.

Skupaj z novim krožiščem pomeni to sedaj bistveno večjo prometno varnost za otroke in druge prometne udeležence.

Parkirišče je bilo urejeno na zemljišču, ki ga je Občina Komen pred tem pridobila s pomočjo menjave za občinsko zemljišče na območju Komen jug. Strošek ureditve makadamskega parkirišča znaša približno 20.000 EUR.

Novo makadamsko parkirišče pred komensko šolo

Javni razpis za sofinanciranje dejavnosti društev s področja kmetijstva in podeželja v občini Komen za leto 2015

V Uradnem listu RS št. 50/2015, na straneh 1329 in 1330, je Občina Komen 10. julija 2015 objavila Javni razpis za sofinanciranje dejavnosti društev s področja kmetijstva in podeželja v občini Komen za leto 2015. Predmet javnega razpisa je sofinanciranje letnega programa oziroma projektov društev, ki delujejo z namenom ohranjanja in pospeševanja dejavnosti na področju kmetijstva in razvoja podeželja v občini Komen. Na razpis so se lahko prijavila društva, ki delujejo na področju kmetijstva in podeželja, imajo sedež in področje delovanja na območju Občine Komen oziroma imajo sedež izven občine, imajo pa včlanjene tudi člane, ki so občani občine Komen. So registrirana skladno s predpisi o društvih, imajo dejavnost s področja kmetijstva oziroma podeželja opredeljeno v ustanovitvenem aktu ter izpolnjujejo splošne pogoje sofinanciranja. Prijavitelji (društva) so lahko

prijavo na razpis vložili do vključno petka, 31. julija 2015. Komisija za vodenje postopka dodelitve sredstev preko javnega razpisa za sofinanciranje programov društev s področja kmetijstva in podeželja v občini Komen, imenovana s sklepom župana, se je sestala 18. avgusta 2015 z namenom, da bi v skladu s 7. členom Pravilnika o sofinanciranju programov društev s področja kmetijstva in podeželja v občini Komen (Uradni list RS, št. 40/15), obravnavala vloge za dodelitev sredstev, ki so prispele v skladu z razpisnimi pogoji. Na javni razpis je prispelo 7 vlog, med njimi so bile tri vloge popolne. Štirje prijavitelji so bili pozvani k dopolnitvi vlog.

Občinska uprava

Javni razpis za sofinanciranje ukrepov spodbujanja zaposlovanja v občini Komen za leto 2015

Občina Komen je 10. aprila 2015 v Uradnem listu RS št. 24/2015, na straneh 654, 655 in 656, objavila Javni razpis za sofinanciranje ukrepov spodbujanja zaposlovanja v občini Komen za leto 2015. Predmet javnega razpisa je dodelitev proračunskih sredstev za sofinanciranje ukrepov spodbujanja zaposlovanja v občini Komen:

- sofinanciranje prve zaposlitve oziroma pripravništva za kritje stroškov dela,
- sofinanciranje novih zaposlitev za kritje stroškov dela,
- sofinanciranje samozaposlitev za kritje stroškov za realizacijo samozaposlitev.

Prijava na razpis mora biti vložena na predpisanem obrazcu z

vsemi potrebnimi dokazili in prilogami, ki so navedene v razpisu. Javni razpis in vsi obrazci so na voljo na spletni strani Občine Komen www.komen.si (rubrika Razpisi).

Prijavitelji lahko vložijo prijavo na razpis do vključno petka, 13. novembra 2015. Vloge se bodo obravnavale še 16. septembra 2015 in 16. novembra 2015.

Kot pravočasne vloge se štejejo vloge, oddane do vključno zadnjega dne roka za predložitev vlog osebno v sprejemni pisarni občine oziroma oddane po pošti priporočeno na naslov Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen.

Občinska uprava

KAM in KAKO prijavljamo napake in okvare na javni razsvetljavi:

Vzdrževanje javne razsvetljave na celotnem območju Občine Komen od 1. 1. 2015 dalje enotno izvaja družba Javna razsvetljava, d. d., Ljubljana. Omenjena družba je bila kot najugodnejša izbrana na javnem razpisu za podelitev koncesije za prenovo in vzdrževanje javne razsvetljave v občini Komen. Koncesija je podeljena za dobo 15 let. Podjetje Javna razsvetljava, d. d., izvaja vzdrževanje javne razsvetljave tudi v sosednjih in bližnjih občinah (Miren - Kostanjevica, Sežana, Divača, Goriška Brda, Ilirska Bistrica), tako da se prijavljene napake in okvare odpravljajo sprotno.

Napake in okvare na javni razsvetljavi se lahko prijavlja na naslednje načine:

1. neprekinjeno 24 ur dnevno na telefonsko številko: 01 58 63 600
2. preko elektronske pošte na e-naslov: info@jr-lj.si
3. preko spletne strani oz. povezave: <http://www.jr-lj.si/prijava-napak>

Ob prijavi je obvezno potrebno sporočiti naslednje podatke: občino (Komen), naselje (vas), lokacijo svetilke (bližnjo hišno

št.), vrsta napake (npr.: ne gori, utripa, poškodovana, drugo). Če se okvare in napaka prijavlja preko spletne strani oz. povezave, so vsi navedeni podatki že vključeni v prirejenem programu, v katerega se le klika in vnaša podatke v posamezna polja in zaključek prijave potrdi v polju POŠLJI ter nato ponovno v polju POTRDI. Enostavna in praktična zadeva, saj vam na koncu tudi program potrdi sprejem prijave, samo prijavo napake oz. okvare pa si lahko tudi natisnete za arhiv.

Prijave napak in okvar lahko prijavlja kdorkoli, torej predsednik VS ali člani vaškega odbora ali tudi sami občani.

Če pa še vedno prisegate na sporočanje napak oz. okvar na javni razsvetljavi preko Občine Komen (zaposlenih v občinski upravi), vas prosimo, da nam ob prijavi prav tako obvezno sporočite vse zgoraj navedene oz. potrebne podatke, da lahko napako oz. okvaro nemoteno posredujemo koncesionarju. Na Občino Komen lahko napake in okvare na javni razsvetljavi prijavite na tel. 05 73 10 450 (sprejemna pisarna) ali na tel. 05 73 10 455 (Emil Grmek) ali na e-naslov: obcina@komen.si. Ob prijavi prosimo tudi za podatke o prijavitelju in kontaktno telefonsko številko prijavitelja.

Občinska uprava

Zatiranje pušpanove vešče (*Cydalima perspectalis*) v Ferrarijevem vrtu

Pušpan je bil v preteklosti in je še vedno zelo priljubljena rastlina. V Sloveniji ima pušpan že dolgoletno tradicijo na kmečkih vrtovih in v parkih, posebej tistih, ki so bili zasnovani kot formalni parki. Tudi za Ferrarijev vrt velja, da v njem pušpan (*Buxus sempervirens*) zavzema častljivo mesto. Tvori živo mejo ob Fabianijevi krožni poti in na spodnjem robu vrta (pod bazenom). Obroblja posamezne terase. Na severovzhodnem, bolj strmem delu Ferrarijevega vrta, so prisotni večji pušpani, ki so že prerasli v drevesa. To so stari pušpani, pravi očaki, pomniki nastanka Ferrarijevega vrta. Izvirajo namreč še iz časov, ko so vrt pričeli zasajevati oz. iz časa življenja Maksa Fabianija.

Zaradi vsega naštetega imajo te rastline še poseben pomen. Žal smo letos pozno pomladi na posameznih rastlinah opazili napad pušpanove vešče (*Cydalima perspectalis*).

Nekaj o pušpanovi vešči:

Stroka ocenjuje, da smo jo v Slovenijo prinesli s sadikami v letu 2010. Od takrat se vztrajno širi. Samice ležejo jajčeca in jih prilpepijo na spodnjo stran listov rastline gostiteljice. Na ta način jih zelo učinkovito skrijejo. Iz njih se izležejo požrešne gosenice, ki povprečen pušpan uničijo v 5 do 7 dneh. Gosenice so v začetku bolj blede rumeno-zelene barve, kasneje dobijo varovalno zeleno (skoraj fluorescentno) barvo z vzdolžnimi belimi in črnimi progami, črnimi pikami na hrbtne strani ter črno glavo. Zaradi barvne zlitosti z rastlino jih sprva le stežka opazimo. Zrastejo do

4 cm v dolžino, potem se zabubijo. Bube so dolge približno od 1,5 do 2 cm. Ovite so v kokon, ki je vpet med vejice pušpana. Kokoni se običajno nahajajo v notranjosti grma in jih opazimo šele, ko veje grma razgrnemo. Iz bub se izležejo metulji, ki imajo bela žametasta krila z neenakomerno rjavo obrobo in razponom kril do 4 cm.

Razvojni cikel od jajčeca do vešče traja do 40 dni, odvisen je od temperatur. Letno ima vešča 3 do 4 generacije, ob ugodnih pogojih tudi več.

Evropska organizacija za varstvo rastlin je pušpanovo veščo uvrstila na EPPO Alert listo (2007-2011), da bi službe za varstvo rastlin in pridelovalce opozorili na novega škodljivca ali defolijatorja, ki pušpan lahko pokonča, če vmes ne poseže človek.

Z namenom preprečevanja razvojnega cikla pušpanove vešče smo v Ferrarijevem vrtu v letošnjem letu že dvakrat izvedli tretiranje s fitofarmacevtskimi sredstvi.

Prvič smo opravili tretiranje v sredini meseca julija. Morebitni ponovni pojav škodljivca od takrat stalno spremljamo. V sredini avgusta smo na nekaterih grmih zopet opazili zapredke (kokone) in tudi že gosenice. Napad ni bil tako intenziven kot prvič, vendar smo tretiranje vseeno ponovili.

Tretiranja opravljamo v skladu s Pravilnikom o pravilni uporabi fitofarmacevtskih sredstev (Uradni list RS, št. 71/2014), ker gre za uporabo fitofarmacevtskih sredstev na javnih površinah.

Glede na razširjenost pojava pušpanove vešče, svetujemo vsem, ki imate kjerkoli zasajene pušpanove grme, da sproti opazujete, v kakšnem stanju so. O pušpanovi vešči je danes že precej napisanega tako, da lahko že s pomočjo spleta pridemo do precej natančnih informacij v zvezi s preprečevanjem in zatiranjem škodljivca. Tudi na območju naše občine, žal, opažamo vse več suhih pušpanovih grmov. Zlasti v okolici hiš in na nekaterih pokopališčih. Če smo še pred leti verjeli, da je to lahko samo posledica suše ali nesrečne roke pri izbiri sadik, danes vemo, da vzrok lahko iščemo predvsem v pojavu tega novodobnega škodljivca.

Občinska uprava

Gledališčniki na pohodu

V nedeljo, 23. 8., smo se člani Kulturnega društva Brce zbrali na Brcu in se odpravili na Tolminsko. Naš prvotni cilj je bila planina Razor, ko pa smo se po poldrugi uri hoje na planini malo okrepčali, smo se strinjali, da smo dovolj pri močeh, da pot nadaljujemo na Vogel (1922 m). Ko smo prišli na Vogel, so nas presenetili oblaki in veter, zato smo se hitro vrnili v dolino. Ker smo imeli letos v poletnem času malo gledaliških nastopov, je bila to odlična priložnost za druženje. Žal nam je le, da se pohoda niso mogli udeležiti vsi člani, bomo pa dogodek zato še kdaj ponovili.

Besedilo: KD Brce
Foto: Darko Kačič

Kulinartfest – Volčjegrajska fešta

V soboto, 18. julija, je na Volčjem Gradu potekal 2. Kulinartfest, sejem kuharskih knjig in knjig s kulinarčno vsebino, ki je nastal lani v organizaciji Društva Debela Griža-Volčji Grad, Kosovelove knjižnice, Založništva tržaškega tiska in knjigotrštva Buča. Prireditelji, ki želi združiti lepe knjige in dobro hrano, je letos bila v znamenju zdravega načina prehranjevanja, saj je njeno geslo bilo: beri modro, jej zeleno. Ta je bila rdeča nit pogovorov z avtorji in založniki, pa tudi ponudbe degustacij, za katero so poskrbela tako društvo Debela griža kot sodelujoča društva iz okoliških vasi ter društvo Planta. Tudi letos so na dvorišču Mržkove domačije razstavljale vse najpomembnejše slovenske založbe (bilo jih je preko 33), poleg teh pa je bilo tudi nekaj stojnic z izdelki, ki so tako ali drugače vezani na kulinariko.

Kulinartfest je nastala kot zgodba o povezovanju. Prvi namen je povezovanje v sami vasi z željo, da se še naprej goji in razvija daleč naokrog znano volčjegrajsko praznično vzdušje in gostoljubje. Naslednji korak pa je bila želja po čim širšem povezovanju z drugimi subjekti, saj so že od vsega začetka v organizaciji bili soudeleženi številni partnerji. Ena od letošnjih novosti je bilo tudi sodelovanje društev iz okoliških vasi, kar se je izkazalo za nadvse uspešno odločitev. Na Kulinartfestu so bili namreč prisotni društva Brest iz Brestovice, Pliska iz Pliskovice in Kraški slavček, Kobjeglava – Tupelče. Vsako društvo je predstavilo svojo dejavnost, ob tem pa pripravilo tipično kraško jed za degustacijo. Kobjeglavci so ponujali teranov toč s polento, Brestovci svojo znamenito ftrtaljo, Pliskovljani pa supe. Tudi Volčjegrajci so ponu-

jali svojo jed – repo tropinko, narejeno po starem vaškem receptu. Ob njej je bila tudi pokušina žganja Čira čara. Oba proizvoda so vaščani že začeli razvijati čisto zares, z željo, da bi lahko prišlo do prave proizvodnje lastnega lokalnega produkta.

Kulinartfest je tudi priložnost, da se vas predstavi v svoji specifikki. Volčji Grad namreč slovi zaradi številnih posebnosti. Poleg zgodovinskih, arhitektonskih in krajinskih znamenitosti je to vas, kjer se ponovno obujajo tradicionalne obrti, za to je med drugimi zaslužen kamnosek Matej Štolfa, kjer se vedno bolj širi posebna skrb za sonaravno kmetovanje, za kar gre predvsem pohvala biodinamični kmetiji Pri Kamnarjevih. Volčji Grad je vas umetnikov, od slikarja Maria Pallija, ki je ob letošnjem Kulinartfestu obiskovalcem odprl svoj atelje, do številnih glasbenikov in ljubiteljev glasbe, zaradi katerih se v vasi vedno bolj razvija tudi koncertna dejavnost (julija se je v organizaciji društva Debela Griža in Zavoda Dobri svet začel festival Volčji sound).

Kulinartfest torej želi biti eden od tistih ključnih trenutkov, kjer se mreža stikov in ustvarjalnih idej začne razpredati po vasi in se širi čim bolj daleč navzven, do drugih vasi in naprej po Sloveniji. Letos je bilo zelo vroče, kljub temu pa je bilo na sejmu živahno in med obiskovalci ter razstavljalci se je ustvarilo prijetno vzdušje. Vsi so izrazili željo, da se prihodnje leto ponovno srečamo – torej nasvidenje na 3. (že tradicionalnem!) Kulinartfestu v letu 2016.

Besedilo in foto: Martina Kafol

Glasbeni festival Volčji sound na Volčjem Gradu

Glasbeni festival Volčji sound je nastal z željo, da bi se na Volčjem Gradu dalo nov okvir že ustaljeni glasbeni tradiciji. Volčji Grad je vas, kjer v vsaki hiši živi glasba, kjer so se v zadnjih letih zvrstili že festival Rock & roll na Volčjem Gradu in številni drugi koncerti najrazličnejših zvrsti. Glasba nas spremlja v vsem družbenem in vaškem življenju, znamenita so naša koledovanja in veselice, od praznovanja svetega Martina do pustnega „pohoda“ po hišah.

Letos je torej zaživel nov niz glasbenih dogodkov, ki nima omejitev ne v času ne v prostoru. Koncerti so se odvijali v dveh nizih, od 2. do 5. julija in od 10. do 13. avgusta 2015. Z željo, da bi glasba odmevala po vsej vasi, so koncerti potekali na različnih lokacijah, v različnih domačijah, na vaškem trgu (kržadi) in na travniku. Organizacijo prireditve je prevzelo Društvo Debeli griži Volčji Grad v sodelovanju z zavodom Naš mali dobri svet in s podporo Občine Komen. V ta namen je bil izdelan tudi nov in prepoznaven logotip, ki bo odslej spremljal vse glasbene dogodke v okviru Volčjega sounda. Prvi večer Volčjega sounda, četrtek, 2. julija, je bil v znamenju slovenske pop glasbe in klasične. Na travniku pri Gorn'knih je nastopila Tinkara Kovač s kitaristom Danielom Matičem, z nizom pop uspešnic; istega večera so na Matevžkovi ravni pred mogočnim obzidjem Debele griže ob soju bakel in sveč zazvene note klasične glasbe. Nastopila sta Godalni kvartet NOVA in pozavnist Matjaž Kafol. V soboto, 4. julija, so na kržadi odmevale pesmi Gorana Velikonje in Tine Posega; v nedeljo, 5. julija, pa je na borjaču Kovačevih pri Davidu in Martini nastopil Noreia band z irskimi melodijami. Festival se je nadaljeval v avgustu, ko je Volčji Grad po lanskem uspehu 10. avgusta spet obiskal Big band Gverillaz in predstavil nov program jazz glasbe v duhu Franka Zappe. V četrtek, 13. avgusta, je pri Mržkovih, kjer je sedež vaškega doma, nastopil Trio Emerald Muse s harfo, flavto in oboo ter s programom ljudskih in klasičnih skladb.

Vsi izvajalci so se našemu povabilu odzvali z navdušenjem. Vsem iskrena hvala za sodelovanje! Raznolikost koncertov je privabila številno publiko iz bližnje in daljne okolice, ki je celotno

dogajanje spremljala z velikim zanimanjem. Želja, da bi glasba in njene najrazličnejše zvrsti, saj je to univerzalni jezik, ki ga prav vsi razumemo, še naprej bogatila kraški prostor, se je uresničila v dobrem obisku vseh koncertov, kjer smo videvali tudi obraze, ki jih ne srečamo ravno pogosto. Nevidna nit, ki se je ustvarila med izvajalci in publiko, je vse med seboj povežala v kulturno in sproščeno vzdušje. Koncerti so bili izvedeni na visoki umetniški ravni in so bili obenem odlična priložnost za druženje med vaščani, med katerimi se je utrdila želja, da bi se prireditve nadaljevala še naprej, saj obstaja veliko idej in načrtov za uspešno nadgradnjo.

Besedilo: Martina Kafol

Društvo diabetikov Sežana skrbi za zdravje in osveščanje

V društvu s svojo aktivnostjo in delom skrbimo za naše člane in jih seznanjamo o njihovi bolezni. Za diabetičnega bolnika je najpomembnejše, da bolezen dobro pozna, zna z njo živeti in pozna njene težke posledice.

V februarju so bile v občini Divača skupaj z občino Kozina v Komnu in Sežani izvedene učne delavnice, na katerih smo udeležence z reševanjem konverzacijskih map seznanili o pravilni prehrani. Izvedla jih je Klara Peternelj, dipl. m. s. Po občnem zboru v marcu je naša diabetologinja, dr. Elena Kuzmina, izvedla predavanje z naslovom Eretilna disfunkcija. Skrbimo, da se o bolezni seznanjajo tudi mlajši rodovi. Za 8. razrede osnovnih šol organiziramo predavanja, na katerih učenci pridobijo osnovno znanje o bolezni. Tudi ta predavanja izvaja Klara Peternelj, dipl.

m. s. Včasih je težko uskladiti program šole z delom predavatelja, zato nekatere šole ostanejo brez predavanja.

Tudi za sladkorne bolnike je zelo pomembna telesna aktivnost. Dvakrat letno organiziramo pohode na območju vseh občin. Pohodi so poleg telesne aktivnosti namenjeni ogledu znamenitosti in druženju. Udeležujemo se pohodov drugih organizacij in društev, kot so na primer pohodi ob reki Reki, Divača–Vareje, Dan prej, Divača–Kokoš.

Vsako leto se udeležimo športnih iger diabetikov Slovenije. Letos so potekale v Kočevju. Ob tej priliki smo si ogledali grad Kostel, dolino Kolpe, Kočevsko Reko in Gotenico. Udeležujemo se pohoda na Snežnik, ki je zahtevnejši pohod, organizira pa ga Društvo diabetikov Ilirska Bistrica. Vsako leto v juliju organiziramo pohod na Kokoš. Omenim naj še vsakoletno tekmovanje v balinanju, na katerem sodelujejo moški in ženske društev diabetikov Cerknica, Ilirska Bistrica, Postojna in Sežana. Organizira ga vsakič drugo društvo.

VOLOVEC JOŽE, PREJEMNIK OBČINSKEGA PRIZNANJA 2015

Volovec Jože je deloval že pri ustanovitvi Društva diabetikov Sežana v letu 1984. Do letošnjega leta je bil aktiven član in duša društva. Opravljal je različne naloge: predsednik nadzornega odbora, predsednik društva, blagajnik, tajnik. Bil je tudi član Nadzornega odbora Zveze društev diabetikov Slovenije. Zaradi zdravstvenih težav je na občnem zboru zaprosil za razrešitev s funkcije. Društvo se mu zahvaljuje za požrtvovalno delo. Jože Volovec ostaja častni član našega društva.

Besedilo: Vojko Turk
Foto: Škamperle Igor

Počitniške aktivnosti za otroke v Komnu

Člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana smo za otroke občine Komen organizirali dvotedenske počitniške aktivnosti od 17. do 28. avgusta 2015. Otroci so se družili v Krajevni dvorani Komen vsak delavnik od 8.00 do 13.00, ustvarjali so in se igrali pod budnim očesom neutrudnih mentoric, Nine in Kaje Meziniec, ki sta zanje pripravili čudovit in razgiban program s celo vrsto presenečenj.

Skupaj so ustvarjali, se igrali, kuhali in vsak dan priredili tudi čisto pravo predstavo iz izdelkov, ki so jih izdelali v delavnicah. Navdušeno so pekli vafle in se na koncu z njimi posladkali. Dekleta so se rada pomerila s skakanjem preko kolebnice, fantje pa so se izkazali v rokodelskih mojstrovinah in izdelali gasilski tovornjak in ladjo – Titanik. Čeprav nam jo je v tem tednu malo zagodlo vreme, so bile aktivnosti tako zasnovane, da je prav vsak otrok dobil nekaj zase.

Otroci so najraje ustvarjali slike iz peska, preizkusili pa so se tudi v letenju papirnatih letal. Za najmlajše je bilo najbolj zanimivo izdelovanje avtomobilčkov iz odpadnega materiala.

Med programom so jih presenetili tudi zunanji gostje. Člana Prostovoljnega gasilskega društva Komen, Boštjan Kavčič in Mito Smerdelj, sta se mimo kulturnega doma z gasilskim vozilom pripeljala ravno v času, ko sta Kaja in Nina z otroki pekli pala-

činke. Zaradi dima je malo manjkalo, da bi pričela gasiti, vendar ko jima je zadišalo po čokoladnem namazu, sta si premislila in se pridružila slastni malici. Sledilo je predavanje o gasilskih veščinah in praktični prikaz njihove opreme, pri čemer so se preizkusili prav vsi otroci. Za konec sta vse otroke peljala z gasilskim tovornjakom. Dober glas seže v deveto vas in tako se nam je vsak dan pridružil kakšen nov udeleženec. Ko se je prvi teden bližal koncu, smo se, na predlog staršev, odločili, da aktivnosti podaljšamo še za en teden.

Ker v Komnu primanjkuje prostorov za dejavnosti za otroke in mladino, so nam na Občini Komen prisluhnili in za izvedbo programa ponudili prostore v krajevni dvorani, kjer smo z malo domišljije poiskali kotiček, ki je dovolj primeren za poletno otroško rajanje. Prihodnje leto bomo starše otrok v Komnu povabili, da nam bodo preko elektronske pošte, telefonsko ali z izpolnjevanjem ankete, ki jo bomo razdelili otrokom v šoli, pravočasno podali informacije o tem, katere tedne v juliju ali avgustu najbolj potrebujejo celodnevno počitniško varstvo in program razvedrilnih aktivnosti za otroke iz občine Komen. V primeru, da se bo zbralo zadostno število otrok, bomo počitniške dejavnosti organizirali od 7.00 do 15.30 z možnostjo toplega obroka.

Vljudno vabljeni!

Besedilo: Ana Pangos,
Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana

Dobri škrat Dobrošin dobi Botončico

Dobri škrat je dobroteljni projekt povezovanja med različnimi organizacijami ter posamezniki različnih generacij in zanimanj s Krasa in Brkinov, ki ga že drugo leto izvaja Socialno varstveni zavod Dutovlje (v nadaljevanju SVZ Dutovlje), Stanovanjska enota Sežana po idejni zasnovi likovnega pedagoga Vasja Drajne in z logistično pomočjo vodje Stanovanjske enote Sežana, Urške Sorta.

Tudi letos so predšolski otroci in osnovnošolci naše regije skupaj z odraslimi predstavniki in stanovalci SVZ Dutovlje in Varstveno delovnega centra Koper v ustvarjalnih delavnicah iz lesenih in glinenih delov izdelovali Dobre škrate in letošnjo novost, njihove družice, mične Botončice. S skupnim ustvarjanjem so gradili nova poznanstva, krepili moč povezovanja, širili dobro voljo in posluš za drugega. Velik cilj projekta je pomoč vsem drugačnim, ozaveščanje o pomembnosti destigmatizaci-

je otrok in odraslih s težavami v duševnem zdravju in razvoju ter njihovega vključevanja v vsakdanje življenje nas vseh.

Namen projekta je poleg druženja tudi

urjenje spretnosti in seveda darovanje škratov v dobrotelne namene za uresničevanje prostočasnih dejavnosti otrok s posebnimi potrebami v okviru programa Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana.

Izdelovanje škratov smo letošnjo pomlad predstavili v delavnicah na različnih prireditvah, npr. na Festivalu prostovoljstva v Sežani, na občinskih praznikih občin Krasa in Brkinov ter na praznovanju 30. obletnice delovanja SVZ Dutovlje. Vsaka pomoč v delu ali prispevku je dobrodošla in koristna, zato se vsem, ki pri projektu soustvarjate, najlepše zahvaljujemo. V delavnicah ste se nam lahko pridružili na prazniku Terana in pršuta, na prazniku Občine Sežana, Divača in Hrpelje - Kozina. Žal nam je dež na prazniku Občine Komen ponagajal in smo škrate prihranili za počitniško varstvo, ki smo ga izvedli v avgustu.

Razglednico s Škratom Dobrošinom in Botončico izrezite iz časopisa in jo na hrbtni strani prelepitate z belim papirjem ter narišite škrate, enega, dva ali več, po želji. Najlepše škrate bo komisija likovnih pedagogov in predstavnikov organizacij, ki sodelujemo v projektu, nagradila. Ocenjeni bosta dve kategoriji, otroci do 15 let ter starejši od 15 let vse tja do 95 let starosti. Porisano razglednico opremite z znamko in jo naslovite na: Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana, Partizanska 18, 6210 Sežana.

Vljudno vabljeni k naslednjim delavnicam!

Besedilo: Ana Pangos

Društvo kmetič sežanske regije skuhalo najboljšo bučno juho (mineštro iz cuket)

V nedeljo, 9. avgusta 2015, se je občina Divača ponovno predstavila na Lovrenčevem sejmu v Podčetrtru in k sodelovanju povabila Društvo kmetič sežanske regije, društvi proizvajalcev Kraškega brinjevca in Slivovca, čebelarja Zvonka Sedmaka, pridelovalca sivke Stojana Korošca in Plesno društvo Srebrna. Med stojnicama z okoli sto razstavljalcev smo kmetice na »Singerici« iz blaga šivale vrečke, jih polnile s sivko in jih delile obi-

skovalcem za spomin. Za degustacijo smo jim ponudile tudi sivkin liker.

Popoldan smo se udeležile petega državnega tekmovanja društev kmetič v kuhanju bučne juhe. Pod vodstvom Društva kmetič Ajda in Zveze kmetič Slovenije se je pomerilo sedem društev. Ker pa na Krasu in v Brkinih ne kuhamo take juhe, smo se odločile, da skuhamo »mineštro iz cuket« (bučk).

Strokovno komisijo, kateri je predsedoval župan Peter Misja, je najbolj prepričala naša mineštra. V njej je bilo poleg »cuket«, krompirja, korenčka, čebule, česna, peteršilja, žepka tudi nekaj kapljic terana, vse narejeno z občutkom in seveda veliko ljubezni.

Na državnem tekmovanju smo sodelovale tretjič in očitno gre v tretje rado. Zmage nismo pričakovale, tja smo šle, da bi se imele lepo in se zabavale, zato smo bile priznanja in daril še toliko bolj vesele.

Bilo nam je vroče, vendar vseeno fanj in upamo, da so se pri tem zabavali tudi obiskovalci.

Morda se naslednje leto zopet vidimo, ko bomo poskrbele za novo presenečenje.

Besedilo: Milena Štolfa,
predsednica Društva kmetič sežanske regije

Burja

INTERVENCIJE PGD Komen od 26. maja 2015 do 25. maja 2015

Do konca meseca avgusta štejejo gasilci Prostovoljnega gasilskega društva Komen (v nadaljevanju PGD Komen) že 46 intervencij. V obdobju med 26. majem in 25. avgustom 2015 pa smo imeli 15 intervencij:

POŽAR V NARAVI:

Štanjel – Lukovec: 4. junija nas je Regijski center za obveščanje Postojna (v nadaljevanju ReCO Postojna) obvestil o požaru v naravi med Štanjelom in Lukovcem. Zagorelo je v borovem gozdu, vzrok požara pa je bil padec električnega droga zaradi dotrajnosti. Pogorelo je 0,5 ha gozdne površine. V intervenciji je sodelovalo 11 gasilcev PGD Komen z dvema voziloma in poklicni gasilci Zavod za gasilno in reševalno službo Sežana (v nadaljevanju ZGRS Sežana) z dvema voziloma. V gasilskem domu sta bila v pripravljenosti še dva gasilca.

8. junija je ponovno zagorelo na istem požarišču kot nekaj dni poprej, vzrok za ponoven vžig je bil podtalni požar. Požar smo pogasili in požarišče temeljito zalili. Pogorelo je 0,6 ha površine. V intervenciji je sodelovalo 13 gasilcev PGD Komen s tremi vozili in poklicni gasilci ZGRS Sežana. V gasilskem domu so bili v pripravljenosti še štirje gasilci.

9. junija smo na požarišču intervencije iz dne prej opravili preventivni pregled požarne linije. Odkrili smo še nekaj žarišč, ki smo jih pogasili. Sodelovali so štirje gasilci PGD Komen z enim vozilom. Preventivni pregled je bil opravljen tudi 10. junija 2015, novih žarišč nismo odkrili.

Majerji: 15. junija smo bili obveščeni o požaru v naravi med Valami in Majerji. Ob prihodu na lokacijo smo ugotovili, da gori pašnik pri vasi Majerji. Požar smo pogasili, pogorelo je 0,5 ha travnate površine. Na intervenciji je sodelovalo sedem gasilcev PGD Komen z enim vozilom, trije poklicni gasilci ZGRS Sežana z enim vozilom. V gasilskem društvu je bilo v pripravljenosti še 14 gasilcev.

Kobjeglava: 22. junija nas je ReCO Postojna obvestil o požaru v naravi pri vasi Tupelče. Ob prihodu na lokacijo smo ugotovili, da gre za nadzorovano kurjenje pri vasi Kobjeglava. Občanu smo pomagali pogasiti požarišče. V intervenciji je sodelovalo pet gasilcev PGD Komen z enim vozilom in poklicni gasilci ZGRS Sežana. V gasilskem domu je bilo v pripravljenosti še deset gasilcev.

Ivanji Grad: 17. julija smo posredovali v požaru v naravi pri vasi Ivanji Grad. Ob prihodu na lokacijo smo ugotovili, da gori trava in grmičevje na cesti Ivanji Grad – Sveto. Požar smo pogasili, pogorelo je cca 200 m² travnate površine in grmičevja. V intervenciji je sodelovalo 12 gasilcev PGD Komen s tremi vozili. V gasilskem domu je bilo v pripravljenosti še sedem gasilcev.

Majerji, Sveto: 20. julija nas je ReCO Postojna obvestil o požaru v naravi nad vasjo Majerji in v vasi Sveto. V Svetem smo ugotovili, da gre za nadzorovano kurjenje in da naše posredovanje ni potrebno.

Na lokaciji nad vasjo Majerji smo ugotovili, da gori v borovem gozdu na težko dostopnem terenu. Požar smo pogasili in rob

požarišča temeljito zalili z velikimi količinami vode. Pogorelo je 1 ha površine. Zaradi izredno zahtevnega terena in oddaljenosti požara od gozdnih poti je bilo postavljenih preko 600 m cevo-voda.

V intervenciji je tako skupno sodelovalo 24 gasilcev PGD Komen s štirimi vozili, 5 poklicnih gasilcev ZGRS Sežana z dvema voziloma, 12 dežurnih gasilcev v sklopu usposabljanja Gašenja požarov v naravi (GNO) z dvema voziloma in občinski poveljnik Civilna zaščite občine Komen. V gasilskem domu PGD Komen je bilo v pripravljenosti še 9 gasilcev, ki so hkrati skrbeli za logistično oskrbo. Naslednji dan (21. julija 2015) je bila na požarišču vzpostavljena gasilska straža. V sklopu straže so gasilci še enkrat temeljito zalili rob požarišča, da bi preprečili morebitne podtalne požare. Na straži je sodelovalo pet gasilcev PGD Komen z dvema voziloma, en poklicni gasilec ZGRS Sežana in deset dežurnih gasilcev tečaja na izobraževanju v Sežani.

Komen – Vojščica: 6. avgusta nas je ReCO Postojna obvestil o požaru v naravi med Komnom in Vojščico. Požar smo skupaj z drugimi gasilskimi enotami pogasili, pogorelo je cca 100 m² gozdne površine. V intervenciji je sodelovalo pet gasilcev PGD Komen z enim vozilom, poklicni gasilci ZGRS Sežana, gasilci PGD Kostanjevica na Krasu in poklicni gasilci Javnega zavoda za gasilsko in reševalno dejavnost Nova Gorica. V gasilskem domu PGD Komen je bilo v pripravljenosti še šest gasilcev.

Gorjansko – Zagrajec: 13. avgusta nas je ReCO Postojna obvestil o požaru v naravi med vasema Gorjansko in Zagrajec. Gorelo je v borovem gozdu. Požar smo skupaj s poklicnimi gasilci pogasili. Zaradi hitre prijave požara je pogorelo le okrog 100 m² gozdne površine. V intervenciji je sodelovalo deset gasilcev PGD Komen z dvema voziloma, dva gasilca ZGRS Sežana z enim vozilom in policisti Policijske postaje Sežana. V gasilskem domu je bilo v pripravljenosti še 13 gasilcev.

Lukovec: 16. avgusta smo bili obveščeni, da naj bi občanka po udaru strele opazila dim nad vasjo Lukovec. Na lokaciji smo pregledali širše območje, vendar požara nismo odkrili. Zaključili

smo, da požara ni oziroma ga je pogasil dež. V intervenciji je sodelovalo pet gasilcev PGD Komen z enim vozilom.

PADEC KOLESARJA

Tomačevica: 29. junija ReCO Postojna nas je obvestil o padcu kolesarja v vasi Tomačevica. Ob prihodu na lokacijo smo skupaj s poklicnimi gasilci ZGRS Sežana prometno zavarovali kraj nesreče in nudili prvo pomoč poškodovanemu kolesarju do prihoda reševalcev. V intervenciji je sodelovalo sedem gasilcev PGD Komen z enim vozilom, trije poklicni gasilci ZGRS Sežana z enim vozilom, Nujna medicinska pomoč Sežana, medicinska sestra

Zdravstvenega doma Sežana in policija. V gasilskem domu je bilo v pripravljenosti še pet gasilcev PGD Komen.

V tem obdobju smo posredovali tudi pri reševanju živali iz jaška (v Komnu) in kar štirikrat odstranjevali sršene (dvakrat v Komnu, v Kobjeglavi in Štanjelu).

Besedilo: PGD Komen

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO KOMEN
KOMEN 96, 6223 KOMEN, Gsm: 041/906-570,
pgdkomen@siol.net, www.pgdkomen.si

Tabor gasilske mladine PGD Komen in PGD Štjak

Vsako leto pred začetkom šolskih počitnic pripravimo mentorji Prostovoljnega gasilskega društva (v nadaljevanju PGD) Komen za našo gasilsko mladino zaključno dejanje in vsako leto poskušamo biti pri tem inovativni z novimi idejami in programi. Tako smo se letos odločili, da združimo sile skupaj z mentorji PGD Štjak in pripravimo mladinski gasilski tabor.

Tabor se je odvijal v soboto, 27. junija 2015. Začeli smo z zborom pri gasilskem domu na Štjaku, od koder smo se odpravili na pohod do travnika pri vasi Poljane, kjer je potekal tabor.

Otroci so se ob prihodu v tabor najprej namestili v skupni šotor, ki nam ga je posodila Slovenska vojska, in pomalicali. Po okrepčilu smo se zabavali na gasilsko-športnih igrah, kjer smo se pošteno našportili in segreli. Ravno prav, saj je športnim igram sledila vodna zabava z vodnimi baloni in gasilsko cisterno PGD Štjak, ki je trajala, dokler nismo porabili vse vode v vozilu, temu pa je sledilo presenečenje, saj so gasilci PGD Štjak ponovno napolnili vozilo in zabava se je nadaljevala vse do večera.

Po večerji smo imeli v načrtu še priprave tabornih ognjev in pečenje klobas, vendar nam je dež žal prekrizal načrte. Naslednji dan o dežju ni bilo več sledu, tako da smo ob prijetnem jutranjem soncu pozajtrkovali, pospravili prizorišče in se vrnili v svoja društva.

Tabora se je skupno udeležilo 22 otrok in 8 mentorjev PGD Komen. Skupno je bilo na taborjenju 61 udeležencev (16 mentorjev in 45 otrok).

Namen tabora je v prvi vrsti zabava in sprostitev gasilske mladine, hkrati pa tudi spoznavanje in druženje mladih gasilcev za v bodoče, ko bodo morali sodelovati na skupnih intervencijah in drugih aktivnostih. S taborom smo mentorji PGD Komen zaključili z aktivnostmi gasilske mladine in naše mlade gasilce prepustili poletnim počitnicam.

Ob tej priložnosti gasilci PGD Komen izrekamo zahvalo članom PGD Štjak za gostitev in vso organizacijo tabora.

Besedilo: Mentorji PGD Komen

Po Štrekljevih poteh ob zaključku bogatega šolskega letnika

Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras, ki letos slavi peto obletnico delovanja in jo od vsega začetka vodi predsednica Nadja Mislej Božič ter združuje več kot sto članov, je zaključek letošnjega šolskega leta obeležila na poseben način. V sodelo-

vanju z razvojno, kulturnim, turističnim in športnim društvom, vaško skupnostjo in zavodom Štrekljeva domačija iz Gorjanskega so v Gorjanskem na Krasu pripravili prvi etnološko obarvani dan z naslovom Po Štrekljevih poteh.

Tako so se udeleženci letošnjega zaključka največ časa zaustavili na Štrekljevi domačiji, kjer je urejena spominska soba, ki je rojstna hiša zbiratelja ljudskega blaga Karla Štreklja (1859-1912), po katerem se imenuje Štrekljeva nagrada, ki se podeljuje za izjemne dosežke na področju zbiranja in ohranjanja slovenskega ljudskega blaga v pesmi in besedi. Nagrado, ki se podeljuje od leta 2001, je letos prejel Pavel Medvešek. Zaradi izredne vročine se je letošnjega zaključka šolskega leta udeležilo manj slušateljev kot prejšnja leta, vendar so kljub temu izpeljali prisrčen in bogato obarvan program. Po jutranjem sprehodu od hiške do hiške po zaledju Gorjanskega so si pod vodstvom umetnostne zgodovinarke Tine Ban ogledali freske Toneta Kralja v domači cerkvi Sv. Andreja. Milan Suban in Boris Rebula sta jih popeljala po muzejskih zbirkah Štrekljeve domačije. Etnološko delavnico izdelovanja svitkov in umetnih rož je vodila etnologinja Marjeta Malešič. Nadvse zanimiva pa je bila zeliščarska delavnica, ki jo je vodil botanik, mag. Stipe Hečimović, ob pomoči Vere Lah, ko je predstavil nekatere zdravilne rastline (kot so šentjanževka, rman, tavžentroža idr.) in njihovo zdravilno delovanje. V sklopu te delavnice so izdelali tudi namaze. Še zlasti je udeležence navdušil namaz iz avokada.

Druženje so zaključili s petjem ljudskih pesmi z Olgo Kmetec, proti koncu pa se jim je pridružila še zbirateljica ljudskega blaga in etnološkega gradiva, Dušica Kunaver, ki rada zahaja na Kras, saj je po rodu Kraševka (njen oče Andrej je bil iz Ponikev, kjer je tudi rojen Ciril Zlobec). Z njo se je o njenih bogatih izkušnjah pri zbiranju ljudskega blaga in obsežnem knjižnem opusu, ki obsega več kot 70 del (nekatera so bila tudi na ogled na prireditvi), pogovarjala Nadja Mislej Božič. Kunaverjeva, ki na področju slo-

venskega ljudskega izročila aktivno zbira ljudske pesmi, pripovedke, reke in legende, je kljub temu, da je že v pokoju, zelo aktivna pri predajanju razlag o slovenskem ljudskem izročilu, tehnikah učenja in angleščine v šolah kot tudi na univerzah za tretje življenjsko obdobje. Med drugim je poudarila: »Zelo veliko se o šegah naučim v domovih za ostarele, kjer pogosto predavam. Tam so danes zadnji kosci s koso, zadnje žanjice s srpom in zadnji mlatci s cepcem. Čez pet do deset let bo z njimi umrlo življenje starosvetne slovenske vasi, ki je ohranila naš narod skozi tisočletja.«

O načrtih za novo, šesto, šolsko leto pa Mislej Božičeva pravi, da nadaljujejo z dosedanjimi študijskimi programi in obenem vnašajo nove, tako bo vseh programov kar 23. »Za študijsko

leto 2015/16 ponujamo naslednje nove programe: Angleščina 3 - Konverzacija, Bodite sami svoj terapevt, Domoznanski sprehodi, Krasilna umetnost, Kultura bivanja in oblikovanja prostora ter Unikatno oblikovanje in izvirno ustvarjanje, Ples je ogledalo duše, Španski jezik in kultura in Z vsemi žavbami namazan: pripravki iz zelišč za telo, dom in okolje. Cilj je ponovna vzpostavitev izgubljenega socialnega okolja ter druženje v skupinah, kjer se zbirajo posamezniki s podobnimi zanimanji. Ob zaključku vsakega študijskega leta se vsakdo od udeležencev nauči česa novega ali pa utrdi dosedanje znanje,« vabi k vpisu v novem šolskem letu Mislej Božičeva.

Druženje so sklenili s petjem slovenskih ljudskih pesmi in sladko torto ob jubileju.

Besedilo in foto: Olga Knez

Iz vaških skupnosti

Izlet na Ptuj in hruševljanski vaški praznik

Hruševljani tradicionalno konec junija organiziramo izlet, na katerem obiščemo delček naše prelepe Slovenije. Letos nas je pot vodila na Ptuj. V soboto, 27. junija, smo se zgodaj zjutraj zbrali na placu, vsak s svojim nahrbtnikom, dobro voljo in željo po novem doživetju. Triurno vožnjo z avtobusom smo si popestrili s petjem, pogovori in smehom, še preden smo si uspeli vse po-

vedati in se nasmejati še kakšnemu vicu, smo že bili na Ptuj. Ob vznožju Ptujkega gradu smo se okrepčali z malico in tako začeli z ogledom Ptuja in njegovih znamenitosti. To je mesto na križišču poti, ki povezujejo sončno Italijo s Panonsko nižino ter alpske doline s širjavami Balkana. Naravne danosti so omogočile, da je na rečnem prehodu jantarjeve poti zrasla prometno,

strateško in gospodarsko pomembna naselbina, ki je odigrala opazno zgodovinsko vlogo tako na področju politike in uprave

kot umetnosti in kulture. Sprehodili smo se skozi staro mestno jedro, si privoščili kozarček v njihovi znani kleti in si ogledali muzej v gradu. Obiskali smo izdelovalca kurentij in panonsko tradicionalno s slamo krito hišo, pika na i pa je bila vožnja z barko po Ptujem jezera. Ptuj nudi izletnikom zelo veliko znamenitosti, vendar je en dan premalo za obisk vsega. Po celodnevem ogledu smo imeli vsi izletniki enako mnenje: Ptuj ima veliko zgodovinskega bogastva, hkrati pa nudi številne dobrrote - na krožniku in v kozarcu, za oči, ušesa in dušo.

Druženje smo skupaj z našimi sorodniki in prijatelji nadaljevali drugo avgustovsko soboto na tradicionalnem prazniku svetega Lovrenca. Našemu vabilu se je odzval tudi podžupan Valter Ščuka, ki nam je ob prazniku čestital in nam namenil nekaj vzpodbudnih misli. Ob dobri hrani in pijači ter zvokih žive glasbe smo se zabavali do zgodnjih jutranjih ur.

Besedilo: Manuela in Mateja

Teden ljubiteljske kulture 2015

V Tednu ljubiteljske kulture so se predstavili ljubiteljski kulturni ustvarjalci iz celotnega slovenskega kulturnega prostora. Med 15. in 25. majem so se pod skupno celotno podobo Teden ljubiteljske kulture (v nadaljevanju TLK) predstavili kulturna društva, posamezniki ali skupine, ki so pripravili številne kulturne prireditve po vsej Sloveniji in tudi v zamejstvu.

Slovenija premore preko 100.000 ljubiteljskih kulturnih ustvarjalcev; pevcev, godbenikov, gledališčnikov, plesalcev, slikarjev in kiparjev, fotografov in filmarjev, folklornikov, pesnikov in pisateljev, ljudskih pevcev in multikulturnih ustvarjalcev. Svoje interese združujejo v 5000 kulturnih društvih in letno pripravijo preko 25.000 prireditev.

Letos se je v okviru TLK odvijalo preko 1000 zelo odmevnih dogodkov, ki so jih pripravili ljubiteljski kulturni ustvarjalci, tako tisti v vrtcih, šolah kot tudi starejši in tudi tisti vmes, lokalne skupnosti in druge kulturne ustanove, saj TLK promovira vse ljubiteljske kulturne ustvarjalce in predstavlja vso ljubiteljsko kulturo na celotnem slovenskem prostoru. Odprtje TLK je bilo 15. maja v Novi Gorici in je bilo posvečeno mladim ljubiteljskim ustvarjalcem. Ves teden so potekale prireditve, s katerimi smo se poklonili vsem ljubiteljskim ustvarjalcem in njihovi ustvarjalnosti, ki ni za-

nemarljiva, ravno obratno, zasluži si vso podporo in pozornost, saj bi brez nje bili marsikje brez kulturnega življenja, ljudje pa opeharjeni za ustvarjalno druženje. Ljubiteljski kulturni ustvarjalci ne bogatijo zgolj sebe, temveč tudi okolje, v katerem živijo in ustvarjajo.

Na območju OI Sežana smo v preteklem letu posadili sadna drevesa, ki simbolizirajo podporo občin ljubiteljski kulturni in kulturnim društvom. V Škocjanu iz objektivnih razlogov še vedno čaka na posaditev murva, v Štorjah lepo uspeva in bo tudi obrodila nešplja, v Kobjeglavi skorš in v Hrpeljah brkinska japka. V letošnjem TLK smo poleg številnih prireditev, ki so se odvijale v vseh občinah, krajevnih skupnostih in tudi na gostovanjih, pognjili in zalili vsa posajena sadna drevesa v družbi županov in podžupanov ter tako obljubili vsem ljubiteljskim ustvarjalcem, da jim bomo stali ob strani tudi v prihodnje.

TLK se je začel z odprtjem likovne razstave Sladka Istra v Hrpeljah, zaključili smo ga v Štorjah z Burko o jezičnem dohtarju v izvedbi gledališke skupine SKD Tabor iz Opčin. Burko smo posvetili Sergeju Verču.

Zahvaljujemo se za sodelovanje vsem lokalnim soorganizatorjem, KD Šator, KD Kraški slavček, TD Škocjan, Kosovelovemu domu Sežana, Vrtcu Sežana, saj bi brez njih težko izvedli tako obširno zastavljen projekt, kot je TLK.

Še posebej pa bi se rada zahvalila vsem kulturnim društvom in ustanovam, ki so pri projektu sodelovala: UPZ Dotik, Razvojno društvo Repentabor, Kosovelova knjižnica, Premski ženski pevski zbor, KD Vilenica, Plesno društvo Mavrica in SKD Tabor Opčine, OFS Kamenčki, OFS Mularija z borjača, OFS Powštrčki iz Ajdovščine in skupini slikarjev ART FEMIPS.

Se vidimo v Tednu ljubiteljske kulture 2016!

Besedilo: Vladislava Navotnik,
JSKD OI Sežana

Vaška skupnost Komen se predstavi

V začetku poletja smo tudi v Vaški skupnosti Komen (v nadaljevanju VS Komen) dobili nov odbor. Predstavniki vaščanov v mandatu 2014-2018 smo postali:

Stojan Saksida, Kristina Božič, Matej Bobič, Mara Glušič (tajnica) in Mojca Senegačnik (predsednica).

Odbor VS Komen si je začrtal glavne smernice delovanja in z željo, da bi v tem mandatu uresničili čim več projektov, ki bi obogatili življenje naše vasi, na tem mestu izpostavljamo nekaj najpomembnejših načrtov:

- izgradnja odprtega javnega vaškega centra za rekreacijo, sprostitev, organizacijo prireditev in druženje vseh generacij v središču Komna; asfaltirano športno igrišče za košarko oz. mali nogomet z ustrezno opremo, postavitev plezalne stene, steze za rolanje, igral za otroke, klopi za počitek in druženje, zasaditev dreves za senco – vse skupaj umeščeno na eno od občinskih zemljišč v dogovoru z Občino Komen
- ureditev prostora za druženje in sprostitev v Divčih
- povezovanje vseh društev s sedežem v Komnu – oblikovanje skupne strategije za razvoj športa, glasbenih festivalov, kulture, turistične ponudbe in drugih dejavnosti s ciljem povezovanja, skupnega koriščenja in upravljanja z javnimi prostori ter delovanja v smeri prepoznavnosti Komna navzven
- organizacija zbora vaščanov ob javni razgrnitvi načrtov celostne prenove vaškega trga v sodelovanju z investitorjem, Občino Komen, ter urbanistično in arhitekturno stroko
- organizacija rednih družabnih dejavnosti kot so pustovanje,

pohod »100 žensk na Trstelj«, športne prireditve, praznovanje novega leta, delovne in čistilne akcije v skrbi za urejeno okolje in podobno za vse vaščane v sodelovanju z društvi in organizacijami v VS Komen.

Poleg naštetega se bomo trudili redno in ažurno upoštevati pripombe in želje sovaščanov, posebej se bomo posvetili skrbi za čistočo in urejenost naše vasi.

Javni prostori in oprema na njih so naša skupna last in odgovornost, zato na tem mestu naprošamo vse sovaščane, da poskrbimo za čisto okolje svojih domov in javnih prostorov, ki jih uporabljamo. To velja tako za center vasi kot tudi za območja ob cestah, predvsem pa za prostore, namenjene mladim.

Na igriščih OŠ Antona Šibelja Stjenka Komen se že dlje časa redno srečujejo s posledicami vandalizma (poškodovanje ograj in igralskega pouka, na kar odgovorni vaščani nikakor ne moremo biti ponosni. Zato bi želeli, da se nam v skrbi za urejeno, varno in prijetno okolje pridružijo vse generacije.

Za vse vaščane smo dosegljivi na naslovu
VS Komen, Komen 120 a, 6223 Komen,
ali po elektronski pošti na naslovu: vs.komen@komen.si

Z željo po dobrem sodelovanju!
Odbor VS Komen

Vaški praznik v Škrbini

Tudi letos smo v Škrbini drugo nedeljo v mesecu juniju obeležili praznovanje vaškega zavetnika Sv. Antona Puščavnika. Da se bo opazilo, da se v vasi nekaj dogaja, smo poskrbeli že dan ali dva prej, ko smo počistili in pokosili okrog svojih domov.

Praznovanje smo pričeli s slovesno sveto mašo ob 16. uri, ki ji je sledila še procesija. Po koncu maše smo bili vsi povabljeni na igrišče ob stari šoli, kjer smo prisluhnili kratkemu kulturnemu programu. Oblikovali so ga škrbinski otroci, ki so ga obogatili z glasbo, petjem in s skečem z naslovom Ko bom velik. Za preseñčenje pa je nastopil MePZ Repentabor, ki ga vodi naša Kristina Cotič. Zapel nam je nekaj pesmi iz svojega repertoarja in požel velik aplavz. Zbor je nastop zaključil prav pred nevihto, ki pa nas

ni pregnala, saj smo pobrali šila in kopita, v našem primeru mize in stole, in se preselili v dvorano šole, kjer sta nas nasmejali Pepina in Rozina. Da so bili želodci polni, gre zahvala našemu Dušanu in vsem pridnim gospodinjam, ki so se tudi tokrat izkazale, saj so bile mize polne sladkih dobrot.

Ob tomboli, klepetu in prijetni družbi smo preživeli lep popoldan in večer, ki se je zaključil ob poslušanju glasbene skupine Moonshine.

Besedilo: Društvo VRT

Harmonikovanje v Škrbini

V dneh od 9. do 12. julija so zvoki harmonik zaobjeli spokojno kraško vas, saj je v organizaciji muzejske Kraške šole Škrbina, Vaške skupnosti Škrbina in Spacalove domačije, potekala javna glasbena delavnica, ki jo je vodil vrhunski glasbenik in virtuozi na harmoniki, Aleksander Ipavec – Ipo. Člani orkestra harmonik Accordion Group so se pod tenkočutnim očesom zamejskega mojstra izpopolnjevali v iskanjih skrivnosti zvena, harmonij in tehnične umetnosti drsenja po tipkah. Delavnicam so prisostvovali tudi obiskovalci, ljubitelji in izvajalci, ki so želeli spoznati način dela in pristop, ko se priljubljeni inštrument privije v naročje glasbenih kolegov. Z vznemirjenjem se je pričakovalo zaključni koncertni večer, ko nas je na čudovito in harmonično dvorišče domačije vabil Lojze Spacal, kraški trubadur, ki poje svojo kraško pesem vsem, ki ljubijo naš Kras in lepo umetnost, in njegovi potomci, ki velikodušno odpirajo vrata bogatim umetniškim dogodkom. V soju bakel smo prisluhnili ognjenemu koncertu Aleksandra Ipavca in žgoči mladosti orkestra harmonik, Accordion Group. Številni obiskovalci iz vse Slovenije so lahko zadovoljili prav vsa čutila, zaokrožili okuse s prigrizkom, ponudbo vin Spacal in ogledom razstave kiparja Marca Milcovicha. Reportažo s prireditve smo si lahko ogledali tudi na slovenskem programu Deželne televizije RAI. Prijetna izkušnja prvega Harmonikova-

nja, glasba in pesem, ki se pogosto slišita iz razreda Kraške šole Škrbina, kar kličejo po ponovnih pripravah, pogovorih, razširitvi programa, zvrsti, ponudbe, vabil glasbenikom, učencem in mojstrom na harmoniki, ko bo Harmonikovanje 2016 ponovno sporočalo, da dober zven in glas, toplo objemata Kras.

Besedilo: Irena Tratnik Dosso
Foto: Arhiv Kraška šola Škrbina

Grajsko poletje Štanjel 2015

Športno kulturno društvo Biser Krasa Štanjel je letos že 5. leto zapored organiziralo prireditev Grajsko poletje Štanjel. V sklopu letošnje prireditve so se zvrstile štiri gledališke predstave, ki so potekale ob nedeljskih večerih na grajskem dvorišču:

- predstava »Mrtvi ne plačujejo davkov«, ki jo je uprizorila gledališka skupina Prosvetnega društva Štanž, drež,
- predstava »Po moje Slovenci«, ki jo je uprizoril Boris Kobal,
- predstava »Gugalnik«, ki jo je uprizorila gledališka skupina Globočak iz Kambreškega,
- predstava »Pogrešani soproj«, ki jo je uprizorila gledališka skupina KUD Šempeter.

Za promocijo prireditve je, v sodelovanju s Kulturnim društvom Škocjan, vsako leto izdelana programska knjižica, ki jo razdelimo obiskovalcem. Prireditve organizirajo zvesti člani društva ŠKUD Biser krasa Štanjel, ki jih je potrebno posebej pohvaliti za številčnost in pridnost, ki jo že vrsto let kažejo pri organizaciji nedeljskih kulturnih večerov. Društvo vedno poskrbi tudi za pogostitev nastopajočih, ki se z zadovoljstvom vračajo z nastopi v

Štanjel, da se predstavijo, kot smo že večkrat od njih slišali, najboljšemu občinstvu.

Za uspešno organizacijo prireditve se želimo zahvaliti tudi Občini Komen in vsem zvestim donatorjem.

Z veseljem ugotavljamo, da je vsako leto več obiskovalcev, kar pomeni, da si ljudje želijo tovrstnih prireditev. Taki in podobni dogodki so velika popestritev dogajanja v Štanjelu in občini Komen.

Besedilo: Društvo Biser Krasa Štanjel

Po 50 letih smo se spomnili snemanja filma Ne joči, Peter

Po preteklih petdesetih letih od snemanja filma Ne joči, Peter se je porodila ideja o obeleženju te obletnice, ki se je odvila letos, 12. junija, v gradu v Štanjelu. Pomemben del dogajanja v filmu poteka v Štanjelu, zato se nam je zdelo primerno, da to prazno-

vanje izvedemo tukaj, na filmskem prizorišču.

Snemanje filma je potekalo v pozni pomladi in poletju leta 1964 v Štanjelu in okolici, v Selah pri Štjaku, v Podnanosu in na Nanosu.

Med pripravami na to praznovanje smo poskušali pridobiti čim več spominov vaščanov na dogodek. Starejši vaščani Štanjela se snemanja filma sicer spominjajo, vendar kot dogajanje, ki je teklo mimo njihovega vsakdanjika. Tedanja mladina je bila pretežno v šolah ali na delu in snemanja ni spremljala.

Med udeleženci filma smo našli le Hermana Furlana, kovača iz Hruševice. V tistem času je imel delavnico v Štanjelu. Ekipa filma je prišla k njim, ker so vedeli, da tam delajo moški in da druge moške tudi poznajo in jih povprašali, če bi hoteli sodelovati v filmu. Tako so on, Mirko Krt (poštar) in Alojzij Kobal iz Kobdilja (slednja dva sta že pokojna) pristali na sodelovanje. Oblekli so jih, opremili z mitraljezi in jim naložili snemalno nalogo. Snemanje je potekalo dolgih pet ur. Veliko je bilo ponavljanja, čakanja. Največ spominov je ostalo pri tedaj mladih fantih, otrocih, za katere je bil to izjemen dogodek. Seveda so vsi »sodelovali« kot radovedneži.

Janko Švagelj – Tošček, tedaj star 11 let, se spominja, da je »prišel glas«, da imajo partizani angleške brzostrelke. Prileteli so v snemanje pred vhodnimi vrati v Štanjel in seveda pokvarili kader. Jasno je, da so jih za to dobro slišali!

Zdenko Pilat, tedaj star 13 let, se spominja snemanja v gradu in pri Valetovih. To je bilo njegovo prvo srečanje z »navidezno resničnostjo«.

»Čudilo me je, kako se pogovarjajo o tem, če je prišel vlak, saj je bila železnica daleč spodaj! V gradu, kjer je bil štab, je bil prostor brez strehe, jaz sem pa razmišljal, kako lahko bivajo v prostoru brez strehe. Za film pač strehe res ni treba!«

Valter Ščuka – Tinčtov se spominja, da je snemanje opazoval kot radovednež, če se je le dalo priti zraven. Najbolj mu je ostalo v spominu, kako so namestili tirnice od Valetove hiše proti štirni, po katerih se je peljal snemalec s kamero, ko je snemal posamezne kadre.

»V gradu so odimili nad vsemi vrati spodnjega palacija, da je izgledalo, kot da je pravkar pogorelo. Naredili so iz desk samo zbita vrata, ki se dobro vidijo tudi v filmu. Za nas, ki smo bili takrat mulci, je bil to velik dogodek.«

Tedaj trinajstletna AnaMarija Črnigoj, po domače Mežnarjeva, se spominja snemanja v Selah pri Štjaku. Snemali so spodaj pod njihovo hišo po cesti proti Štanjelu. Spomni se, da je snemalna ekipa prišla v vas že kaka dva meseca prej, da so pripravili

vse potrebno. Vprašali so za konja, vola, seno, voz. Domačini so se v času do snemanja na vse to pripravili. V času snemanja so k njim prihajali po to in ono in mama jim je večkrat postregla s skromnim obedom. Domače punce so z največjim veseljem odnašale hrano in drugo na »teren«. Snemanje je bilo zagotovo veliko bolj zanimivo kot delo doma ali šola. Njihova vnema po »sodelovanju« je bila tako velika, da so jim prepovedali hoditi na snemanje. Spomni se malega Petra, nežnega svetlolasega otročka. Z neprestanim ponavljanjem kadrov so ga dobro »namučili«, da je enkrat dejal »Ne morem več!«. Zares je zbolel. Mama Mežnarjeva mu je dajala obkladke s kisom na noge, da bi zbila vročino. Od sonca ožgani obraz in rokice je hladila z mlekom. Tudi med je bil namenjen mazanju obolele kože, vendar je Peter hitro ugotovil, da je sladek! Filmska ekipa se je prebivalcem zahvalila za gostoljubje in Marijini mami podarila dve kozici. Po odhodu filmske ekipe je v kraju zazevala praznina, vrniti so se morali v njihov vsakdan.

Iz vsega napisanega veje občutek, da je snemanje filma prineslo v vse kraje nekaj novega, nekaj nevsakdanjega, ki se je tistim, ki so to doživeli, dobro vtisnilo v spomin.

Predvajanje filma smo na grajskem dvorišču v Štanjelu organizirali 12. junija 2015 zvečer. Film nam je v klasični celuloidni obliki posodil Filmski arhiv Slovenije, predvajal pa ga je Roman Gec na pravi filmski projektor.

Predvajanja se je udeležil tudi direktor fotografije Ivan Marinček, 93-letni čil gospod, ki nam je popestril spomine na tiste dogodke. V uvodu smo nanizali nekaj dejstev o filmu ter podali spomine vaščanov, potem pa je sledila projekcija. Vsi smo si bili edini, da je mogoče ta film gledati večkrat, da je vedno zanimiv in zabaven. Še posebej zabaven je seveda Peter, ker je imel tedaj le štiri leta in je svojo vlogo zelo suvereno odigral. Gospod Marinček nam je povedal, da so ga za to poklicani člani ekipe izbrali na nekem izboru in da se je v filmu on dejansko igral, da je bil to del njegove otroške igre.

Po projekciji smo se zadržali v prijetnem klepetu ob prigrizkih in sladicah štanjelskih gospodinj ter vinu vinarja Uhlja. Zvedeli smo tudi še kakšno novo informacijo o filmu, ki jo bomo uporabili ob morebitnem naslednjem srečanju.

Besedilo: Vesna Černe

Pletli so venčke svetega Ivana

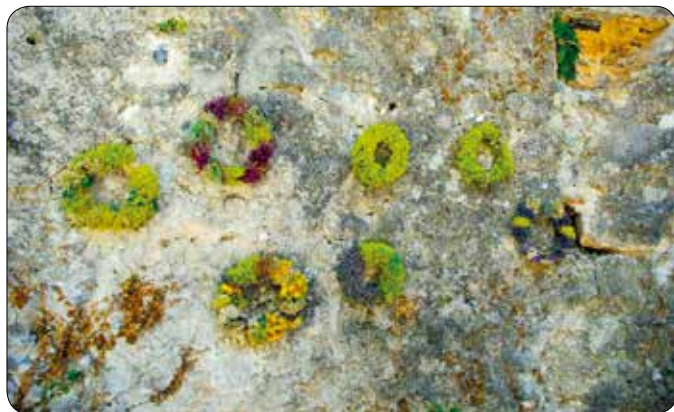

Bliža se 20-letnica, ko so pridne žene in dekleta iz Štanjela in okolice obudile običaj pletenja venčkov sv. Ivana. Duška, ki je duša venčkov, ponosno pove, da je ideja zrastle v Kristini in Radu Rudež. Ona je idejo nadgradila in iz leta v leto zvalila vse več tistih, ki jim je pomenil ta običaj kulturno dediščino, ki je ne kaže zanemariti. Grajsko dvorišče v Štanjelu so vsi ti zanesenjaki zasuili s košarami travniškega cvetja, ki se stiska in bujno cveti pod kraškimi cvetovi prav v tem času. V skupino so že takrat z navdušenjem sprejeli tudi domačina Milivoja Bojana Furlana, ki vztraja vsa ta leta in je v venčkih in drugih izdelkih, naj omenim žbrinco, našel svojo tržno nišo. So pa zato dekleta in žene, Kristina, Anica, Marica, Aleksandra z družino in seveda Duška, z lastnimi sredstvi poskrbele za dogodek, ki je v Štanjel zvalil posebne goste. Mednje velja omeniti znanega, žal pokojnega, etnologa Andreja

Malniča, ki je skupaj z Duško iskal stare fotografije in prav pri Kristini predlagal pletenje najbolj izvirnih venčkov. Ob 600-letnici pisne omembe Štanjela je ta delavnica zaživela.

In kako se pletenje začne? Domačinke naberejo cvetje, Milivoj Bojan iz primernega vejevja oskrbi potrebne obroče. Prav ti obroči so osnova, na katero spretno in domiselno vežejo šopke cvetja, različnih barv in različnih vrst. Vsakdo se lahko vključi v delavnico in se pletenja nauči, posebno pri mojstrici Almi Švagelj, ki novince posebej navdušuje. Izdelani venčki grejo lahko na ocenjevanje ali pa jih udeleženci delavnice odnesejo domov. V Štanjelu so izdelovanje venčkov sprejeli kot pozdrav poletju, čaščenje sonca kot nov izziv turistične ponudbe Krasa, posebej Štanjela, ki naj bi speči kraljici, štanjelskemu gradu, dahnilo življenje. Z ozirom na to, da smo pred desetletjem zaživeli tudi kot občina in si izbrali 21. junij kot dan, na katerega proslavljamo občinski praznik, smo letos tudi venčke umestili med dogodke praznovanja in je po zaslugi sodelovanja med Sorajo iz občinske uprave, Vladislavo Navotnik iz Javnega sklada kulturnih dejavnosti RS, izpostava Sežana, in pridnimi ustvarjalci venčkov nastala celodnevna prireditve, na kateri so popoldne nastopile tudi pevke Kraškega šopka z umetniško vodjo Nedo Lah, ki so s pesmijo in plesom obogatile grajsko dvorišče. V ročno izdelanih tržaško-kraških narodnih nošah so pevke, plesalci in godci prenesli kulturno dediščino med tiste redke obiskovalce tega posebnega dogodka.

Pa se mi je, v moderatorski vlogi, v zavest prikradlo vprašanje, kje so naše svetnice in svetniki, člani različnih odborov, komisij, kulturnih društev, plesnih skupin, vrtcev in dveh šol, v katerih naj bi, če ne bližja, vsaj daljna preteklost našla svoje mesto. Kako se bomo kot narod ohranili, če hočemo zgodovino popraviti, kulturno dediščino pa prepustiti samo tistim, ki so poklicno ali zgolj ljubiteljsko zapisani skrbi zanjo? Ali ni na nas vseh, da se vsaj enkrat na leto z obiskom podobne prireditve, kot je pletenje venčkov, poklonimo spominu vsemu tistemu, kar se mora pretakati iz roda v rod, saj nas kot narod dela prepoznavne v svetu. Vem, da je bila nedelja, vem, da ste vsi »siti« druženj, morda tudi zato, ker ste mnogi razočarani nad domovino, ki raste pred našimi očmi. Prav tako kot vem, da se mora vsak narod žrtvovati, če hoče obstati. Čas je, da tudi z močjo duha dokažemo, da smo in želimo obstati in se ekonomsko dvigniti iz brezna.

Pletenje venčkov sv. Ivana mora v Štanjelu povezati že v pripravah vse tiste, ki pravijo, da moramo Štanjel razviti v turistično zanimiv kotiček preteklosti, da bi se z njim tržili za prihodnost. Tudi zato hvala podžupanu, g. Valterju Ščuki, ki je popoldan preživel z nami in hvala vsem pridelovalcem dobrot, ki so nam jih na stojnicah ponujali, ker jih restavracija ni premogla, ker je preprosto ni bilo. In kako je komisija v sestavi Vladislave Navotnik, Mihe Ravbarja in Marjete Malešič opravila svojo nalogo? Podelili so tri nagrade, prejemniki pa so: Bojan Milivoj Furlan, Marica Ukmar in Dragica Furlan. Čestitamo, čestitke pa tudi otrokom, ki so pletli in so naš up.

Besedilo: Ana Godnik

Iz komenske knjižnice

Recepti Tončke Kosovel spet med nami

Knjižnica izvaja veliko dejavnosti. Najbolj bistvena je biti na voljo svojim uporabnikom, (p)ostati prijeten prostor za druženje, pridobivanje informacij in znanja ter zbiranje, ohranjanje in posredovanje kulturne dediščine. Knjižničarji si prizadevamo, da bi bil vsak trenutek v knjižnici neponovljiv in neprecenljiv.

V teh prizadevanjih smo v svoji domoznanski zbirki naleteli na shranjeno zbirko receptov Tončke Kosovel. Te recepte, kar 250 jih je, so zbrale udeleženke kuharskega tečaja, ki ga je sestra Srečka Kosovela vodila v Divači leta 1954 in 1955 v okviru Ljudske

univerze Krajevnega odbora Divača. Podobne zbirke receptov se v na roko napisanih zvežčičih hranijo v marsikaterem gospodinjstvu na Krasu, saj je Tončka vodila tečaje tudi na Gospodarski kmetijski šoli v Dutovljah. S to knjigo smo želeli pokazati, kako so kuhali na Krasu le ob posebnih priložnostih, pod vplivom meščanske kuhinje. Poleg tega pa smo želeli poudariti vlogo, ki jo je v življenju Kraševcev odigrala Tončka Kosovel.

Veseli smo bili, da sta se naši želji po tem, da bi gradivo izdali v knjižni obliki, Kosovelovi knjižnici Sežana pridružila tudi Zalo-

žništvo tržaškega tiska in Založništvo Buča. Izid knjige smo napovedali na prvem Kulinarfestu na Volčjem Gradu v letu 2014. Časa za pripravo gradiva smo imeli kar eno leto. K oblikovanju smo povabili mlade. Tako so štiri dijakinje Šolskega centra Srečka Kosovele Sežana, Sabina Babuder, Amanda Oven, Mateja Vehar in Melita Volk, gradivo oblikovale za svojo maturitetno nalogo pod mentorstvom profesorice Jelene Uršič in svojo nalogo odlično opravile. Oblikovanje je namreč ravno prav moderno in ravno prav tradicionalno. Gradivo so popestrile s fotografijami, ki so jih prispevali Jakob Gustinčič, Amanda Oven, Barbara Penko in Aleks Zorzut. Nastale so v Gostilni Skok Štorje in Okrepčevalnici Appetit Sežana. Svojo maturitetno nalogo so zagovarjale na večer obletnice smrti pesnika Srečka Kosovele, 27. maja 2015, v Kosovelovi domačiji v Tomaju. Knjigo pa so predstavile tudi na drugem Kulinarfestu na Volčjem Gradu v nedeljo, 18. julija 2015, in v četrtek, 27. avgusta 2015, v Kosovelovi knjižnici v Sežani.

Knjigo je na pot pospremlilo kar pet spremnih besed. Avtorji Martina Kafol, Samo Vadnov, Magdalena Svetina Terčon, Dragica Sosič in Janez Bogataj so predstavili svoje poglede na zbrano gradivo.

Omenim naj še, da so recepti pisani na star način; v njih sestavine niso zapisane posebej, ampak so del besedila. Tisti, ki so knjigo že prelistali in kupili, so nam zaupali dvoje: knjiga se lahko bere kot zgodba, ki odraža duh nekega časa, recepti pa so aktualni tudi za današnji, s hitrico napolnjen čas. Če se lotimo kuhanja po receptih Tončke Kosovel, nam ni treba v trgovino po posebne sestavine, vse, kar potrebujemo imamo doma. Recepti so namreč preprosti in okusni.

Besedilo in slika: Magdalena Svetina Terčon

Ciril Zlobec – pesnik ljubezni –, žilavo jedrn in mladostno ustvarjalen tudi pri devetdesetih

»Tak ostani, dragi Ciril, še naprej, še dolgo in dlje. Žilavo jedrn in mladostno ustvarjalen. Primorsko poln dvoma, upanja, ljubezni,« tako je pred natanko desetimi leti prav v Kosovelovem domu v Sežani pesniku, prevajalcu, pisatelju, uredniku, akademiku, predvsem pa Kraševcu in pesniku ljubezni, Cirilu Zlobcu, zaželel Miran Košuta, ki je bil slavnostni govornik ob praznovanju Zlobčevega 90. rojstnega dne v kulturni prestolnici Krasa. Da je bil Košuta dober prerok, so se v petek, 10. julija, prepričali številni Kraševci, ki so pripravili posebno slovesnost in nazdravili slavljencu.

Ciril Zlobec, rojen 4. julija 1925 v Ponikvah na Krasu, je bil leta 2001 imenovan za častnega občana občine Sežana. Ves čas pa je bil povezan s Krasom in prav na Kras in Kraševce je pustil neizmerno sled. Da je Zlobec človek z veliko začetnico, prevajalec, partizan, borec, očak in oče naroda, predvsem pa poet ljubezenske lirike in pisatelj ter ljubitelj slovenske besede, je na slovesnosti, na kateri so predstavili njegovo zadnjo pesniško zbirko »Ljubezen – čudež duše in telesa«, poudaril tudi sežanski župan Davorin Terčon, ki se je ob komenskem županu Marku Bandelliju in številnih uglednih gostih, med njimi tudi prijatelji iz zamejstva, udeležil srečanja v Sežani, ki so ga organizirali Kosovelova knjižnica, Kosovelov dom in Občina Sežana. »Na vas smo ponosni. Kras ima posebno mesto v vašem srcu in delih, kjer je veliko govora o ljubezni, ki je nekaj najbolj univerzalnega,« je dejal Terčon.

Zlobčeva Ljubezen do besede, umetniške resnice, leposlovja in poezije obsega 31 pesniških zbirk in izborov, 3 romane, 6 ese-

jističnih knjig, nepregledno plejado cvetnikov in prevodov. Da pesnik piše vse življenje eno samo pesem, potem lahko nosi Zlobčeva življenjska knjiga samo naslov njegove nekdanje, že v leto 1958 segajoče antologije: Ljubezen. Zlobec se je v pogovoru z direktorico sežanske Kosovelove knjižnice, mag. Magdaleno Svetino Terčon, dotaknil narodno osvobodilnega boja, osvoboditve Trsta in povojnih dogodkov, dezertacije, prejšnjega in sedanjega časa, ki ju ne moremo med seboj primerjati: »Vsak narod bi bil hvaležen tistemu, ki mu je priporil petino ozemlja, kajti brez NOB bi bila slovenska meja še vedno pri Rakeku.« O značilnosti svoje poezije pa je Zlobec dejal, da pri devetdesetih piše ljubezensko poezijo v prepričanju, da je Ljubezen naj-

bolj univerzalno sredstvo. »V vsakem človeku je klica ljubezni, ki bodisi segnije, razpade ali se spremeni v strup, jaz pa sem vzel najbolj pozitivno plat te ljubezni in jo stalno dograjeval, jo spreminjal in posodabljal. Moja žena gara, jaz pa sem utrujen,« je še v šali dejal in se ob 65. letnici vztrajanja v zakonu vprašal, kdo bo tisti revež, ki bo preživel drugega. Poudaril je srečo, da se (z ženo Veroniko) še imata, saj se prav s tem verzom začanja njegova

pesem »Dokler se še imava«, ki jo je med drugim tudi prebral občinstvu, ki je do zadnjega kotička napolnilo Kosovelov dom. Lep praznični večer Zlobčeve kratke večnosti je doživela tudi knjiga, zbornik, ki prinaša 90 pesmi, njegove ljubezenske poezije, za njegov 90. rojstni dan z naslovom Ljubezen – čudež duše in telesa, ki je izšel pri založbi Mladinska knjiga. V trenutku je bilo šestdeset izvodov razprodanih in pesnik je z velikim veseljem podpisoval svojo najnovejšo jubilejno knjigo s spremno besedo Iva Svetine, pesnik pa je sam naredil izbor svojih pesmi. V kulturnem programu pa je pesniku najprej voščil duo Malunca, ki sta pred desetimi leti uglasbila Zlobčeve pesmi in delček teh, ki so tudi posneti na zgoščenki Klaviatura lastovk, predstavila sežanskemu občinstvu. Zlobčevo poezijo je interpretiral domači dramski igralec Rafael Vončina ob spremljavi svetovne znane harfistke Mojce Zlobko Vajgl. Ob zaključku je še zadonela pesem članov in Moškega pevskega zbora Tabor iz Lokve pod vodstvom prof. Mirana Žitka. Slavljeneec pa je doživel presenečenje, ko ga je po uradnem delu v veliki dvorani pred Kosovelovim kipom pričakala pesem Traškega partizanskega pevskega zbora.

Besedilo in fotografija: Olga Knez

Iz šolskih klopi

9. razred se poslavlja

Kdo smo mi? Tako smo se na valeti predstavili sami:

Simon – nogometaš, klepetav, kitarist,
Sebastijan – zabavljač, glasbenik, ima smisel za humor,
Samo – filozof, fajn, hip hop plesalec,
Tine – rad pomaga, nogometaš, razgledan,
Jure – dober imitator, balinar, legenda, smešne izjave,
Anej – fuzbaler, hecen, igra ffo, klepeta,
Jernej – športnik, zmeraj zamuja, lušten,
Lenart – organizator, tehnik, glasbenik,
Vanesa – vestna, natančna, urejena,
Kaja – atletinja, odgovorna, lušna, tetka,

Neic – nogometaš, dobrsrčen, radodaren,
Enej – donžuan, osvajalec ženskih src, punker, ljubitelj šestke,
Blaž Semolič – glasen, športnik, prijatelj učiteljice Mirjam Rončel,
Neža – se veliko smeji, zabavna, pozitivna, simpatična,
Veronika – zanesljiva, poštena, vseveda,
David – košarkar, kitarist, inteligenten,
Klara – čustvena, pisateljica, metalka,
Meta – balerina, mirna, pametna,
Urša – simpatična, hip hop plesalka, popularna,

Blaž Terčon – izumitelj, zgodovinar, tehnik,
Tim – smešen, jezikav, si veliko upa,
Teja – lepa, hip hop plesalka, prijazna,
Tomi – klepetav, downhiller, frajer,
Lara – atletinja, prijazna, lepa.

Kot razred smo devet let gradili naše prijateljstvo in spomini, ki smo si jih ustvarili, so neprecenljivi.

Zdaj, ko gre vsak od nas po svoji poti in smo še zadnjič kot ekipa, si obljubljam, da se bomo še srečali, obenem pa se zahvaljujemo učiteljem in učiteljicam za vso podporo, potrpežljivost in vztrajnost, ki ste nam jo dali.

Vaš 9. razred!

2. a razred

V drugem razredu smo se lepo imeli,
 ko smo do 100 na BUM šteli.
 Štiri abecede smo spoznali,
 iz stotih črk smo besede in povedi pisali.
 Na Miklavževem sejmu ogromno smo prodali,
 saj so naši starši na veliko kupovali.
 Na pohode smo hodili
 in se za zlato medaljo borili.

Veliko smo peli in tudi plesali
 ter na inštrumente igrali.
 Pri likovnem pouku smo ustvarjali lepo,
 vsako naše delo ja na razstavi bilo.
 Z gozdarjem smo si travnik ogledali
 in različnemu oglašanju ptic prisluhnili.
 Štanjel smo občudovali
 ter se v Sežano z vlakom odpeljali.
 V šolo v naravi v Snovik smo odšli,
 tam smo veliko plavali.
 Palček Snoviček nas je zabaval zelo,
 še lepše nam je na toboganih bilo.
 Sedaj pa se že veselimo,
 da na počitnice odhitimo.
 Šolska torba kar nekaj časa počivala bo,
 septembra pa spet polna bo.

Tanja Spačal in učenci 2. a razreda
 Foto: Tanja Spačal

Letna šola v naravi

V začetku junija smo se učenci 4. a in 4. b razreda udeležili letne šole v naravi v Čateških toplicah. Ogledali smo si toplice, se peljali z brodom čez Savo, obiskali kmetijo z zanimivimi domačimi živalmi ... Največ časa smo preživali v bazenu, kjer smo uživali v dejavnostih v vodi, predvsem pa smo se izpopolnjevali v znanju plavanja. V šoli v naravi smo preživeli nepozaben teden.

Učenci 4. a in 4. b razreda z učiteljicami

Počitnice niso ovira za učenje angleščine

Tudi med letošnjimi počitnicami smo na OŠ Komen organizirali počitniški tečaj angleščine za učence od 5. do 8. razreda. Tečaj izvaja jezikovna šola »English in Action« iz angleškega mesta Canterbury. To je bil že 4. počitniški tečaj. Letos ga je obiskovalo 16 učenek in učencev. Poučeval jih je g. Dale Ogilvy, ki prihaja iz Škotske. Na tečaju so učenci poglobljali znanje, širili besedišče in spoznavali britansko kulturo. Tečaj je bil za učence prav gotovo lepa priložnost, da komunicirajo samo v angleščini, saj njihov učitelj ne govori slovensko. Tečaj smo zaključili s prireditvijo za starše.

Besedilo: Mojca Uhernik-Pipan

Učenci ohranjajo tradicijo

Potem ko so učenci 24. junija s kulturnim programom počastili dan državnosti, ko so bila podeljena priznanja najuspešnejšim učen-

cem šolskega leta 2014/15 in podeljena nagrada šole devetošolcu Davidu Spačalu, ko so v razrednih skupnostih učenci prejeli spričevala in pospravili potrebščine v šolske torbe, so pred šolo slovesno predali namenu novo kamnoseško pridobitev. Kamnito mizico z vklesanim poljem igre Človek ne jezi se in pravimi kamnitimi figurami ter kocko so pri kamnoseškem krožku izdelali osmošolci Jan Novak, Juri Tenze in Tadej Birska pod budnim mentorskim očesom akademskega kiparja Radivoja Muliča. Slednji tudi skrbi, da tradicija obdelave kamna na šoli ne bo izumrla, saj imajo osmošolci podmladek, ki je s svojimi stvaritvami dokončal kamnito potko na zelenici, ideje za nove izdelke pa se že pridno snujejo. Kamnita mizica se je pridružila klopci in skulpturi mladenk, ki že krasijo šolsko zelenico. Počasi se tako udejanja ideja o formi vivi ob komenski šoli in izboljšuje estetski izgled prostora ob vstopu v Komen.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica
Foto: Vojko Franetič

Novo, prenovljeno, urejeno

Nova, velika pridobitev je strokovne delavce pričakala ob prihodu z dopusta v obliki prostornega parkirišča, ki ga je Občina Komen uspelo urediti v poletnih mesecih. Tako so se izpolnile dolgoletne želje delavcev šole in vrtca ter staršev, ki so bili dnevno priča prometnemu kaosu ob obeh zavodih. Parkirišče je zaenkrat še makadamsko, zato posebnega odprtja ni bilo predvidenega. S simboličnim rezanjem gradbiščnega traku ga je namenu predala kar ravnateljica šole, vanj pa sta prvi zapeljali delavki z novima avtomobiloma.

Počitnice so že po tradiciji čas, namenjen prenavljanju in urejanju. Letos smo v dveh mesecih tako uspeli urediti WC-ja ob telovadnici, s prenovo ploščic in zamenjavo dotrajanih vrat pa so prostori ob telovadnici dobili svež, sodoben videz. Zaradi pomanjkanja sredstev drugih večjih posodobitev letos poleti ni bilo. Z lastnimi sredstvi smo uspeli prelakirati dve učilnici v Štanjelu ter eno v Komnu in tako parketu podaljšati življenjsko dobo. Nove opreme so se razveselili drugošolci v Štanjelu, z lepšo podobo pa se ponašajo učilnice slovenščine, matematike in računalništva. Nove ploščice in opremo je dočkal moški WC za osebje, barvno osveženi pa so tudi hodniki na centralni šoli, da ne omenjamo prepleksanih, čistih in urejenih učilnic. Začetek šolskega leta pa niso pričakali le urejeni prostori, strokovni delavci smo si tudi letos zastavili ambiciozne cilje, ki jih bomo, ob sodelovanju vseh akterjev vzgojno-izobraževalnega procesa, verjamemo, tudi uresničili.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica
Foto: Vojko Franetič

Osnovnošolske klopi zapustili mladi umetniki

Minevajo prvi dnevi srednješolskega izobraževanja generacije 2000, generacije, ki se je 15. junija 2015 poslovila od osnovnošolskih klopi in, vsaj nekateri njeni posamezniki, zapustila tudi varno družinsko ognjišče.

Po čem se bomo še posebej spominjali petnajstih fantov in devetih deklet, ki so pred tremi meseci zaključili devetletno šolanje na OŠ Komen?

Če odmislimo manjše vragolije, ki sodijo k odraščanju in preizkušanju meja, je generacijo odlikovala velika mera odkritosrčnosti in odgovornosti za dejanja, ki jim niso bila vedno v ponos. Tako smo razrešili zagato z elektro upravljavci rolet, slikami, ki so se naenkrat znašle na šolskih tleh ...

Učencev se bomo spominjali po uspehih, ki so jih dosegli na posameznih področjih, tekmovanjih (robotika, mladi raziskovalci) in nenazadnje tudi pri učenju. Štirje učenci so prejeli nagrado šole za nadpovprečne uspehe (po starem devetletni odlični

učni uspeh), ki jo je tudi letos v obliki knjige poklonila Občina Komen. Za najuspešnejša učenca sta bila izbrana David Spačal, ki je 24. junija prejel nagrado šole, in Klara Stantič, ki je na slavnostni seji Občinskega sveta Občine Komen 19. junija prejela nagrado župana občine.

Generacijo novega tisočletja, ki je v šolske klopi v Komnu in Štanjelu vstopila leta 2006, je zagotovo najbolj zaznamovalo udeleževanje in uspehi na umetniškem področju. Tako ni naključje, da je osem fantov ustanovilo priložnostno glasbeno skupino, ki nas je razveseljevala na šolskih in izvenšolskih prireditvah. Njihov umetniški vodja, Sebastjan Buda, pa se lahko pohvali z zares izvrstnimi uspehi na glasbenem področju.

Zgodi se res poredko, da osnovnošolec izda svoj literarni prvenec. Letos je za to poskrbela Klara Stantič, ki je v Vonju po dežju izpela svoja mladostna občutja in hrepenenja ter pesniško zbirko tudi sama ilustrirala.

Kulturni program na valeti so učenci oblikovali sami. Bil je mladostno razigran, iskrič in pester. Od učencev se je pisno poslovila bivša ravnateljica, gospa Nada Lozej, podžupan Občine Komen, gospod Valter Ščuka, razredničarka Mirjam Rončel in sorazredničarka Tanja Samec, v imenu celotnega kolektiva šole pa ravnateljica Nives Cek. Ne po naključju je v ozadju ravnateljčinega priložnostnega nagovora izzvenela Oda radosti, mladim pa je ravnateljica položila na srce, naj v svetu nikar ne pozabijo na domači Kras, na odgovornost in sočloveka. Ob tej priložnosti se je zahvalila delavcem šole za iskreno skrb, ki je spremljala vsakega devetošolca, staršem pa za podporo, da so učenci lahko dosegali zavidljive rezultate in je njihovo šolanje potekalo brez večjih vzgojnih spodrslijav.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

Ogledali smo si miniaturne vozove

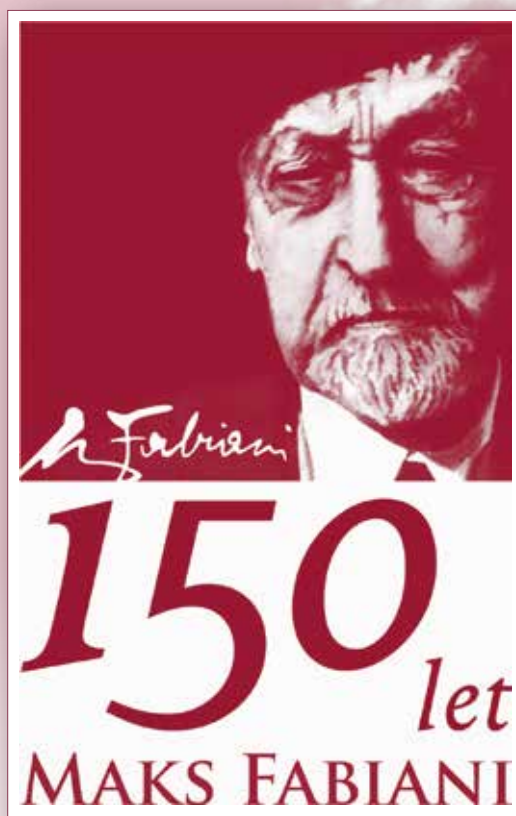
V mesecu juniju je bila v Kosovelovi knjižnici v Komnu zanimiva razstava miniaturnih kmečkih vozov. Gospod Janko Samsa že dolga leta raziskuje in izdeluje 'mini' vozove, kakršne so kmetje uporabljali v preteklosti, ko še ni bilo traktorjev, za spravilo sena, stelje, poljskih pridelkov ... Prav vsak voz je na las podoben izvirnemu, samo 7-krat manjši in prav vse na njem deluje: zavore, vitli ...

Razstavo smo si ogledali tudi učenci 1. razredov. Prisluhnili smo knjižničarki Mariji Umek, ki nam je natančno predstavila vsak voz posebej. Začuden smo bili nad tem, da so se vozovi razlikovali tudi med vami. Ker so bili približno enake velikosti kot naše igrače, nas je zamikalo, da bi se z njimi poigrali. Žal se razstavljenih predmetov samo ogleduje in se jih ne dotika. Takšne razstave nas bogatijo in nam približajo pogled na to, kakšno je bilo nekoč življenje.

Besedilo: Učenci in učiteljice 1. razredov

FABIANIJEVO LETO (3. DEL) O FORMI IN FUNKCIJI - FERRARIJEV VRT IN FABIANIJEV VODOVODNI SISTEM V ŠTANJELU

UVOD

Občina Komen je v letu 2014 od ministrstva za kulturo prevzela v last in upravljanje vrt ob vili Ferrari, kulturni spomenik državnega pomena, ki skriva mnoge zanimivosti. Kot trajen pomnik 150-letnici rojstva njegovega stvaritelja, kraškega

arhitekta Maksa Fabianija, je v okviru Fabianijevega leta 2015 občina namenila prva večja sredstva obnovi Fabianijevega vodovodnega sistema. Ta je, presenetljivo, razmeroma dobro preстал burne pretekle čase in se skoraj 90 let po svojem nastanku pokazal kot delujoča, živa tehnična de-

diščina, zanimiva tudi v povezavi s sedanji in prihodnjimi potrebami po trajnostni, ekološki in gospodarni rabi vode na Krasu. Pa tudi drugje.

Ferrarijev vrt

Ferrarijev vrt je ena od številnih sledi, ki jih je arhitekt Maks Fabiani pustil v Štanjelu. Nastal je kot nadgradnja t.i. vile Ferrari – niza srednjeveških stavb na nekdanjem vzhodnem štanjelskem obzidju, ki jih je

Ferrarijev vrt v Štanjelu z vodo kot osrednjim motivom

Pogled na vzhodni del Štanjela z nizom Ferrarijevih hiš in parkom pod njim, stanje okoli leta 1930 – vidni so vsi glavni elementi Fabianijeve ureditve, vključno s severnim (desnim) stolpom, ki je bil ob koncu druge svetovne vojne porušen.

Fabiani po prvi svetovni vojni prenovil za svojega nečaka, tržaškega zdravnika Enrica Ferrarija, in njegovo družino.

Parkovna ureditev je nastajala postopoma, predvidoma med letoma 1923 in 1935. V tistem času je pust, strm teren pod vilo, sicer del obsežnejše Ferrarijeve posesti, dobil sedanjo podobo. Pri zasnovi vrta, ki se odlično prilagaja legi in obliki terena, je arhitekt uporabil številne tradicionalne, za kraško krajino značilne prijeme, kot so terase, kamnite »škarpe«, stopnišča, »latnike« oz. pergole in podobno. Mednje pa je vpletel tudi elemente, ki, vsaj na prvi pogled, s Krasom nimajo ničesar skupnega, pač pa odražajo ideale in modo časa ob prelomu stoletja. Tako so nastali »orientalski« razgledni paviljon, jezerce v obliki ovalnega bazena z otočkoma in »beneškim« mostičkom, ume-

tna votlina ali »grotta«, z »Botticelijev« školjko, celo vodometi.

Za tedanji čas je bil inovativen tudi izbor materialov: velik del grajenih struktur v Ferrarijevem vrtu je izdelan iz betona – materiala, ki se je v obdobju po prvi svetovni vojni šele uveljavljal. Kot vezivo za izdelavo izjemno kvalitetnih in obstojnih štanjskih betonov je bil že uporabljen cement iz anhovske cementarne, ki je bila odprta le nekaj let pred začetkom gradnje v Štanjelu.

Pravi fenomen Fabianijevega projekta je manj očiten in ga pravzaprav lahko razumemo le, če pomislimo na večni problem kraške pokrajine: pomanjkanje

rijeve hiše in seveda tudi vrt. Pri tem je tradicionalne kraške, stoletja poznane načine zbiranja deževnice, nadgradil s sistemom talnih zbirnih kanalov, betonskih cistern, kovinskih in betonskih cevovodov, odtočnih oz. namakalnih kanalov in jih povezal v kompleksen sistem.

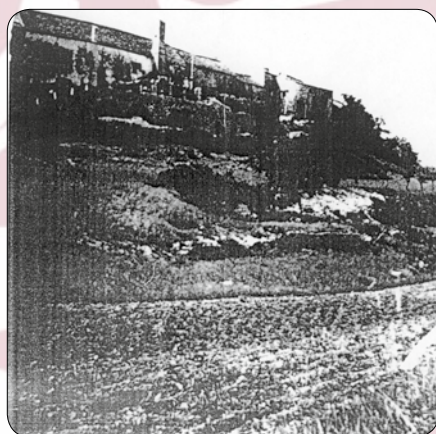
Ideja o jezercu, vodometih in podobnih gospodskih razvedrilih se zdi v kontekstu žejne kraške pokrajine dokaj potratna, vendar je tak vtis zgolj površinski. Omenjeni elementi, enako kot razgledni paviljon, otočka in terasasta ureditev, so plod prepletanja funkcije in oblike, forme, ki jih je Fabiani v Ferrarijevem vrtu izpeljal mojstrsko – kljub dejstvu, da je načrt za celotno ureditev najverjetneje obstajal le v njegovi glavi in nikoli na papirju.

Bazen je bil tako primarno zasnovan kot dodatni zalogovnik ujete vode, dimenzioniran tako, da je njegov volumen enak seštevku volumnov vseh višje ležečih cistern, vključenih v Fabianijev sistem. Oblikovanje bazena in njegove neposredne okolice je bilo podrejeno še eni, povsem praktični, potrebi: pridobivanju ledu.

Slika 7, 8, 9 Najbolj znane podobe iz Ferrarijevega vrta: pergola pod vilo Ferrari, bazen z otočkom in razgledni paviljon v letih 2005 in 2007

Pogled na vzhodni del Štanjela in teren pod njim pred Fabianijevimi posegi, stanje v začetku 20. stoletja

Podobe Ferrarijevega vrta med nastajanjem: fotografije so datirane med letoma 1923 in 1927, ko je osrednji del parka že dobil končno podobo.

vode. Arhitekt je na to dejstvo v Štanjelu odgovoril z zasnovo dobro premišljenega vodovodnega sistema – tehnično inovacijo, ki je z razmeroma velikimi, obnovljivimi količinami (tekoče!) vode pred skoraj stoletjem omogočila bistveno izboljšanje življenja njenih uporabnikov.

Fabiani je s tekočo vodo opremil Ferra-

Vodovodni sistem

Kljub več poskusom razlage je po drugi svetovni vojni opuščeni Fabianijev vodovodni sistem dolgo predstavljal uganko. Veljalo je splošno prepričanje, da je bil v vojni oz. po njej usodno poškodovan in dokončno izgubljen. Marsikateri lažje dostopen kovinski del je bil odstranjen tudi s strani domačinov in prodan kot staro železo.

Betonski in drugi bolj skriti elementi sistema pa so ostali. Dejstva na terenu, kot je na primer samodejno polnjenje bazena vsa desetletja, so nakazovala, da je Fabianijev izum morda vendarle bolj trdoživ, kot so bila uničujoča, spomeniku nenaklonjena desetletja po vojni.

Zaradi pomena kulturnega spomenika in tudi praktične vrednosti »Fabianijeve« vode, ki bi lahko bistveno olajšala vzdrževanje rastlinskega dela parka, je bil leta 2004 s strani ministrstva za kulturo naročen natančen pregled celotnega sistema z identifikacijo vseh njegovih delov. Delo je bilo opravljeno z uporabo sodobnih aparatov za detekcijo podzemnih vodov

Trasiranje cevodovodov, čiščenje posameznih elementov in preizkus pretočnosti v letu 2004

in tudi njihovih poškodb.

Ugotovitve so bile razveseljive: sistem je, kljub letom zapuščenosti, razmeroma dobro odnesel in se je v pretežni meri pokazal kot sposoben za ponovno delovanje. Razkril se je tudi še en primer Fabianijevega kompleksnega in v prihodnost naravnane razmišljanja, ki je omogočilo, da je raznolike potrebe in možnosti uporabe z neba dane vode vgradil v zelo logičen, v končni obliki preprost sistem, samodejno delujoč le z uporabo osnovnih fizikalnih zakonitosti.

Kaj se je torej pokazalo? Poleg stanja ohranjenosti je bila najpomembnejša ugotovitev ta, da se na širšem območju Ferrarijevega vrta prepleta več, bolj ali manj ločenih, medsebojno neodvisnih

sistemov z vključenimi šestimi betonskimi cisternami, kapacitete od 50 do približno 300 m³:

A. Vodovodni sistem, povezan z veliko cisterno nad parkom, ki je služil zalivanju vrtin in parkovnih površin vrtu, polnjenju bazena in delovanju vodometa na grotti in na malem otočku v bazenu (princip zbiranja vode, podoben kraškemu kalom).

B. Sistem, povezan s cisterno v parku, polnjeno z razmeroma čisto deževnico s streh hiš v jugovzhodnem delu Štanjela, ki je napajal tri betonska korita ob zelenjavnih gredah (princip zbiranja deževnice, podoben kraškemu štirnam). Neporabljena, odvečna voda se je samodejno prelivala v nižje ležeči bazen.

C. Sistem, ki povezuje tri manjše cisterne pri nekdanjih Ferrarijevih hišah nad parkom, je, poleg hišne rabe, omogočal

dodatno polnjenje cisterne v parku (C6), voda pa je od tod pritekala tudi do grotte in do malega umivalnika na balinišču v severnem delu Ferrarijevega vrta. Bazeneček na strehi grotte in priključek za tuš v njej so, kot kaže, omogočali »luksuzno« tuširanje s čisto, s soncem ogreto vodo po plavanju v manj čisti vodi v bazenu.

D. Sistem za odvajanje meteorne vode z bližnjih uličnih površin v vasi, ki je omogočal tudi namakanje kmetijskih površin v nižje ležeči vrtači pod parkom.

E. Kanalizacijski sistem, ki je proti parku odvajal odplake vile Ferrari oz. hlevsko gnojnico. Kot kaže, je ta del sistema, v povezavi s kanali za odvajanje deževnice z ulic (sistem D), omogočal tudi »tekoče« gnojenje že omenjenih površin v vrtači.

F. V ožje območje Ferrarijevega vrta sega tudi odlivni krak kovinskega cevododa, ki je iz cisterne v kleti hiše Štanjel 21, stoječe dovolj visoko v zgornjem delu Štanjela, s tekočo vodo oskrboval Ferrarijeve hiše. Viški vode tudi iz te cisterne seveda niso bili zavrženi, pač pa so bili speljani v cisterno v parku (C6), kjer se je sicer zbirala voda podobne kakovosti.

Bistvena značilnost Fabianijevega sistema je ločeno zbiranje in shranjevanje vode različne kakovosti (strešna in talna meteorna voda), ki se je tudi uporabljala ločeno, na različnih lokacijah in za različne namene. Ob tem je bila vsa morebiti neporabljena, odvečna čista (pitna) voda, kanalizirana najprej, v nižje ležeč zbirnik z vodo enake kakovosti, šele po napolnitvi tega pa je odtekla v bazen in v nadaljevanju v namakalni sistem pod parkom. Vsa voda, ki je bila zbrana v sistemu, je bila na tak ali drugačen način tudi uporabljena, v nekaterih primerih večkrat.

V veliki cisterni nad parkom je zbrana voda za zalivanje parka, pa tudi za napajanje bazena in vodometa.

Družina Romea Ferrarija (očeta Renata, avtorja knjige Murva Fabianijevih) na terasi svoje hiše v Štanjelu leta 1935. Terasa je urejena na strehi ene od Fabianijevih cistern.

Južni odvodno-namakalni kanal, ki ga polnijo vode z ulic jugozahodnega dela Štanjela.

Posebna zgodba Ferrarijevega vrta je povezana z ledom. V času pred prihodom električnih hladilnikov si je Fabiani zamislil z ledom hlajeno shrambo, locirano pod razglednim paviljonom v jugovzhodnem delu parka. To pojasni tudi njegovo primarno funkcijo: zgrajen ni bil zgolj kot »romantična« senčnica s pogledi na grič sv. Gregorja in Vipavska brda, pač pa kot zaščita stropa ledenice pred sončno pripeko. Podobno funkcijo so imele tudi zimzelene španske jelke, zasajene v bližini paviljona.

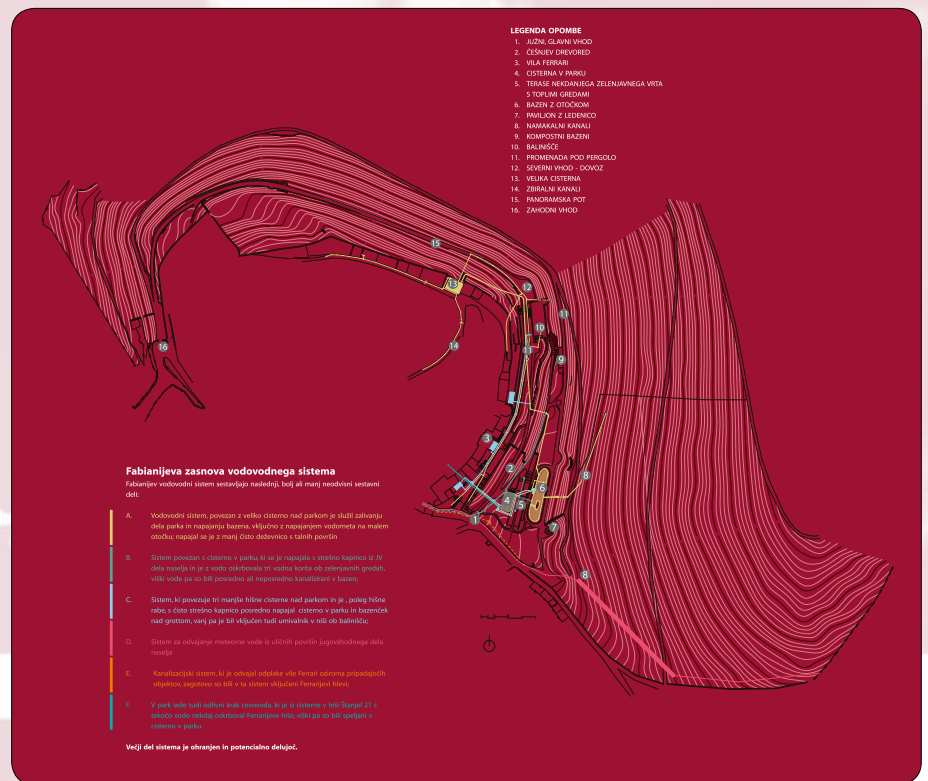
Ferrarijev vrt je bil zaradi kulturnih, krajinskih, umetnostno arhitekturnih, zgodovinskih in drugih izjemnih lastnosti leta 1999 razglašen za kulturni spomenik državnega pomena. V odloku o razglasitvi je med drugim navedeno: »Za kulturni spomenik državnega pomena se razglasi enoto dediščine: Štanjel – Vrt ob vili Ferrari (EŠD 7901). Enota ima zaradi kulturnih, krajinskih, umetnostno arhitekturnih, zgodovinskih in drugih izjemnih lastnosti poseben pomen za Republiko Slovenijo. Zato jo razglasimo za kulturni spomenik državnega pomena z lastnostmi kulturne krajine, spomenika oblikovane narave, tehniškega spomenika, umetnostno arhitekturnega spomenika in zgodovinskega spomenika.«

To in tudi ostalo Fabianijevo dediščino je mogoče spoznati s sprehodom po t.i. Fabianijevi poti med Štanjelom in Kobdiljem in tako slediti Fabianijevim korakom na vsakodnevni hoji med domom v Kobdilju in pisarno v Štanjelu v času njegovega županovanja v tej izjemni kraški naselbini.

Besedilo in fotografije: Nataša Kolenc, arhitektka in konservatorica
Arhivske fotografije: Arhiv Ustanove Maks Fabiani, arhiv INDOK, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Predstavitel Ferrarijevega vrta na tabli v okviru Fabianijeve poti.

Slika shema fabianijeva pot

POPRAVEK: Prispevek o Fabianiju v prejšnji številki Burje ADIJO DUNAJ, POZDRAVLJEN ŠTANJEL! je avtorsko delo Tine Jazbec in Nataše Kolenc. Avtorica fotografij je Nataša Kolenc, arhivske fotografije pa je posredovala Ustanova Maks Fabiani. Za nastalo napako se opravičujemo.

Vabljeni na
odprtje obnovljenega vodovodnega sistema v Ferrarijevem vrtu, ki ga je zasnoval arhitekt Maks Fabiani.
Prireditev bo v Ferrarijevem vrtu v Štanjelu
v petek, 9. oktobra 2015, ob 17. uri.

V primeru slabega vremena bo prireditev v Galeriji Lojzeta Spacala.

Po šoli spet diši

Vsak september najprej zadiši po šoli, nato po jesenskih dobrotah. Tudi letošnji ni izjema. V šolske klopi se je ponovno vrnilo 188 učenek in učencev v Komnu in 59 v Štanjelu. V Komnu so s šolsko himno, skupaj s strokovnimi delavci, pod lipo, na sproščenem dvorišču pred šolo, slovesno začeli šolsko leto 2015/16. Učence in učitelje sta nagovorila ravnateljica šole Nives Cek in župan občine Komen, gospod Marko Bandelli. Z objemom šole so nato skupaj izrazili tisto pripadnost, ki je potrebna, da se bodo v šoli varno in prijetno počutili vseh naslednjih 191 dni.

Mešanih občutkov, polni vznemirljivega pričakovanja so se, ob 9.00 v Komnu in ob 11.00 v Štanjelu, v spremstvu staršev na pot obveznega šolanja podali najmlajši. Sedemnajst prvošolcev v Komnu in devet v Štanjelu je bilo pred obvezno torto deležno prisrčne dobrodošlice ravnateljice, gospoda župana in policista, s kulturnim programom pa so najmlajše presenetili učenci in strokovne delavke.

In kaj bo najbolj zaznamovalo šol. leto, v katerega smo pravkar vstopili? Na pedagoškem področju bo to zagotovo dejstvo, da je generacija prvošolcev prva, ki se bo tujega jezika lahko učila vseh devet let. Veseli nas, da so ponujeno možnost učenja angleščine izbrali prav vsi starši prvošolcev.

Strokovni delavci in starši v Komnu pa smo se iskreno razveselili

prostornega parkirišča, ki nam omogoča varno parkiranje, da prvotnemu namenu zopet služi dvorišče pred šolo.

Sicer pa želimo vsem učenkam in učencem eno prijazno in uspešno leto v novem polju znanja.

Nives Cek, ravnateljica

Vseslovenski prostovoljski projekt z energijo gibanja, rekreacije in športa

Letošnji september bo zaznamovan z gibanjem, rekreacijo, športno rekreacijo in športom – prihaja Simbioza Giba 2015! V tednu med 21. in 27. septembrom 2015

bo projekt povezal resnično vse generacije, starosti od manj kot 9 mesecev do 100 in več let. Po celotni Sloveniji bodo lokacije s športnimi objekti, vrtci, šolami in predvsem z naravnimi danostmi odprle vrata največjemu vseslovenskemu projektu medgeneracijskega sodelovanja.

Moto projekta potrjuje slogan Gibanje je življenje in življenje je gibanje! Življenje, ki nam ga vsiljuje sodobni čas, nas vedno bolj sili v to, da se oddaljujemo od naravnih zakonitosti – našega biti. S projektom bodo pomembno prvino, telesno kulturo, posamezniki udeležili v celostnem kontekstu kakovostnega življenjskega sloga prebivalcev Slovenije.

Tako bosta tudi šoli v Komnu in Štanjelu v okviru projekta v času od 21. do 27. septembra odprli vrata svoje telovadnice in igrišča za vse gibanja in igre željne občane v popoldanskem času. Vabljeni, da si v začetku septembra na spletni strani Osnovne šole Komen pogledate natančen urnik dogodkov ali pa se za več informacij obrnete na šolo.

Vabljeni v čim večjem številu.

Srebrni spomini vredni zlata

Ena mičkена, mičkена prav'ca

Tokrat sva se na temo otroških iger in pravljič sestali z Marijo Kovačič. Hvala Marija, ker ste me vedno toplo sprejeli in imeli čas zame. Vedno me je čakalo še pecivo in meni najljubša kava. Ni čudno, da sem se stalno vračala k vam. Res ste izjemna sogovornica in topla oseba. Hvala!

Ko je bila majhna, je pogostokrat hodila k Legiševim v Komen. On je bil živinozdravnik. Skupaj z ženo sta bila velikokrat zdoma,

tudi do pozne devete ure zvečer. Zato sta večkrat naprosila Marijino mamo, da bi se prišla Marija igrati z njuno hčerko Marto. Tako se je z njo veliko preigrala in jo tudi varovala. Pri njihovi hiši je služila tudi dekla iz Brij, ki jima je rada pripovedovala pravljice, ki jih je slišala še od svoje none. Marija se spomni »mičkene, mičkene prav'ce«, ki jo je pripovedovala tudi otrokom v vrtcu. Takole gre:

Enkrat je živel ena mičkena, mičkena, mičkena nona. Imela je eno mičkeno, mičkeno, mičkeno hiško. In v tej mičkeni hiški je imela tudi en mičken, mičken špargert. Ta hiška je imela ena mičkena, mičkena vrata in pole je imela tudi eno mičkeno, mičkeno okenčke. In ta nona je imela tudi eno mičkeno, mičkeno pitko. In an dan je bila tako lačna pa ni imela kaj, da bi jela. In potem je delala: »Ma vsaj da bi moja mičkena zlata pitka znesla ano jejčke, da bi js si n'rdila enu frtalju.« In res sliši svojo pitko, kako se oglasi: »Kokokokodak, kokokokodaaaa.«

»O, zlata pitka mi je znesla jejčke!« vzklikne mičkena nona in si hiti z njega napraviti frtaljo. Imela je en mičkenu, mičkenu lonček in eno mičkeno, mičkeno ponvico in en mičken, mičken tontek. Pole si je ubila tisto mičkenu, mičkenu jejce in si je nardila mičkenu frtalju. Stresla jo je na mičkin, mičkin tontek in jo nesla na tisto mičkino, mičkino okenčke, da se pohladi. Tacajt pa je šla še nabrat drvo. In gre ta mičkena, mičkena nona in nabere dosti, dosti drvi in ko pride domov jih strosi k špargertu. »O, za jutri je zadosti teh drvi!« vzklikne mičkena nona. Nato se vsa lačna odpravi k okni in vidi muho, ki je lih celo frtaljo pojela. »Oj,« je rekla, »ti presneta muha, kaj bom pa zde jst jela, ki nimam nič? Kaj čem nard't?« se obupano sprašuje mičkena nona. »Nič, šla bom k sodniku in mu vse povedla,« polna novega upanja vstane in se odpravi. Ko pride k sodniku, mu lepo vso zgodbo pove. »Ti mičkena nona, veš kej, jst ti dam enu palcu in kadar boš vidla muho, ubij jo!« In res da sodnik palico mičkenu noni, v tistem pa prileti muha sodniku naravnost na nos, mičkena, mičkena nona pa vzame palico in z njo na vso moč udari. Muha ji je seveda ušla, sodnik pa si še dolgo ni opomogel od svojega nasveta.

Komenski otroci

»V Komnu nas je b'lo dva Florjanovi, dva Mežnarjevi, mi smo bli u treh, Hoveljev, Silvo, Sergio. Deset nas je b'lo tm okoli. In smo se igrali skrivanje in igrali kamenčke. Radi smo se v nedeljah igrali igrico Kapucinar kapco zgubil.«

Tako nekako tako je šla:

»Kapucinar kapco zgubil, kdor jo najde, naj jo da nazaj, ta, ki je to govoril, je nato rekel eno številko. Če nas je bilo deset, si je lahko izmislil število od 1 do 10. Tisti, ki ga je poklical, je moral odgovoriti. »Kej jst?« sem vprašala. »Ti, ja!«, potem pa sem želela preložiti odgovornost na nekoga drugega. »Jst ne!« sem odgovorila. »Kdo pa?« in je poklical drugo številko. In zdaj tisti, ki se je zmotil, je moral dati »an pen«, smo rekli (eno svojo stvar je moral dati). Kar je na sebi takrat imel, na primer »kleščence« za lase ali pa robček, karkoli. In potem, ko je bilo vsega konec, je bil tisti, ki se ni nikoli zmotil, oklican za sodnika. In je dal kazen takšno, kot je

on hotel. Ali smo mogli it koga iskat ali smo mogli koga poklicat in lagat, da je prišel pogledat ... Ma take oslarije, da je dobro da ns niso zmlatli 'Idje,« se smeje Marija.

»Najbolj nam je bilo smešno, kadar je sodnik storu kšnmu polivat kšnu punco, joj kakšen smeh, ko da bi vidli, ne vem, kej,« smeje zaključiti Marija.

Punčka iz cunj

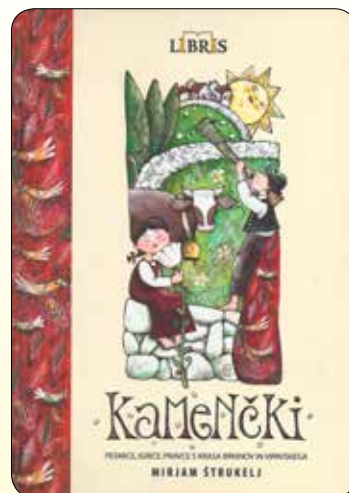
»Imela sem l'hko enih pet let. Moja soseda v Komnu je imela tata, ki je bil mornar. Po cele mesece je bil okoli z ladjo. In ko je prišel domov, ji je vedno

kaj lepega prinesel. Jaz pa niti ene punčke iz cunj nisem imela. Veliko smo se igrale s to mornarjevo hčerjo, bila je mogoče leto, dve starejša od mene. In en dan pridem domov s punčko. In mama me takoj vpraša, kdo mi jo je dal. Sem se zlagala, da Marjuča, saj sem si jo kot petletni otrok zares želela. Mama mi ni verjela in se odločila, da jo greva kar skupaj vprašat. Kako mi je bilo hudo takrat, vam ne znam povedat. Marjuča je seveda povedala, da je njena, mene pa je bilo grozno sram. To je bila velika vzgojna šola moje mame, saj od takrat naprej nisem upala niti hruške s tal pobrat, če nisem poprej vprašala. Ko je mama videla, kako močno si želim punčke, je sklenila, da mi jo bo sama sešila. Res je, da sem morala nanjo dolgo čakati, saj je imela mati polno drugega dela, a vseeno sem jo dobila in bila nanjo zelo ponosna. Od takrat naprej imam afiniteto do teh punčk iz cunj. Sešila sem jo hčeri, potlej za šolo in vrtec.«

Kamenčki

»Na paši se ni dalo brez iger. Je bilo po pet kamenčkov ali pa deset. Na tleh smo naredili, da je bilo gladko, da ni bilo trave in se je vrglo po pet kamenčkov v roki v zrak in potrebno jih je bilo uloviti vse nazaj v roko. Če ni nobeden padel na tla si zmagal. In potem smo tudi vrgli na tla kamenčke, enega pobrali, vrgli u zrak, hitro vzeli drugega in vmes ulovili še prvega. In tisti, ki je vse kamenčke pobral, tisti je bil zmagovalec.«

Veliko pravljič in iger je Marija opisala že za knjigo »Kamenčki« avtorice Mirjam Štrukelj, ki jih je zbiral po Krasu, Brkinih in Vipavskem.

Besedilo: Renata Jakopin
Fotografije: Arhiv Marije Kovačič

Burja

Moja dolina

***V tej dolini, v hiši s spomini,
tu sem rojena, tu sem doma,
tu je košček mojega sveta.***

Gospa Dora Čehovin Jež je velika umetniška duša, to človek za-
čuti takoj, ko se prestopi prag njene domače hiše v Čehovinih.
O njeni ustvarjalnosti pričajo čudovite slike, v katerih upodablja
predvsem elemente iz narave, risbe na steklo in na zid, izdelki
iz lesa, ročno krojene in poslikane obleke, pesmi in še bi lahko
naštevala. Gospa se ne ustraši nobenega dela, kos je tudi posta-
vljanju tlakovcev, ploščic in parketa, obvlada tudi strojenje kož.
Gospa neverjetnih talentov, ni kaj.

Ko sva se sprehodili med njenimi stvaritvami, ki jih je kar nekaj,
sva se pogovorili o njenem otroštvu. Žal ji kot otroku, rojene-
mu pred začetkom druge svetovne vojne, v otroštvu vsekakor
ni bilo lahko.

Spominjala se je: »Kot otrok sem bila precej bolehná, nisem mo-
gla jesti. Da so me starši zamotili, so »lovili pajke«. Za vsakega pa,
ki sta mi ga dala v usta, sta mi dala seveda hrano. To je bil edini
način, da sta me nahranila.«

***Nisem te mogla zapustiti domovina moja,
še bolj te ljubiti vedno znova.***

Ko je prišla druga svetovna vojna so njenega očeta, ki je bil zaposlen kot kretničar na železnici, italijanske oblasti premestile v Italijo, v bližino Rima. Pred tem je bil dva me-
seca zaprt v Trstu. Vzrok za samo premestitev je bilo dej-
stvo, da sta njegova brata šla med partizane. Kot je nadalje-
vala: »Oba očetova brata sta odšla v partizane, zato so oče-
ta premestili, da ne bi imel sti-
kov z njima. Tako sva odšli tudi
midve z mamo, z nekaj malega

pohištva za njim. Ko se je tam pričela vojna je bilo grozljivo. Bili
smo lačni. Spomnim se, da nam je nekoč je oče skuhal repo,
samo na vodi in pogače iz koruznih otrobov.« Posebno v spomi-

nu je gospe Dori ostal dogodek »Ko so zbombardirali železniško
postajo, kjer je delal oče smo morali ta kraj ponovno zapustiti.
Šli v nek rov, bil je kot bunker (zaklonišče pod zemljo), tam nas
je bilo precej, zunaj ni bilo varno in v njem ostali tri mesece.« Ta-
krat je gospa Dora, še kot otrok, spoznala, kaj pomeni strah: »Ko
smo morali zaklonišče zapustiti in so nas peljali neznano kam,
najprej s kamionom, kasneje z vlakom. Vozili smo se ponoči, ko
pa je prišlo do zračnega napada, se je vlak ustavil in zbežali smo.
Jaz od staršev (strah je bil močnejši) v neko hišo pod stopnišče.
Imela sem približno pet let pa se tega letalskega napada spomi-
njam tako živo. Hodili smo med vinogradi. Ozrla sem se nazaj in
videla kako frči zemlja in krogle. Starša sta me kasneje tam našla
v tisti hiši.« Tako se je spominjala gospa Dora najbolj groznega
dela svojega otroštva.

***Tu sem od malih nog,
kjer namenil me je bog.
Tukaj v tem malem kraju,
ko vse cveti, je kot v raju,
ne vidiš v daljave
le ozek prostor je te narave.***

Ko je imela skoraj šest let se je vrnila in začela je hoditi v šolo:
»S šestimi leti sem začela hoditi v šolo. Spominjam se, ko smo
zunaj imeli to šolo v naravi, sem zaslišala neko malo letalo, sem
od straha zbežala na drug konec vasi v grmovje. Ostali otroci so
se mi smejali in me klicali, a v meni je bil strah močnejši. Tega
se ne da obrazložiti, če tega ne izkusiš. Ta strah je trajal dolgo.«
Nadaljevala je: »Osnovno šolo sem obiskovala tukaj v Branici do
petega razreda. Že takrat sem imela veselje do risanja. Zato nas
je več v skupini priporočila takratna učiteljica Julija Hladnik, da
bi šli študirat na gimnazijo v Tomaj. Doštudirala sem samo dva
razreda gimnazije, ker ni bilo denarja za poplačilo doma.«

***Po zemlji domači lepo zadiši,
ko kmet jo preorje in posadi.
Nas sonce obseva poleti preveč,
v zimskem času pa je treba za peč.
Nas burja vipavska močno prevettri,
včasih zapiha iz kraške smeri.***

Tako je ostala doma na kmetiji: »Potem sem doma delala na kmetiji, sicer mali, ampak bilo je treba na novo vinograd postaviti. Očetovo zdravje je bilo precej krhko, zato sem tudi kopala in opravljala razna moška dela. Veste, kositi smo hodili po Krasu in celo v Senožete, saj svojega nismo imeli dovolj.«

Gospa Dora je res močna korenina, saj je kljub trdemu delu in težkim življenjskim preizkušnjam znala v sebi poiskati tisto, kar jo izpolnjuje: ustvarjalno žilico! Kako se je razvila oz. obudila njena ustvarjalna žilica, je pojasnila z naslednjimi besedami: »Ko je moj oče zbolel, je začel rezljati okvirje, da si je pač krajšal čas in lajšal bolečino z delom. Jaz pa sem, bolj zato, da sem mu dajala

spodbudo, začela slikati na platno. Sploh nisem imela izkušenj, te sem šele pridobila, ko sem se vključila v društvo slikarjev v Sežani, potem še v društvo v Ajdovščini.«

Najino srečanje in prijetno klepetanje je gospa Dora zaključila: »Še vedno slikam in pišem – to mi daje življenje.«

Besedilo in foto: Tamara Fakin

(op. ur.: izbor verzov iz pesmi: Moja dolina, avtorica Dora Čehovin Jež)

POPRAVEK: V prispevku o Konfekciji Komen objavljamo krajši popravek, saj je pri prepisu tonskega posnetka prišlo do napake. Ko nam je gospa Vilma Godnič pripovedovala o doseganju norme v Konfekciji pove: „Takrat se nam je pridružila tudi normirka, Miranda Grmek, ki je skrbela za to, da je delo potekalo, kot je treba.“ Povedano smo si narobe razlagali, za kar se opravičujemo.

Burjina glasba

Pot do zmage v Bratislavi

Najbrž poznate kultni jugoslovanski film Slobodana Šijana iz leta 1980 z naslovom *Ko to tamo peva*, ki prikazuje zgodbo o potovanju, ki poteka z avtobusom, kot bi potekalo skozi življenje, kjer naključno zbrani potniki, po vseh prigodah in nezgodah le prispejo na tako težko pričakovani cilj – v veliko mesto Beograd –, vendar ravno ob bombardiranju na dan začetka II. svetovne vojne. Nekatere vzporednice s tem filmom bi lahko kdaj povlekli tudi iz potovanj s Pihalnim orkestrom Komen, tako tudi iz zadnjega v Bratislavo. Tja smo odpotovali na 7. Mednarodni mladinski festival od 9. do 12. julija. Gre pa, v primerjavi z omenjenim filmom, pri našem potovanju za pomembno razliko: zgodba s komenskim orkestrom se zaključi zmagovalno. Naše potovanje bi radi delili z vami.

Četrtek

Po nočnem dežju smo se v svežini jutra zbrali na komenskem placu. Trije avtobusi za 150 potnikov, kot bi gledali dve cestni križarki in en »kalimero« za turistične navijače (če vozi šolarje, bo dober tudi za nas) s šoferjem Jadranom in edino medijsko

predstavnico, muzikologinjo z novogoriškega oddelka Radia Koper, Tatjano Gregorič.

Smo naložili vse? Glavno, da imamo pršut in pijačo. Aja, in inštrumente. Tolkala pelje Boštjan s kombijem. Matija in Daša gresta z malim Valom z avtom. Prav tako Bor in družina. Karavana krene, ura je 9.00.

Vreme je prijetno, kmalu smo na Šentilju, po nekaj kratkih postankih se že vozimo mimo Dunaja in mimo koridorjev vetrnih elektrarn do avstrijsko-slovaške meje. Na slovaški strani meje čakamo na vinjete več kot pol ure, kot bi bili v času železne zaves. Opremimo se še z navijaškimi zelenimi majicami in že smo, po 10-ih urah avtobusne vožnje, v glavnem mestu Slovaške. Bratislavi pravijo tudi lepotica ob Donavi in mesto miru. Tamir občutimo, ko moramo ponovno čakati ob nameščanju v hotelu Družba, kar v slovenščini pomeni prijateljstvo, v resnici pa je hotel študentsko naselje. Nekatere prevzamejo spomini na študentska leta izpred 30 ali 40 let, namestimo se namreč v prav takšnih študentskih dvoposteljnih ali troposteljnih sobah oz. apartmajih s po dvema sobama in skupno kopalnico. Bila je skupaj dobra klapa in so vsi zasmrčali približno istočasno, ob vsem tem »mladostnem« počutju bi lahko bilo vse skupaj tudi nadstandardno.

Petek

Zbudimo se v sončno, vendar hladno (10 °C) jutro. Pred dvema dnevoma smo doma še gagali pri 35°C v senci, zato smo v glavnem opremljeni s poletnimi oblačili, kak gosto pleten volnen pulover bi pa prišel prav.

Po zajtrku ima orkester vaje, ostali gremo z našimi avtobusi na izlet v okolico Bratislave na ogled mogočnega, ohranjenega gradu na robu Malih Karpatov, Červený Kamen, ki je muzej. Tam nas pričaka vodič, ki nas vodi po gradu in okolici. Po ogledu si v bližnji domačiji privoščimo še degustacijo vin.

Pozno popoldne se na posebnih odrih v starem delu mesta predstavijo gostujoči orkestri. Pihalni orkester Komen kot prvi nastopi na trgu Hlavne namestie. Pred številnim občinstvom z množico turistov in domačinov požanje velik aplavz. Občutek je dober, četudi ni ozvočenja, vendar so prav vsi nastopajoči dobro pripravljeni.

Na Glavnem trgu je med ljudmi iz vsega sveta aktivna tudi marketinška ekipa za promocijo Slovenije in Komenskega Krasa: na provizorično postavljenem pultu se reže pršut, ponuja teran, Erika deli prospekte o lepotah in dobrotah Krasa, z angleščino pomaga Mojca ...

V prijetnem turističnem živzavu starega bratislavskega trga se naša »turistična« skupinica odpravi na glavni mestni grad, kjer delujeta slovaška vlada in parlament. Tam je kaj videti! Veličastna grajska zgradba z lepo vzdrževanimi objekti, s spomenikom narodnega junaka, Svetopluka, v središču in čudovitim razgledom na mesto z vsemi strehami, zvoniki, cerkvami, palačami, mostovi z vso močjo izraža nacionalni ponos tega slovanskega naroda, ki ga je, pravzaprav podobno kot Slovence, oblikovala prepišnost prostora, med vzhodom in zahodom ter severom in jugom, in posledično pestra, vendar velikokrat kruta zgodovina. V objemu toplega poletnega večera se po grajski poti, skozi stare mestne ulice in mimo živahnih lokalov vračamo do našega malega avtobusa in nato do »romantičnih« študentskih sobic.

Sobota

Danes nastopamo zares. No, ne ravno mi, vendar srce nam bije s pihalnim orkestrom, kot bi bili eno. Naša avtobusna karavana krene že zgodaj zjutraj proti stavbi v obliki narobe obrnjene pira-

mide, sedež slovaškega radia. Mesto, kot da še spi. Vse je zaprto, kave pred 10. uro ne dobiš nikjer.

Vsi sedimo v udobnih dvoranskih sedežih in čakamo na nastop. Pred nami se posede stroga, vsaj tako jo vidimo mi, 5-članska ocenjevalna komisija v sestavi članov iz ZDA, Nizozemske, Avstralije, Italije ter Bosne in Hercegovine. Uradna napovedovalka v slovaščini in angleščini napove nastop Pihalnega orkestra Komen pod vodstvom Matije Tavčarja.

Nastop je bil odličen! Pri obeh skladbah je bilo zlitje v en glasbeni oblak v odlični akustični dvorani popolno! Kot da so v odlični dvoranski akustiki glasbeniki presenetili same sebe in bi se s tem dodatno vzpodbudili in dali so vse od sebe in pri vsem skupaj še uživali. V aplavzu smo tudi poslušalci (mi smo bili skupaj z mednarodno žirijo edino občinstvo), seveda, dali vse od sebe. Z dobrim občutkom, da je nastop našemu orkestru uspel, smo se nato sproščeno predali glasbenim užitkom ob poslušanju še preostalih nastopajočih.

Sledile so čestitke, skupno fotografiranje, naš harmonikarski spremljevalec, Tilen Bortolato, je na ulici pred radijsko hišo raztegnil svoj meh in ob pomoči orkestrašev zaigral nekaj slovenskih, tudi kakšno prepoznavno Avsenikovo. Vzdušje je bilo popolno. Po povratku v študentsko naselje se je bilo potrebno okrepčati in pripraviti na vrnitev v središče Bratislave za razglasitev rezultatov. Naša turistična skupinica pa je še malo občutila Donavo in njene lepo urejene travnate brežine v modernem poslovnem delu Bratislave ter še nekatere bratislavske znamenitosti (cerkev Sv. Elizabete, predsedniška palača, Michalska ulica, katedrala Sv. Martina, kjer so kronali madžarske kralje ...).

Nestrpnost v pričakovanju razglasitve rezultatov na Hviezdoslavovem trgu v središču Bratislave je naraščala. Prišli so vsi nasto-

pajoči na festivalu – člani osmih pevskih zborov in štirih orkestrskih zasedb iz desetih držav: Tajske, Nemčije, Belgije, Singapura, Češke, ZDA, Filipinov, Bosne in Hercegovine, Estonije in Slovenije. Bilo je zares pisano. Začel se je protokolarni del. Umetniški direktor festivala, Milan Kolena, je ob pomoči uradne napovedovalke razglašal rezultate in dobitnike priznanj: »Pihalni orkester Komen, Slovenija, za najvišje število 28,50 zbranih točk prejme zlato priznanje in grand prix kot najboljši orkestrski sestav.«
»UUUAAUUU ... !!!«

Veselje je bilo nepopisno. Čestital je Gregor Zagrajšek s slovenskega veleposlaništva v Bratislavi, čestitke je poslal župan Marko Bandelli, čestitke so deževale od vseh. In potem se je začelo: Tilen na harmoniko, orkestraši na tolkala in druge instrumente, pesem in ples, v središču Bratislave je po taktu Komencev plesal cel svet v nepretrgani verigi s Tajci, Belgijci, Estonci, Nemci ... Z besedami se vsega ne da izpovedati. Moraš to sam doživeti. Veselje se je nadaljevalo pred študentskim naseljem do zgodnjih jutranjih ur. Tam so blesteli Lojze in druge »stare sablje«, Tilen in Jernej, Bor na tolkala in še kdo.

Dragi starši, orkester **je ena takšna stopnica** za vstop v svet odraslosti v družbi mlajših, mladih in malo manj mladih, z bolj zrahljanimi povodci, vendar večinoma ob tako redkih dogodkih, ko si vsem na očeh, ter ob glasbeni dejavnosti, ki zahteva vestno delo in trud, predstavlja orkester dejavnost, ki je tudi vzgojna, predvsem pa lepa.

Nedelja

Dan odhoda. Počasi s kovčki kapljamo iz študentskega bloka in zasedemo vsak svoj avtobus. Nekateri skočimo prej še na sprehod k bližnjemu rokavu Donave ob lepo urejenem kampu Mark Twain. »Zbohom Bratislava!«

Ob bogatem Erninem arzenalu štosov o moških in ženskah, poročenih in samskih, taščah in nevestah, šolarjih, šoferjih, gasilcih ... nam je v našem malem »avtobusnem kalimeru« z Jadranom za volanom vožnja prav hitro minila, četudi smo na mejnem prehodu ponovno čakali. Med vožnjo je Vid zapel iz njegovega širokega repertoarja partizanskih, cerkvenih, slovenskih narodnih, starogradskih in dalmatinskih pesmi. Se pozna, da je v več letih življenja na Holandskem dal skozi tudi šolo demokracije in liberalnosti. Ostali smo mu radi pritegnili.

V Komnu *na placu* nas je na Zadržnem domu pričakal plakat »Kdor zna, zna – naši zlati orkestraši!« ter župan in številni prijatelji z odlično torto in lepo pripravljeno pogostitvijo ter sprejemom v režiji Magde, Ane ter vseh, ki so pri vsem tem sodelovali.

Naj ob koncu gre zahvala vsem, ki kakorkoli pomagajo iz sanj tkati to lepo orkestrsko zgodbo. Pihalnemu orkestru Komen in njegovemu dirigentu Matiji pa zaželimo uspehov in plemenitega dela še naprej ter vztrajanja na tej poti in pri takšnih ekspedicijah, kot je bila bratislavska, tudi če bo včasih spominjala na tisto iz znanega filma. Res je, da je pomembna pot, ki vodi k cilju, in ne cilj sam. Ko pa prideš do konca, pot ocenjuješ po rezultatu. In ta naj bo vedno dober.

Besedilo: Ivan Uršič

Foto: arhiv POK

Bogastvo čustev

Taša Cucek, magistra zakonskih in družinskih študij, specializantka zakonske in družinske terapije, relacijskega družinskega modela na Teološki fakulteti v Ljubljani in stažistka na Družinskem centru Sveta Gora.

V četrtem prispevku bomo razmišljali o komunikaciji in o tem, kaj lahko storimo, da komunikacijo v odnosih izboljšamo oz. naredimo bolj prijetno.

Komunikacija

Se znamo pogovoriti o tem, kar čutimo?

Kaj pravzaprav pomeni imeti dobro komunikacijo v zakonskem ali partnerskem odnosu? Na prvi pogled se nam to zdi sila enostavno. Nekdo nekaj pove, nato drugi odgovori ... Ko pride do spora pa se lahko kaj kmalu zatakne.

Še posebej takrat, ko smo zelo prepričani v svoj prav, sogovornika oz. partnerja ne slišimo, kaj nam želi povedati. Tako se naš zakonec oz. partner lahko počuti presliššan, nesliššan, neljubljen in nesprejet ...

V odnosih pride večkrat do nestrinjanj in potrebno je iskati kompromise. Včasih zelo veliko povemo tudi s tišino, ki je redko zgolj tišina ... Tišina je polna naših neizgovorjenih misli, ki so neslišne drugim. Takrat šepetamo sami sebi: »Seveda te pogrešam in ja, imam te rad/a.« Med konfliktom pa tega ne povemo, saj smo bolj osredotočeni na to, da zmagamo v besednem boju in da imamo zadnjo besedo. Pa je to res zmaga? Čez čas lahko spoznamo, da si v resnici želimo, da bi nas partner v polnosti slišal, da bi mu lahko izrazili svoja čustva, potrebe in želje. Terapevt Drago Jerebic priporoča, da sledimo naslednjim napotkom za dobro in kakovostno komunikacijo v odnosih. V pogovoru s partnerjem bi se morali pogovarjati ljubeznivo, odprto, morali bi ovrednotiti, kaj nam partner želi povedati, in nato izraziti, kaj čutimo in mislimo tudi mi sami. Za lažje sledenje temu si moramo zapomniti naslednje kratice, ki sestavljajo besedo LOVE:

Love – ljubeznivo

Open – odprto

Validate – ovrednotiti

Express – izraziti.

Formula za naklonjen odnos je, ko v komunikaciji uporabimo poleg LOVE tudi 3 x S:

Soft – blago

Slow – počasi

Simple – enostavno, preprosto.

Poskušajmo v pogovoru slediti temu, da govorimo počasi, blago in enostavno. Zelo pomembno je tudi to, da izrazimo in govorimo o tem kaj, čutimo. Na primer, ko se vedno znova mož in žena kregata o tem, zakaj so njegove nogavice na tleh v kopalnici ali pa zakaj niso bile odnesene smeti. Zakaj pravzaprav gre

pri tem konfliktu? Imajo nogavice oz. smeti res tako velik pomen, kot jim ga pripisujemo? Kaj je tisto, kar nas res teži in nam povzroča slabo voljo? Pogosto so to le sprožilci čustev, ki smo jih potlačili v preteklosti in se z njimi nismo hoteli ukvarjati. Preko njih pa v odnosu kličemo po sprejetosti, slišnosti, ljubljenosti in tem, da bi nas nekdo sprejel in se za nas zanimal. Ljudje smo odnosna bitja, ki se učimo preko izkušenj v odnosih. Zato bodimo v odnosih zavestno v tem trenutku, zdaj. Vzemimo si čas zase in za ljudi, ki jih imamo radi. Pozorno poslušajte, kaj vam želijo povedati in ne »šparajte« z besedami kot so, rad/a te imam, pogrešam te, ljubim te! Te besede nosijo zdravilno moč, če so izrečene ljubeče in pristno. Želim vam obilo prijetne komunikacije. Vse dobro.

Napovednik!

Povabili smo Christiana Gostečnika na predavanje o zakonski in družinski terapiji. Predavanje IZZIVI STARŠEVSTVA, ki bo organizirano v sodelovanju z župnikom Petrom Černigojem, bo 14.11. ob 19:30 v župnišću Komen.

Dr. Christian Gostečnik bo spregovoril o vlogi očeta in mame ter o pomembnosti njunega sodelovalnega odnosa v starševstvu. Pa tudi o tem, kako v vsakdanjih izzivih najti pogum, da bomo otroku v oporo, mu znali pokazati, da ga imamo radi in ga tudi ustrezno omejili. Predavanje je namenjeno staršem in vsem, ki jih tovrstna tematika zanima.

Prof. dr. Christian Gostečnik, OFM, je dekan Teološke fakultete Univerze v Ljubljani in redni profesor za psihologijo religije, pastoralno psihologijo ter zakonsko in družinsko terapijo na Teološki fakulteti v Ljubljani in Mariboru. Iz klinične psihologije je doktoriral leta 1995 na Argosy University Chicago, leta 1997 iz teologije (na TEOF, UNI-LJ) in leta 1999 iz psihologije (na FF, UNI-LJ). Predava tako na dodiplomskem kot podiplomskem (magistrskem in doktorskem) študiju. Izobražuje nove generacije zakonskih in družinskih terapevtov ter tudi sam izvaja terapije in vodi različne psihoterapevtske skupine.

Več informacij o relacijski družinski terapiji lahko dobite na spletni strani: www.dcsq.si.

Lahko pa tudi pišete na email: druzinski.center@sveta.gora.si ali pa pokličete na telefonsko številko Družinskega centra Sveta Gora. (040 351 236)

Odlično uspel že tretji Festivala kamna

Osrednji dogodek letošnjega Festivala kamna, že tretjega po vrsti, je bil predizbor za evropsko tekmovanje EuroSkills. Dva dni so se v Pliskovici preizkušali najspretnější kamnoseki mlajše generacije. Obvladati morajo spretnosti v načrtovanju, v izdelovanju in v natančnosti, kjer so zelo pomembne praktične izkušnje. Kot je na tiskovni konferenci poudaril Miha Lovšin iz Centra za poklicno izobraževanje, je ravno kamnoseška panoga zgled dobrega in uspešnega sodelovanja delodajalcev in šole ter drugih akterjev pri razvoju in promociji poklica, zato so izpolnjeni vsi pogoji, da se predizborno tekmovanje lahko odvija na Krasu in tudi zaradi tega smo bili priča lanskoletnemu uspehu Leona Mahniča. Na letošnjem predizboru se je pomerilo šest kamnosekov, od tega eno dekle. V nedeljo, ob zaključku Festivala, sta sodelujočim podelila priznanja predsednik Sekcije cementinarjev, kamnosekov in teracerjev pri Obrtni zbornici Slovenije Bogdan Oblak ter direktor Centra za poklicno izobraževanje Elido Bandelj. 24-letni kamnosek Dejan Balič iz Koroške Bele, Tilen Meglič iz Mokronoga in Rok Verstovšek Tanšek iz Brežic pa se bodo kot trije najboljši kamnoseki iz predizbora januarja na olimpijadi poklicev v Ljubljani potegovali za nastop na EuroSkill-su prihodnje leto na Švedskem.

Program letošnjega Festivala kamna je bil raznolik. Potekale so delavnice gradnje suhega zidu, razstava kamnoseških izdelkov kamnosekov Slovenije in iz zamejstva. Na razstavi so sodelovali:

- Marmor, d. d., Sežana;
- Kamnoseštvo Tavčar, d. o. o., Povir;
- Kamnoseški izdelki umetnostne obrti Mitja Gulič, s. p., Kopriva;
- Obdelava naravnega kamna in unikatni kamnoseški izdelki umetnostne obrti Leon Mahnič, s. p., Dol pri Vogljah;

- Kamnoseški izdelki umetnostne obrti Jernej Bortolato, s. p., Pliskovica;
- Kamnoseštvo Čevnja, Sandi Čevnja, s. p., Sežana;
- Kamnoseštvo Bele, Bele Simon, s. p., Kopriva;
- Femont – umetnostno kovaštvo Saša Pavlin, s. p., Komen ter kamnoseka Andrej Mervic in Peter Škabar iz zamejstva.

Zvrstila so se zanimiva strokovna predavanja, kraška tržnica in kamnoseške delavnice za otroke in odrasle. V pester program letošnjega Festivala kamna in tekmovanje EuroSkills so se aktivno vključili tudi gostinci sežanske obrtnice. V nekaterih gostilnah so pripravili posebno gostinsko ponudbo – »kamnarski krožnik« –, obiskovalcem v času Festivala so podarili kamnoseški spominek, ki ga je izdelal Jernej Bortolato.

Zapisala: Marija Rogan Šik

Foto: Jakob Gustinčič, Petra Mezinček

Prepletanje kulinarike in kamnoseštva

V pester program Festivala kamna in tekmovanje EuroSkills, ki je potekal na Krasu sredi meseca junija v idilični vasi Pliskovica, so se aktivno vključili tudi gostinci sežanske obrtnice. »Odziv gostov na povezovanje kulinarike z lokalnimi dogodki je bil zelo dober in to nam je dalo spodbudo, da smo se letos ponovno in še bolj intenzivno vključili v Festival kamna s posebno

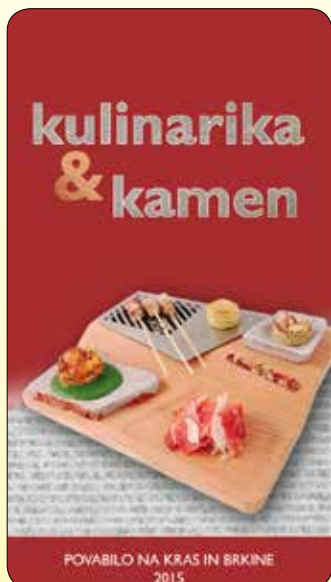
gostinsko ponudbo. Povezali smo kraško-brkinske dogodke in kulinariko, izdali brošuro, skozi katero promoviramo naše gostinske ponudnike in dogodke v letošnjem letu,« je o prepletanju kulinarike in kamna povedala Katja Skok, predsednica Sekcije za gostinstvo in turizem ter živilsko dejavnost pri Območno obrtno-podjetniški zbornici Sežana (v nadaljevanju OOO Sežana). Obiskovalcem so sodelujoči gostinci v času Festivala podarili kamnoseški spominek, ki ga je izdelal Jernej Bortolato. Kraševci in Brkinci iz domačih pridelkov pripravljajo izvirne

jedi. Vedno novi okusi si sledijo od pomladnih špargljev do okusnih minešter, ki jih od jeseni in preko zime obogatijo izbrani kosi prašičjega mesa. Jeseni bodo zadišali češpovi njoki, kostanj in rezine pohanih jabolk. Za dobrodošlico bodo Kraševci poskrbeli s teranom in pršutom, kraškim brinjevcem in brkinskim sliovcem. Tekom leta bodo prireditve in praznovanja popestrili z izbrano kulinarico ponudbo. Še več, kulinariko združujejo s predstavitevjo mojstrov kamnosekov, ki že stoletja iz avtohtonega apnenca klešejo izdelke, povezane s hrano. Vedno bolj so mikavne pripovedi o suhih klobasah, shranjenih v kamnito posodo in zalitih z mastjo. Ogenj na kamnu – ognjišču nas spominja na toplino in izvirnost okusov. Zavedanje korenin daje razloge za nove izzive. Ob sprehodu po kraških vaseh občutite stavbno dediščino, ki ji je kamen dal prepoznavno podobo.

Ob tej priložnosti je Sekcija za gostinstvo in turizem ter živilsko dejavnost OOO Sežana s pomočjo sredstev občin Sežana, Hrepolje - Kozina in Komen izdala brošuro Kamen & Kulinarika, ki je na voljo v gostilnah, pri kamnosekih in TIC-ih. Na voljo je tudi na spletni strani OOO Sežana. Naslovnico brošure zapolnjuje Krožnik KraSna, ki je slavil na osrednji slovenski oblikovalski prireditvi 2013 v Oblikovalski okuševalnici.

Besedilo: Marija Rogan Šik

Foto: arhiv OOO Sežana (naslovnica brošure)

Na gradu Socerb so se zvezde že drugič dotaknile mode in kulture

Na srednjeveškem gradu Socerb so se že drugič zvezde dotikale kreacij slovenskih oblikovalcev in vrhunskih glasbenikov, ki so poskrbeli za čaroben modni in kulturni večer. Tjaša Škapin iz Kozine, članica Območne obrtno-podjetniške zbornice Sežana (v nadaljevanju OOO Sežana), je gonilna sila pri organizaciji dogodka na Socerbu, saj ji je že drugo leto uspelo povezati modne oblikovalke, kulturo in kulinariko v izjemen kulturni in modni dogodek Dotik zvezd.

Letošnje kreacije so na modno brv Socerba pospremili vrhunski nastopi glasbenikov ter plesalcev Slovenskega narodnega gledališča Opera in balet iz Ljubljane, saksofonista Tomaža Nedoha iz Sežane ter DJ-ja Adriana Roja. S svojimi kreacijami so se predstavile Stanka Blatnik Blagotinšek, Tjaša Škapin, Mojca Celin in Damijana Bitežnik Logar. S kopalkami se je predstavila Nataša Gerželj, Trgovina Extremeintimo. Kot gostja pa se je s posebnimi pleteninami predstavila tudi hrvaška modna oblikovalka Lada Szabo Kajfež.

Oblačilne kreacije so dopolnili še: nakit Sandre Kocjančič, nakit Rosane Rajčević Ceglar, torbice in nakit Tjaše Brajdih ter čevlji koprškega oblikovalca Samirja Sakoviča z modno znamko Tash hand made shoes. Za pričeske manekenk je poskrbel Salon Voila, za brezhibno ličenje pa Natali Kenda in Iris Samsa. Vse do nedelje je na gradu Socerb potekala še prodajna razstava modnih kreatorjev in razstava izdelkov domače in umetnostne obrti kamnoseškega mojstra Jerneja Bortolata in kovaškega mojstra Saša Pavlina.

Organizatorji si zaslužijo veliko pohvalo, ker je bil dogodek tudi tokrat organiziran vrhunsko, kar potrjuje navdušen odziv občinstva. Tjaša pa ob zaključku letošnjega dogodka že vabi na grad Socerb, kjer se srečamo tudi prihodnje poletje. OOO Sežana je dogodek podprla z manjšim finančnim prispevkom iz sredstev za pospeševanje drobnega gospodarstva občine Hrpelje - Kozina.

Besedilo: Marija Rogan Šik
Foto: Vanjog Grobljar

Pestra sejemska jesen!

Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana vas vabi na pestro sejemska dogajanja in predstavitev, ki jih je pripravila za jesenski čas. Pohitite s prijavami!

Sejem Herbstmesse 2015, Celovec

Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana organizira letos prvič skupen nastop na jesenskem mednarodnem sejmu Herbstmesse v Celovcu, ki je za obrtnike in podjetnike izjemna priložnost za predstavitev na sosednjem avstrijskem tržišču. Sejem poteka od srede, 16., do nedelje, 20. septembra 2015.

Sejem BARCOLANA 2015, Trst

Barcolana bo letos potekala od 7. do 11. oktobra. Zanimajoči razstavljalci imajo možnost predstavitve na skupnem razstavnem prostoru OOO Sežana z minimalno 3 m2.

Sejem SPOSAEXPO 2015, 7. 10. in 18. 10. 2015, Sejemska razstavišče v Gorici (Italija)

Sejem SPOSAEXPO je namenjen predstavitvi vsega, kar je povezano z enim najlepših življenjskih dogodkov, in je primeren za prikaz poročnih in svečanih oblek, aranžiranja

konfetov, cvetličnih aranžmajev, gostinske ponudbe in lokacij, primernih za poroke, fotografskih storitev, lepotnih centrov, turističnih aranžmajev za poročna potovanja, poročnih daril, predporočnih svetovalnic in nasploh vsega, kar nevesta in ženini potrebujejo za ta korak.

Sejem TiSPOSI, Poročni sejem v Trstu, 28. in 29. 11. 2015, Magazzino 42, Stazione Marittima, Trieste

V Trstu bo 28. in 29. novembra 2015 ob idilični lokaciji ob morju potekal poročni sejem. Sejem predstavlja odlično priložnost za konkretno poslovno priložnost. Na sejmu se bodo predstavili ponudniki poročnih oblek, gostinske ponudbe, fotografskih storitev in video posnetkov, ponudniki najmanjših detajlov (konfetov), cvetličarji. Sejem bo predstavil novosti porok in omogočil promocijo ter predstavitev malih in srednjih podjetij s področja poroke. Dogodek bo promoviran preko medijev, socialnih omrežij na facebooku strani Conosciamo gli Espositori.

Skupne sejemske nastope sofinancirajo Občina Sežana, Občina Hrpelje – Kozina in Občina Komen. Dodatne informacije o sejmih: OOO Sežana, tel. št. 73 00 060, Doris Požar, e-pošta: doris.pozar@oos.si.

Teran – vinska posebnost Krasa

Vino je vsem generacijam veliko pomenilo zmeraj, je več kot pijača in je umetnina narave. Še posebej v najmanjšem slovenskem vinskem okolišu – na Krasu, kjer Kraševci pijejo zadnje desetletje vedno boljše terane. Teran je del tradicije in kulturne dediščine, je pomemben vir dohodka Kraševca, ima zdravilne učinke, predvsem pa je vinski posebnost v svetu. O zdravilnih učinkih terana piše zgodovinar Plinij, ko navaja, da je že pred več kot dva tisoč leti živela cesarica Livia, ki je pila vino pucino (današnji teran) in dočakala visoko starost, 87 let. Sicer pa je številna zgodovinska, ekološka in pedološka dejstva o teranu in o pridelavi terana kot tudi o kraški kuhinji in gastronomskih užitkih ob teranu v najnovejši, že peti, svoji knjigi z naslovom Teran – vinska posebnost Krasa predstavil velik poznavalec in vinski strokovnjak, enolog dr. Miran Vodopivec.

Knjiga je tako lepa promocija Krasa, terana in Kraševcev, ki, zahvaljujoč se novim sodobnim znanjem, pridelujejo iz leta v leto boljša vina, ki bodo jutri še boljša. Avtor, rojen v Zaloščah na Vipavskem, se je pred 45 leti preselil na Kras iz ekonomskih razlogov – da je dobil štipendijo –, in se tako zaljubil v Kras in veliko pripomogel k izboljšanju tehnik pridelave grozdja in vina. Ob pomoči strokovnih služb pijemo na Krasu zadnjih petnajst let vedno boljša vina, kar je tudi zasluga članov Konzorcija kraških pridelovalcev terana, ki prav letos slavi desetletnico svojega delovanja. V knjigi so predstavljeni tudi najuspešnejši vinarji današnjega časa, ki z vso predanostjo in nesebičnostjo pišejo zgodbo o uspehu tega vinskega posebnosti. Med njimi zasledimo člane konzorcija, Društva vinogradnikov in vinarjev Krasa, Vinakrasa Sežana kot največjo klet terana na svetu, pa tudi zapise in fotografije o vinogradnikih in vinarjih iz zamejskega Krasa.

Knjiga, ki je prevedena v italijanščino, vsebuje veliko fotograf-

Z avtorjem knjige Teran – vinska posebnost Krasa se je pogovarjala Ana Godnik

skega gradiva. Gre za obsežno poljudno strokovno knjigo, ki na 250-ih straneh razkriva vse skrivnosti o teranu. Zanj so fotografije prispevali Matej Colja, vinogradnik in vinar, ki je knjigo grafično oblikoval, Marijan Močivnik, Siniša Rančov, dr. Ivan Žežlina, Mojca Mavrič Štrukelj in Nikita Vodopivec. Prevode v italijanščino pa sta opravila prof. Aliče Mačkovšek in dr. Mario Gregorič. Na predstavi v Sežani, ki so jo s petjem obogatili člani okteta Sotočje iz Vipavske doline, so zahvalo avtorju, ki je ustanovitelj in prvi ter dolgoletni predsednik Konzorcija kraških pridelovalcev terana, med drugim izrekli predsednik konzorcija, Boris Lisjak, kraljica terana, Katrin Štoka, in občinski svetnik, Andrej Sila.

Besedilo in foto: Olga Knez

Kraljica terana 2015 – Kristina Tavčar iz Krepelj

Kraljica terana je oseba, ki jo izbere Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa s sodelujočimi partnerji in deluje v okviru tega društva. Poznati mora področje vinogradništva, vinarstva, vinske kulture, Kras in javno nastopanje. Glavna naloga je promoviranje terana PTP in vin z območja vinorodnega okoliša Kras ter Krasa kot edinstvene pokrajine nasploh.

Kraljica terana nastopi na vseh pomembnih prireditvah, ki jih organizirajo kraški vinarji v dogovoru s predsednikom društva.

Na letošnjem izboru je največ zahtevanega znanja pokazala Kristina Tavčar iz Krepelj. Izvira iz tradicionalne kraške kmetije, kjer

obdelujejo 1,6 ha vinogradov, zasajenih v glavnem s sorto refošk, petina površine pa je namenjene malvaziji, sauvignonu in vitovski grganji. Kristina je deseta »novodobna« kraljica terana. V svoji predstavitvi je zapisala takole:

»Z vinogradništvom se je ukvarjal že moj pokojni nono, za njim pa je moj oče prevzel vinograd in na-

daljuje s kletarjenjem. Že od malega sem rada zahajala v naše vinograde in tako se je v meni nehote vzbudilo spoštovanje do kraških vinogradov in vinogradnikov. Poseben pečat moji naklonjenosti do terana je dala bendima (trgatev), ko se je pri nas zbralo veliko sorodnikov in prijateljev, kjer ni manjkalo zvok harmonike. Delo vinogradnika se, seveda, ne konča s trgatvijo, saj se potem delo preseli v kraške hrame (kleti), kjer sem tudi radovedno opazovala očeta pri tem delu in ga spraševala stvari, ki so bile njemu že same po sebi samoumevne. Srednjo šolo sem obiskovala na Biotehniški šoli v Šempetru pri Gorici, kjer sem tudi za zaključno nalogo izbrala pridelavo oz. pridelavo terana in tako sama izdelala svojih prvih 200 l terana. Študij bom nadaljevala na Biotehniški fakulteti v Ljubljani smer agronomija. Večino časa preživim v naših vinogradih.«

Dobra promocija kraških vin in vinorodnega okoliša Kras bo do prinesla k širitvi vinogradov in k uspešnejšemu trženju.

Teran je Kras in Kras je teran, kraljica terana je oboje.

Besedilo: Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa

Foto: arhiv DVV Krasa

Burja

Gozd ni igrišče, temveč delovišče

Delo v gozdu spada med najzahtevnejša in najnevarnejša dela, s katerimi se srečujemo v Sloveniji. Gozdarji si bomo leto 2014 zapomnili po 18 nezgodah s smrtnim izidom, kar smo po katastrofalnem žledolomu lahko tudi pričakovali. Žal se z ukrepi za povečanje varnosti pri delu v gozdu zgolj teoretično vsi strinjamo, pravnega ravnanja pa v praksi nikakor ne znamo uresničiti. Dela v gozdu se je treba lotiti trezno, z dobro opremo, tako z orodjem in stroji kot tudi z varnostno opremo, prav tako pa ne pozabite na usposabljanja in strokovno literaturo. Zato bo dodatno izobraževanje lastnikov gozdov ena od najpomembnejših nalog vseh, ki skrbimo za usmerjanje razvoja gozdov.

Prvi korak na poti k zmanjšanju števila nesreč bomo storili, če bo pred začetkom dela vsak lastnik gozda kritično ocenil svoje znanje, opremo in psihofizično pripravljenost. Kdor le v eni točki odgovori z NE, naj delo raje odda za to usposobljenim in registriranim izvajalcem.

S tečajem v Komnu, ki smo ga izvedli v maju, na OE Sežana Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS) nadaljujemo letošnji niz usposabljanj za varno delo v gozdu. Tečaja varnega dela z motorno žago udeležilo 16 udeležencev. Pri izvedbi so

sodelovali predavatelji praktičnega pouka Srednje gozdarske in lesarske šole iz Postojne. Med slušatelji iz občine Komen, ki je izvedbo finančno podprla, je bilo veliko takih, ki so obnovili znanje, pa tudi takih, ki se s tem delom srečujejo prvič.

Na tečaju so se prvi dan seznanili z osnovnim poznavanjem motorne žage, osnovami varne sečnje dreves, tehničnim pregledom motornih žag ter predstavitev orodij in opreme sekača. Teoretičnemu delu je sledil prikaz sečnje dreves po fazah in vadba na poligonu.

Drugi dan so si tečajniki nabrali spretnosti, ki so potrebne za delo z motorno žago. Najprej so predavatelji pregledali motorne žage in tečajnikom pokazali postopke njenega vzdrževanja: čiščenje, brušenje, nastavitve motorja. Sledilo je opremljanje udeležencev z osebni zaščitnimi sredstvi in šolski prikaz varnega podiranja po posameznih fazah. Tečajniki so lahko sami pod izkušenim očesom predavateljev vadili vse postopke podiranja in kleščenja gozdnega drevja.

Statistike kažejo, da je med udeleženci tečajev varnega dela v gozdu število smrtnih žrtev precej nižje. V prihodnjih letih bodo za sofinanciranje tečajev varnega dela v gozdu spet na voljo sredstva iz Programa razvoja podeželja. Lastnike gozdov zato

pozivamo, naj to možnost čim bolj izkoristijo.

Vabimo vas k obisku spletne strani ZGS (www.zgs.gov.si), kjer sta na voljo literatura in razpored tečajev varnega dela v gozdu. Na sejnih in lokalnih prireditvah si lahko ogledate naše prikaze uporabe osebne varovalne opreme in varnega dela v gozdu, lahko pa se o varnem delu v gozdu posvetujete tudi z vašim revirnim gozdarjem.

Beesedilo: Bogdan Magajna, ZGS
OE Sežana
Foto: arhiv ZGS

Kratki nasveti Zavoda za gozdove Slovenije za varno delo v gozdu:

- Pri podiranju uporabljamo le ustrezno profesionalno orodje in opremo!
- Motorna žaga naj bo dobro vzdrževana in nabrušena!
- Čim več žagajmo s trebušno stranjo meča!
- Motorna žaga naj bo čim bližje telesu, oprta na nogo ali deblo!
- Delajmo z vzravnano hrbtenico!
- Uporabljajmo osebna zaščitna sredstva!
- Upoštevajmo pravila varnega dela,
- Delajmo z glavo!

Kako do organskega sadnega drevja in vinske trte

Večina sadja, ki ga danes kupujemo, je pridelanega s pomočjo pesticidov, različnih nevarnih škropiv in intenzivnega gnojenja z umetnimi – mineralnimi gnojili. Takšen način proizvajalcem zagotavlja velik pridelek s čim večjimi donosi na površino, dobiček in konkurenčnost. Na drugi strani pa nam, uporabnikom, prinaša na pogled zdrave in bujne plodove, ko pa se poglobimo v njihovo vsebino in namen, ugotovimo, da tudi veliko nevarnost za naše zdravje. Takšni svetleči in vabljeni plodovi so bili od 10 do 20-krat poškropljeni z različnimi škropivi proti boleznim in škodljivcem, s hormonskimi pospeševalci cvetenja, zorenja in ne nazadnje še obdelani za dolg transport, če ne prihajajo iz naših krajev.

Vse več ljudi se odloča, da doma ali v okolici zasadi nekaj domačih sadnih dreves, iz katerih bodo lahko pobirali zdrav pridelek, ki ga lahko vzgojimo na enostaven organski način. Pri izbiri sadnega drevja ali vinske trte se priporočajo ustrezne odpornejše sorte, prilagojene na lokalno okolje. Upoštevati je tudi potrebno končno velikost rastline, ki se meri s šibkimi in bujno rastočimi podlagami, in seveda ustrezno lego, da bo imela rastlina dovolj sonca. Ob sajenju je potrebno izkopati dovolj veliko sadilno jamo, nekje pol metra v globino in pri tem dodati kakovostno organsko zemljo in organsko gnojilo za dobro začetno rast in ukoreninjanje sadike. Sadike sadnega drevja tako kot vinske trte potrebujejo dobro začetno temeljno gnojenje, saj večino hranil vgradijo na zalogo za dobro kasnejšo rast.

Izbiramo izključno organska gnojila z večjo vsebnostjo organskega fosforja in kalija, ki sta ključni hranili za dobro začetno rast vsake sadne rastline. Gnojila, ki vsebujejo naravne alge, še dodatno omogočajo boljšo dostopnost hranil drevesu. V času rasti za varovanje dreves pred boleznimi in škodljivci uporabljamo naravne pripravke za rastline iz lekarne, ki povečujejo odpornost

na številne bolezni, škodljivce in pospešujejo cvetenje. Najbolje je da naravne pripravke uporabljamo z zalivanjem v širini krošnje drevesa, kjer so tudi najplitvejša korenine in bodo hitro posrkale raztopino pripravka, s katero smo jih zalili. Ne pozabimo na voluharja, ki ima zelo rad korenine sadnega drevja in vinske trte, zlasti v jesenskem času, ko mu primanjkuje druge hrane. Voluharju pa na srečo ne ustrezajo določene snovi oz. vonji in se jih na daleč izognejo. Takšna, povsem naravna in neškodljiva, snov je ricinusovo olje, ki ga vsebujejo novejši izdelki za odvrčanje voluharjev in krtov. Raztopino ricinusovega olja za odvrčanje voluharjev in krtov raztopimo v zalivalki in z njo zalijemo površino, kjer želimo rastline zaščititi pred voluharji ali pa zalijemo kar direktno v sadilno jamo ob sajenju rastlin.

Bistvo organskega načina vzgoje rastlin je, da ne uporabljamo agrokemikalij in umetnih gnojil, temveč poiščemo naravne rešitve – organski izbor za rastline in naravno lekarno za rastline. Ob pravilnem gnojenju in krepitvi rastlin lahko sami pridelamo varen, zdrav in domač pridelek.

Besedilo: Marko Hočevnar, univ. dipl. inž. agr.

Kar burja prinese

Pomlad slovenskih Bilečancev

Društvo Bilečanci Slovenije, ustanovljeno pred letom in pol, v katerem se združujejo Slovenci – v društvu jih je že več kot 350 –, ki so v nekdanji SFR Jugoslaviji del vojaškega roka služili v Bileči (Bosna in Hercegovina) v Šoli za rezervne častnike pehote (ŠROP – Škola za rezervne oficire pešadije), je bilo zelo dejavno tudi spomladi.

V Vipavi so v soboto, 30. maja, priredili tradicionalno pomladno srečanje članov in simpatizerjev društva ter njihovih družinskih članov. Pripravil ga je organizacijski odbor, ki so ga sestavljali Primorci: Boris Šuligoj (vodja 5. primorskega pododбора društva), Jožef Člekovič, Franc Pergar, Robert Kavčič, David Terčon in Zvone Vatovec. Udeleženci, bilo jih je 94, med njimi tudi delegati srbskega združenja bilečancev, so se zjutraj zbrali v vojašnici Janka Premrla - Vojka. Najprej so zapeli prvo kitico Bilečanke, društveno himno, po uvodnih pozdravih Borisa Šuligoja, predsednika Društva Zlatka Fileja, in poveljnika vojašnice, Bojana Uršiča, pa jim je slednji vojašnico tudi razkazal. V nadaljevanju so se zabavali ob laserskem streljanju

z avtomatsko puško M70A jugoslovanske izdelave, si ogledali muzej prve svetovne vojne in se pred popoldanskim delom srečanja okrepčali z vojaškim pasuljem, brez katerega takšno srečanje seveda ne more miniti. Po kosilu so si v dveh skupinah ogledali Vipavo in se spoznali z njenimi znamenitostmi – med njimi, ob pokušini pinele, zelena in barbere, tudi z vinsko kletjo Agroind Vipava 1894. Srečanje so sklenili z večerjo in druženjem v restavraciji vipavske kleti. Manjša skupina bilečancev je prespala v vojašnici in naslednji dan, v nedeljo, 31. maja, skupaj s srbskimi gosti obiskala še dan odprtih vrat v Parku Škocjanske jame – Belajtno – in vojaški muzej v Lokvi, čigar lastnik, Srečko Rože, je prav tako član društva, dan pred obiskom pa je bil odprl novo razstavo z naslovom Osvoboditve Krasa in Brkinov 1945. Srečanje je, sodeč po navdušenju, popolnoma uspelo. Prihodnje leto se bilečanci iz Slovenije spomladi dobijo na Koroškem.

Za društvo najpomembnejši dogodek je bil v soboto, 20. junija

2015, ko je bilo v Bileči šesto, doslej najštevilčnejše, srečanje nekdanjih gojencev Šropa – tja je odšlo 86 članov društva Bilečanci Slovenija (od tega 11 Primorcev), sicer pa jih je iz vseh držav, ki so nastale iz nekdanje Jugoslavije, prišlo več kot 450. Za mnoge izmed njih je bil to prvi obisk Bileče in vojašnice po nekaj desetletjih. Spanje v še vedno istih vojaških posteljah, skupno kosilo ob vojaškem pasulju in večerno družabno srečanje je obudilo mnogo lepih spominov na naporno šestmesečno šolanje. Na sicer tridnevnem izletu so slovenski bilečanci obiskali tudi Herceg Novi (Črna Gora) in Gospić (Hrvaška). Prihodnje leto bo srečanje 18. junija, natanko ob 60. letnici začetka delovanja bileške častniške šole. Več o društvu najdete na www.bilecaslo.si.

Besedilo: David Terčon.

Slovenski bilečanci na glavni ploščadi vojašnice Bileški borci (v času njihove vojaščine se je imenovala Moša Pijade) v Bileči.

Gimnastika v Komnu

Pod okriljem Športnega društva Partizan Renče poteka v telovadnici OŠ Komen že več let vadba gimnastike. Vadba je namenjena predvsem osnovnošolskim otrokom, udeležujejo pa se je tudi mladinci in člani. Gimnastika je eden izmed osnovnih športov, ki omogoča otrokom razvoj gibalnih sposobnosti in koordinacije celotnega telesa. Prosti čas, ki ga otroci preživijo v telovadnici, je zagotovo bolj kakovostno porabljen kot čas, preživet pred različnimi zasloni. V telovadnici v Komnu je na voljo akrobatska steza, mali trampolin ter nekaj klasičnega gimnastičnega orodja za vadbo otrok. Vadba je v sezoni 2014/2015 potekala pod vodstvom profesorice športne vzgoje, Sare Čotar, in vadiateljice, Sare Šuligoj. Podoben obseg vadbe načrtujemo tudi v tem šolskem letu. Nekateri otroci se treningov udeležujejo zaradi rekreativne vadbe in druženja, drugim pa to ni dovolj in se udeležujejo tekm v Sloveniji in tujini. Vseh uspehov komenskih športnikov je preveč da bi jih našteali, zato je v članku prikazanih le nekaj fotografij iz ene izmed zadnjih tekem v sezoni 2014/2015: državno prvenstvo v skokih na veliki prožni ponjavi v Mostah ter tekma v skokih na mali prožni ponjavi v Beogradu. Skoki na veliki prožni ponjavi (trampolinu) so od leta 2000 dalje tudi olimpijska

disciplina. V telovadnici v Komnu žal nimamo na voljo velikega trampolina, zato nekateri tekmovalci prihajajo na primer enkrat tedensko na trening v Renče, kjer imamo na voljo nov olimpijski trampolin (edini v Sloveniji) – enak model bo uporabljen tudi na olimpijadi v Riu leta 2016. Športniki iz Komna so svoje znanje dokazali na državnem prvenstvu (velika prožna ponjava), kjer so bili prisotni v praktično vseh zmagovalnih ekipah (Barbara Tavčar, Veronika Žvanut, Jan Zavadlal, Tomi Zavadlal, Lenart Žezlina ...). Poleti smo se nameravali predstaviti tudi na občinskem prazniku Občine Komen, vendar zaradi dežja pred prireditvijo ni bilo mogoče postaviti blazin, ne da bi se zmočile, zato je naš nastop žal odpadel.

Z vadbo gimnastike bomo v Komnu nadaljevali tudi v tem šolskem letu. Kogar zanima, je najbolje, če nas kontaktira na naslov sdrence@gmail.com.

Besedilo: Igor Ferjančič
Foto: Boris Pregelj, Matjaž Bizjak

Ob smrti niste sami

Če smo v zadnji številki občinskega glasila prvič prebili led z obravnavo teme o minljivosti, smrti, pogrebu in žalovanju, je prav, da se z omenjenimi vsebinami soočamo dalje. Pa ne zato, da bi s temi najboljčutljivejšimi tematikami kalili vsakdanje življenje, temveč zato, ker živimo v času drugačnih okoliščin, ki od nas terjajo drugačna razmišljanja in ravnanja. Danes živimo v razmerah vesplošnega prodiranja, ekspanzije tudi tam, kamor nekoč ni bilo dostopa, kar od nas terja izražanje drugačnih čustvenih in vedenjskih vzorcev.

Ravno zato, ker živimo v času rušenja na različnih področjih nekoč živih tabujev, je prav, da so čedalje glasnejše tudi pobude za detabuizacijo smrti – pobude ozaveščanja, da tudi minljivost, smrt, pogreb in žalovanje niso prepovedane teme.

Predvsem zato, ker so to teme, ki prej ali slej doletijo vsakogar, vsakdo pa, ne glede na medčloveške razlike, ob tem čuti enako. Čuti izgubo, bolečino, žalost in čuti potrebo, da v najtežjih trenutkih ni sam. Zlasti zato, ker se je v času najhujše resnice, običajno najbolj prizadetim, potrebno soočiti še z mučnim dejstvom organizacije in izvedbe ritualne pogrebne slovesnosti.

Ker Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana, ne zgolj kot institucija, temveč zlasti kot ekipa mladih in strokovno podkovanih ljudi, docela razume in obravnava smrt ter z njo povezano pogrebništvo, stremi v prvi vrsti prav k lažšanju mučnega stanja, v katerega so svojci ob izgubi bližnjega ujeti. Na osnovi dolgotletnih izkušenj, ob upoštevanju želja, z nasveti in priporočili ter vselej s čutom in duhovno podporo svojcem, Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana v celoti odgovorno prevzema nase strokovno zasnovo, organizacijo in izvedbo pogrebne slovesnosti za častno slovo od rajnika.

Pogrebno-pokopališka dejavnost, ki je v domeni Komunalno stanovanjskega podjetja, d. d., Sežana, vključuje namreč vse storitve, od prevzema in prevozov pokojnika (tudi mednarodnih prevozov), ureditve vse potrebne dokumentacije, priprave pokojnika za zadnje slovo, celovite priprave za upepelitev, pomoči pri izboru opreme v lastnem razstavnem prostoru, pomoči pri izboru cvetja v lastni cvetličarni, priprave grobnega polja do zasnove, organizacije in izvedbe protokola žalne slovesnosti.

Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana s svojim poslanstvom nastopa in deluje zato, da ob smrti niste sami.

Besedilo: Ekipa pogrebno-pokopališke dejavnosti KSP, d. d., Sežana

Fotografija: Arhiv pogrebno-pokopališke dejavnosti KSP, d. d., Sežana

Pogrebne storitve

KSP D.D. SEŽANA

Partizanska cesta 2, 6210 Sežana

tel: 05/73 11 242, gsm: 041 646 639

Dan aktivnih Metuljčic

Društvo za pomoč pri obolenjih ščitnice Metuljčica, ki je bilo ustanovljeno leta 2006 in šteje blizu 400 članov, je priredilo dan aktivnih metuljčic. Sedemdeset članov iz cele Slovenije se je zbralo in preživelo aktiven dan na Krasu. Namen takih dnevoev je, da spodbujajo ščitnične bolnike k večji fizični aktivnosti, gibanju in zdravemu načinu življenja nasploh, seveda pa tudi druženje, spoznavanje in obvladovanje bolezni ščitnice ima svoj pomen. V bolnišnici v Sežani jim je direktorica, mag. Silvana Šonc, predstavila zdravstveno ustanovo, ki je bila zgrajena 1936. leta in bo prihodnje leto slavila 80 let delovanja. Zanimiva je bila tudi predstavitev bolezni ščitnice, saj je specialistka medicine dela in športa, dr. Ljubislava Škibin, ki je kar devet let vodila sežanski zdravstveni dom, sedaj pa že desetletje vodi kraško podružnico društva za zdravje srca in ožilja, med udeleženci izvedla anketo o odkrivanju bolezni ščitnice. Udeleženci Dneva aktivnih metuljčic so si z veliko zanimivostjo ogledali podzemno kraško jamo v neposredni bližini bolnice, kjer izvajajo program rehabilitacije kroničnih pljučnih bolnikov. V popoldanskem času pa jih je turistični vodnik, Bogdan Macarol, popeljal po Živem muzeju Krasa, ki se razprostira na območju 700 hektarjev in kjer se nahaja več kot 200 vrtač in dolin ter drugih tipičnih značilnosti matičnega Krasa. Polni lepih vtisov so zapustili Kras v upanju, da se še kdaj vrnejo na ta prelepi del Slovenije.

»Društvo za pomoč pri obolenjih ščitnice Metuljčica je bilo ustanovljeno z namenom pomagati bolnikom z boleznimi ščitnice tako, da jim omogočimo pogovor, izmenjavo izkušenj in s tem pripomoremo k boljši kakovosti življenja. V letu 2011 smo pridobili status društva v javnem interesu in humanitarnega društva. »Na področju ozaveščanja strokovne javnosti smo dokaj uspešni, saj se pomembno skrajšujejo roki za postavitev diagnoze obolenja ščitnice,« predstavlja društvo vodja postojnske skupine za samopomoč, Magda Tomšič.

Preko leta imajo več pomembnih projektov. Tako konec marca obeležujejo dan ščitnice v Ljubljani, kjer organizirajo strokovna predavanja in občni zbor. Naslednja akcija je dan aktivnih metuljčic, ki jo pripravljajo z namenom, da se ščitnične bolnike vzpodbudi k večji fizični aktivnosti, gibanju in zdravemu načinu življenja kot tudi druženju ter spoznavanju in obvladovanju bolezni ščitnice. Enkrat letno društvo pripravi srečanje z zanimivimi predavanji priznanih slovenskih tirologov in drugih strokovnjakov. Občasno po vsej Sloveniji organizirajo tudi zelo dobro sprejete delavnice in druge oblike strokovnih izobraževanj.

Namen takih druženj je predvsem v tem, da se ljudje spoznajo z boleznijo in jo obvladujejo. Kot pri večini bolezni se tudi pri ščitnici ne zavedamo njene pomembnosti, dokler ne gre kaj narobe. Ščitnica je majhna, vendar zelo pomembna žleza, ki skrbi za normalno presnovo in vpliva na skoraj vse organe v telesu. Težava pri prepoznavanju znakov obolenja ščitnice je tudi ta, da simptome hitro zamenjamo s čim drugim. Večina bi nas depresijo, tesnobo, alergije, suho kožo, nespečnost, hujšanje ali pridobivanje telesne teže, menstrualne težave, povišan holesterol, pomanjkanje energije, moteno koncentracijo, otekanje udov, mrazenje, razbijanje srca, tresenje ipd. pripisalo divjemu življenjskemu tempu in izgorelosti. Lažje je prepoznavna le povečana ščitnica ali golša. Večinoma gre za obolenja avtoimunskega značaja. Za to obliko obolenja oboleva vsaka peta ženska. Z leti narašča tudi število obolelih za rakom na ščitnici, ki je na srečo v večini primerov ozdravljiv, bolezni ščitnice pa ne prizanešajo niti otrokom.

Društvo ima tudi svojo spletno stran www.metuljčica.si, kjer lahko poleg strokovnih člankov najdemo tudi vse podatke o kontaktnih osebah za posamezne skupine v Sloveniji. Živahno je tudi na forumu društva Kako živeti z boleznijo ščitnice – Metuljčica na portalu Med.Overe.Net, kjer se krešejo različna mnenja, veliko pa je tudi osebnih izkušenj. Na istem portalu se nahaja forum Hormonske motnje, kjer na vprašanja odgovarjajo strokovnjaki tirologi. V društvu deluje t.i. klepetalnica, ki je namenjena predvsem alternativnim oblikam zdravljenja. Metuljčica pa se predstavlja tudi na Facebooku. Postojnska skupina vabi k vpisu tudi Kraševce in Brkince.

Besedilo in fotografija: Olga Knez

Nogometni klub Komen gostoval v Beogradu

Kombinirana veteranska ekipa Nogometnega kluba Komen (v nadaljevanju NK Komen) se je odzvala povabilu nogometnega kluba FK Policajac veterani iz Beograda in z njimi odigrala prijateljsko nogometno tekmo. Tekma je bila odigrana v soboto, 6. junija 2015, na njihovem igrišču v Batajnici tik ob reki Donavi.

FK Policajac je zelo urejen klub s 70-letno tradicijo, ki ima celotno igralsko piramido, začenši s selekcijo U7 pa vse do veteranske ekipe. Njihova veteranska ekipa, s katero smo odigrali tekmo, pa je že petič zapored postala prvak 1. beograjske veteranske lige. Za lažjo predstavo naj povem, da v Beogradu obstajajo 4 veteranske lige. V vsaki izmed prvih treh lig je 12 klubov, četrta liga pa je sestavljena iz dveh skupin s po 14 klubi. Za veteransko ekipo FK Policajac nastopajo tudi bivši profesionalni igralci in re-

prezentanti Srbije, kot so Martinović (Crvena zvezda, Macabi TA), Bunjevčević (Crvena zvezda, Tottenham).

V zanimivi tekmi je zmago slavila domača ekipa z rezultatom 6 : 3. Po tekmi je sledil družabni večer z ogledom finala Lige prvakov na znameniti Adi Ciganliji.

Poudariti velja, da so se gostitelji izjemno izkazali, saj je bilo vse organizirano na zelo visoki ravni. Med drugim smo si ogledali tudi oba znamenita stadiona: Crvena zvezda Marakana in Partizan (bivši stadion JNA). Za vse to gre zahvala predsedniku kluba FK Policać g. Budimirju Vasiljeviću in g. Branislavu Tasiću. Posredovali smo jima tudi povabilo na srečanje, ki bo v Komnu predvidoma v soboto, 19. septembra 2015. Stroške gostovanja v Beogradu smo si udeleženci v celoti krili sami.

Besedilo: Adrijan Spačal

Foto: Vojko Urdih

Klara Stantič: Vonj po dežju

Poznam ljudi, poznam mlade, poznam odrasle, ki jim poezija ni všeč. Poznam veliko tistih, ki jim poezija daje vpogled v duševne globine, v zahtevno, v »demokracijo fizičnega in metafizičnega«, kot bi temu rekla Meta Kušar v eseju o ustvarjalnosti. Mlada avtorica se je podala na pot tiste in takšne sile, ki se na čarodejen način vtire v pesnika, na pot do sebe in na pot do tistega, ki in kar ji je najbližje. »Pesem nastaja, ko zasijejo zvezde ...« nas uvodoma popelje v letošnji prvenec Klara Stantič, komenska osnovnošolka, ki je izid knjige, omogočen s strani OŠ Antona Šibelja Stenjka Komen, pričakala z osnovnošolskima mentoricama, Martino Fabjan in Tanjo Samec. Pesniško zbirko je oblikovala z lastnimi, tenkočutnimi risbami v akvarel tehniki.

Najstnica, rojena v novem tisočletju, natanko 200 let in dva dni za Prešernom - navedeno le kot zanimivost, saj je ena izmed simpatičnosti mlade avtorice tudi to, da v oklepajih pod pesmimi ponekod nastanek pesmi ali njeno vsebino pokomentira, kar je sicer v navadi bolj pri ameriških piscih, pri domačih pa to ni najbolj pogost pojav. Ali risbe tudi vsebinsko razporejajo cikličnost pesmi? Niti ne. Pesem čuti avtorica kot žarečnost na belem listu papirja, tisto in takšno, ki samosvoje zasvetli tistim in takšnim, ki jo začutijo kot svojo, tistim in takšnim, ki se v pesmi najdejo. Kot večina zdravomislečih najstnikov se tudi Klara ukvarja s temami in motivi, s katerimi se ukvarja veliko današnjih najstnikov. Njen čas je razdrobljen na trenutke (»Ujeta sem v trenutku./skritem v srce ...«), v katerih čuti najgloblje, v katerih se biološki čas skrči na najnujnejše metulje v trebuhu, na kratko dihanje in močnejše utripe srca (»...le za naju./le za hip, dolg kot večnost in kratek kot spomin ...«) Priznajmo, z mladostnimi težavami marsikdo od nas ni vedel, kako shajati. Pa vendarle je takrat in ravno takrat potrebno iti ontološko najbolj skozi in če pesem ni nekaj takega, kar ti premeša globinske štrene, potem, kaj drugega je lahko? Veliko stvari, vendar je pesem »sen, kjer besede sijajo kot zvezde«, trdi Boris A. Novak. Ljubezen je glavna tema poleg narave in pesničine domače pokrajine, Krasa (»In čeprav me kliče svet, in v mojem srcu varno ujet./je spomin na miren kraj -trd in žilav, a še vedno raj.«). In morda bi bralcu ljubezen na Krasu lahko postala še ena izmed romantičnih nadaljevanj kakšne domače ali tuje filmske produkcijske hiše, vendar ne. Ostanimo pri pesniški zbirki, prvencu, Vonj po dežju. Ki napoveduje prihod oblakov. In sivine: Ki napoveduje vonj gozdnih poti, debel in trave, kot napoveduje lepo, ker kaj je lepšega kot mavrica ali po dolgi suši nekaj kapelj dežja, ki se jim prepustiš tako ali drugače z obrazom

uprtim v nebo, s široko zaprtimi očmi? Zaljubljenost je pesničina notranja zgodba, skozi katero vstopa v zunanje svetove, v takšne in drugačne odnose z zunanjim svetom (»...a imaš najbolj modre/modre oči./imaš najbolj tople/tople dlani ...«). Strokovnjaki modro razpredajo, da je ljubezen zrela takrat, kadar je tvoja skrb do drugega človeka čisto malce pomembnejša kot do samega sebe. Razmerje je vzajemno spodbujajoče in poživljajoče.

In menda je zaljubljenost izčrpavajoča, pa pesnica, na trenutke pozabi na to (»...in čisto vse se mi čarobno zdi...«). Obstaja še drugačna zaljubljenost, tista v besede. Stantičeva je nekatere pesmi razdelila kitično, druge piše prosto, skoraj vsem pa je skupno ujemanje glasov dveh besed od zadnjega naglašene samoglasnika naprej - torej rima. Rima na -i se zazdi na trenutke neizvirna in najlažje izmišljena, vendar ljudskemu ušesu najbližja. Pesmi naredi posebej zvoneče - saj ima lastne specifičnosti, črke svoje zvone, besede svoje pomene. Rime ustvarjajo bogat ritem - nekatere pesmi bi prav gotovo lahko uglasbili. Aliteracija, asonanca in preprostost povedanega, nič najstniško zakompliranega, izraz tistega, kar tam v globinah je. Vsak pesniški jezik ne nazadnje izraža potrebo po življenju. Pesnik se rodi skupaj s svojim pesniškim jezikom. »Pesnikov jezik je ostanek eksplozije notranje zamaknjenosti, ki je v tesnejšem sorodu z domovanjem živali, z gnezdi, brlogi, z dupljo v stari hruški ali vrbi, s polžkovo hišico, kakor pa s človeškim izdelkom, vseeno, ali je najbolj moderna podmornica ali pa krsta,« zatrjuje slovenska pesnica in esejistka, Meta Kušar. Pesem, Glasba, Hrast, Zaljubljena, Obupana, Nazaj na začetek, Praznina, Obljubi itn. je le nekaj naslovov iz pričujoče zbirke. Njih zven in vonj besed nakazujejo odmevnost neke mladosti, na odmeve nekega časa, ki se zdi tako podoben najstniškemu skozi celoten prostor in čas. Hkrati napeljuje na misel dr. Igorja Grdine (v: Sodobnost, letnik 78, marec 2014): »Sodim, da mi je zmerom stati na lastnih nogah - pred vsakomer. Nič resnega nisem, če sem dvojniki kogar koli. To na koncu pomeni: nič nisem, če nisem.« Tudi Klara Stantič je čisto posebno dekle: je pesnica. Če si pesnik, »si itak čuden«. Podati se na pot pesništva v svetu, v katerem vlada zagnani kapitalizem in subvencionalnost in še kak -izem ali -alnost, v svetu recenzistov, ki prežijo kot zveri na pesnika, da bi ga lahko po malem raztrga-

li - pomeni imeti res veliko mero poguma in mlada pesnica ga nedvomno ima. Pravijo, da človek izve najgloblje stvari takrat, ko ustvarja. Stantičevi najbrž ustvarjalnost ne dela velikih problemov. Veno Taufer (v spremni besedi k pesniški zbirki Morje v nas Jaana Kaplinckega) zapiše: »Pravega pesnika morda najbolje prepoznamo po njegovi radovednosti in z njo združenim čudenjem nad vsem, kar ta radovednost – pri resnični umetnosti je še drugo ime zanjo: nedolžnost – odkriva, srečuje, skuša razumeti. Silovitosti te radovednosti, neizmernosti tega čudenja spričo vsega velikega in majhnega v svetu, v bivanju sveta, v njegovih nekdanjih in sedanjih časih in prostorih ...« Zato voščilo mladi pesnici in vsem mladim pesnikom: uspešno na poti pesnjenja in poleg svinčnika v roki ali računalniške tipkovnice pod prsti, morda še nekaj začinjjenih jajc in jajčnikov v nahrbtniku, za vsak slučaj.

Besedilo: Patricija Dodič

ZDRAVA HRBTENICA, PILATES

OŠ KOMEN

Torek **17.00 – 18.00**,
od 29. 9. 2015.

Kontakt:

Teja Rojc s.p.

040 453 954

fortispina@gmail.com

Burka o jezičnem dohtarju (Le Farce de Maître Pathelin)

KOMEDIJA V VERZIH

V IZVEDBI GLEDALIŠKE SKUPINE

SKD TABOR IZ OPČIN

**v dvorani v Kobjeglavi,
v soboto, 26. 9. 2015 ob 20.00**

PRISRČNO VABLJENI, SMEHA IN VESELJA NE BO MANJKALO !!!

ORGANIZACIJA: DRUŠTVO KRAŠKI SLAVČEK KOBJEGLAVA-
TUPELČE

Poziv za vstop oziroma članstvo v Lokalno akcijsko skupino (LAS) Krasa in Brkinov

Začenja se novo programsko obdobje 2014-2020 in s tem tudi ponovno oblikovanje Lokalne akcijske skupine (v nadaljevanju LAS) Krasa in Brkinov. LAS je neprofitna oblika, ki mora biti organiziran kot pogodbeno partnerstvo javnih in zasebnih subjektov na izbranem območju. V našem primeru gre za območje štirih kraških občin: Sežana, Divača, Hrpelje - Kozina in Komen. Lokalno partnerstvo se oblikuje na območju s skupnimi lokalnimi potrebami in izzivi s skupnim ciljem uresničevanja lokalnih razvojnih potreb in doseganja zastavljenih ciljev, opredeljenih v Strategiji lokalnega razvoja. Partnerstvo v LAS-u sestavljajo po načelu tripartitnosti predstavniki javnih in zasebnih lokalnih socialno-ekonomskih sektorjev. To so lahko občine, javni zavodi in druge javne institucije (javni sektor), podjetniki, podjetja, kmetje, podjetniki (ekonomski sektor), zainteresirani posamezniki, kmetje, kmečke žene in mladi, predstavniki nevladnih organizacij in drugi predstavniki civilne družbe (zasebni sektor). Članstvo v LAS-u je prostovoljno in odprtega tipa ter dostopno vsem pod enakimi pogoji. Ustanovna seja bo potekala predvidoma v septembru 2015, kjer se bo odločalo o morebitni simbolični članarini ter imenovanju v organe LAS-a. Na spletni strani LAS-a Krasa in Brkinov (www.ora.si/las) najdete pristopno izjavo za članstvo, dodatne informacije pa so vam na voljo tudi na telefonski številki 05 73 44 362 (Andrej Samec) ali na elektronskem naslovu info@ora.si.

Pripravila: Maja Colja in Andrej Samec

JEZIKOUK

Za študijsko leto 2015/2016 se v okviru programa JEZIKOUK

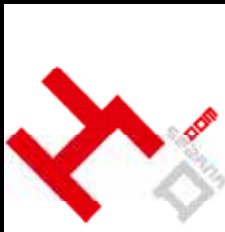
- program za učenje tujih jezikov - razpisuje tečaje
- angleškega,
- italijanskega in
- španskega jezika za odrasle.

V okviru programa MATURANT nudimo strokovno podporo pri pripravi na maturo za slovenski, angleški in italijanski jezik, v programu INTEGRA pa nudimo učni program osnov slovenskega jezika za tujce.

Učne ure programa JEZIKOUK bodo potekale na območju Občine Miren - Kostanjevica in Občine Komen od srede oktobra do marca v skupnem obsegu 40 učnih ur, programa MATURANT in INTEGRA pa v obsegu 20 učnih ur.

Za prijave in dodatne informacije sta na voljo kontakta: jezikouk@gmail.com ali 031 306 385 od ponedeljka do petka od 8h do 16h.

Cum Laude - prevajalske storitve in poučevanje, s. p.

Kosovelov dom Sežana V SEZONI 2015/16 razpisuje naslednje abonmaje in programe:

GLEBALIŠKI ABONMA	6 predstav
GLASBENO-PLESNI ABONMA	6 predstav
BRILJANTNI ABONMA predstave lahko kombinirate po želji in sicer iz gledališkega in glasbeno-plesnega abonmaja	8 predstav
SREČKIN ABONMA	7 predstav za otroke
FILMŠULA	
HINO HINO SEZONSKA KARTICA	

Prisrčno vas vabimo k vpisu abonmajev.

Od 10. septembra dalje je mogoč vpis tudi za nove abonente naštetih abonmajev. VPIS v abonmaje je mogoč do 30. septembra 2015.

URNIK BLAGAJNE:

Od 31. avgusta do 30. septembra 2015 bo naša blagajna odprta od ponedeljka do petka od 10. do 12. in od 15. do 17. ure, na dan prireditve tudi uro pred prireditvami.

Informacije: www.kosovelovdom.si
Mateja Metlika in Ariana Pertinač, vodja vpisa abonmajev, tel. (05) 731 20 10.

OGLAD PREDSTAV V LJUBLJANI

(izven abonmajska ponudba, tudi za tiste, ki niste abonenti Kosovelovega doma Sežana)

Ogled opere FIGAROVA SVATBA v SNG Opera in balet Ljubljana

Libreto: Lorenzo da Ponte po Beaumarchaisu.
Glasbeni vodja in dirigent: Marko Hribnik.
Režiserka: Yulia Roschina.
Scenografinja in kostumografinja: Vasiliya Fišer.
Koreograf: Matjaž Farič.
Vodja zbora: Željka Ulčnik Remic.
Nastopajo: solisti, zbor in orkester SNG Opera in balet Ljubljana.

Mozartova Figarova svatba, ki je bila z veličastnim uspehom prvič uprizorjena na Dunaju leta 1786, je vrhunsko delo svoje dobe in glasbena mojstrovina za vse čase. Je tudi pojem komične opere. Slika: www.opera.si.

Cena ogleda predstave in prevoza z avtobusom: 35 EUR za abonente, 45 EUR za ostale.

Ogled opere bo v četrtek, 24. marca 2016, ob 18.00. Točen odhod iz Sežane bomo prijavljenim sporočili pravočasno, avtobus pa bo ustavil tudi v Postojni.
Evidenčne prijave sprejemamo do srede, 30. septembra 2015. Po tem dnevu bomo prijavitelne pozvali k plačilu, ki bo veljalo za dokončno potrditev, do 15. oktobra 2015. Po 15. oktobru 2015 ne bomo več sprejemali niti prijavi niti plačil.

Ogled gledališke predstave JUGOSLAVIJA, MOJA DEŽELA v SNG Drama Ljubljana

Dramatizacija: Goran Vojnovič.
Režija: Ivica Buljan.
Igrajo: Matjaž Tribušon, Nataša Barbara Gračner, Zvone Hribar, Maja Končar, Saša Tabaković, Benjamin Krnetič, Jernej Šugman, Bojan Emeršič, Filip Ekart Babič, Aljaž Jovanović, Marko Mandič, Nina Ivanišin, Zvezdana Mlakar, Uroš Fürst, Gregor Baković, Lina Ekart Babič, Nina Valič, Iva Babič, Gaja Pöschl, Aleksander Cavazza/Črt Veselko, Valter Dragan in harmonikar Uroš Jezdič/Dejan Panič.

Roman Jugoslavija, moja dežela postavlja drugo ob drugo dve podobi Balkana. Eno, ki je zapisana v otroškem spominu, in drugo, ki se razprostira pred nezaspeljenimi očmi odraslega človeka.
Predstava traja 190 minut z odmorom. Slika: Peter Uhan, www.drama.si.

Cena ogleda predstave in prevoza z avtobusom: 25 EUR za abonente, 35 EUR za ostale.

Ogled predstave bo v ponedeljek, 5. oktobra 2015, ob 19.30. Točen odhod iz Sežane bomo prijavljenim sporočili pravočasno, avtobus pa bo ustavil tudi v Postojni.
Prijave z vplačili sprejemamo do vključno 15. 9. 2015.

SEPTEMBRA NE SPOGLEJTE NA NAŠIH ODRIH:

Četrtek, 24. september 2015, ob 20.00,
v Srednji dvorani
KONCERT: ANDREJ PIRJEVEC – AP GROUP
Več na www.apmusicart.com.

Nedelja, 27. september 2015, ob 20.00,
v Srednji dvorani
TADEJ TOŠ V ŽIVO!
Stand-up komedija. Izven. Nastopa: Tadej Toš.

Napovednik prireditev v občini Komen

15. september - 15. december 2015

Datum	Ura	Prireditve	Kraj	Organizator/informacije
15. september, TOREK	17:00	Polaganje venca Marjanu Rožancu na spominsko ploščo	Volčji Grad	Knjižnica Komen, Tel. : +386 (0)5 76 68 580, knjiznica.komen@siol.net
	18:00	Srečanje z nominiranci za Rožančevo nagrado. Pogovor bo vodila ga. Manca Košir	Komen, knjižnica	Knjižnica Komen, Tel. : +386 (0)5 76 68 580, knjiznica.komen@siol.net
17. september ČETRTEK	19:00	Fabianjevo leto v občini Komen Literarni večeri: Acma – duša sveta. Pogovor med arhitektoma Renato Jakopin in Nataša Kolenc	Štanjel, Kvadratni stolp	Knjižnica Komen, Tel. : +386 (0)5 76 68 580, knjiznica.komen@siol.net Občina Komen, Tel. : +386 (0)5 73 10 450, obcina@komen.si
27. september, NEDELJA	13:30 dalje	»Vaška šagra« – Sklop dogodkov ob prazniku vaškega zavetnika Sv. Mihaela (turnir v odbojki, balinanju; gledališka predstava, briškola, tombola, nastop glasbene skupine)	Kobjeglava	Društvo Kraški slavček, kraski.slavcek@gmail.com Erika Rojc: Tel. : +386 (0)40 277 337
2. oktober, PETEK	18:30	S knjižnim nahrbtnikom na potep po Madeiri	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen, Tel. : +386 (0)5 76 68 580, knjiznica.komen@siol.net
30. september do 4. oktobra SREDA- NEDELJA		Dnevi evropske kulturne dediščine Pričevanja o življenju in delu Maksa Fabianija: – Zbiranje pričevanj o Maksu Fabianiju	Štanjel, grad	Občina Komen Javni sklad za kulturne dejavnosti, Ol Sežana Grad Štanjel, Galerija in turizem, Dušana Švagelj s. p.
3. oktober SOBOTA	10:00- 15:30	Dnevi evropske kulturne dediščine Predavanje: secesija v arhitekturi Maksa Fabianija	Štanjel, grad	JSKD Ol Sežana Ga. Vladislava Navotnik Tel: 05 731 00 90
6. oktobra, TOREK	17:00	Pravljica kuharska delavnica z Emilijo Pavlič	Kulturni dom Komen	Knjižnica Komen, Tel. : +386 (0)5 76 68 580, knjiznica.komen@siol.net
9. oktober PETEK	17:00	Fabianjevo leto v občini Komen Odprtje obnovljenega vodovodnega sistema v Ferrarijevem vrtu s kulturnim programom V primeru dežja v Galeriji Lojzeta Spacala.	Štanjel, Ferrarijev vrt	Občina Komen, Tel. : +386 (0)5 769 00 56, www.komen.si www.stanjel.eu
10. oktober, SOBOTA		Delavnica suhozidne gradnje	zaledje Gorjanskega	Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras Tel: 031 351 830, nadja.mislej-bozic@guest.arnes.si
16. oktober, PETEK	18. 30	S knjižnim nahrbtnikom na potep po Ugandi	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen, Tel. : +386 (0)5 76 68 580, knjiznica.komen@siol.net
18. oktober, NEDELJA	14:00	Pohod po poti devetih kalov – Začetek pohoda na placu, sledil pa bo zanimiv dvourni pohod okrog Med potjo bo poskrbljeno za okreplilo, vse prijavljene pa na koncu čaka poštena malica.	Kobjeglava	Društvo Kraški slavček, kraski.slavcek@gmail.com Erika Rojc: Tel. : +386 (0)40 277 337
24. oktober, SOBOTA		Fabianjevo leto v občini Komen: Podelitev nagrade Maks Fabiani Odprtje razstave del, prispelih na razpis za Nagrado Maks Fabiani	Štanjel, Galerija L. Spacala	Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije
25. oktober NEDELJA	9:00	18. pohod po sledeh soške fronte	Brestovica pri Komnu	TD Brest, Tel. : +386 (0)40 815 552 stane.svigelj@siol.net, www.brestovica.com
oktober-november		Mesec kraške kuhinje	Kras	Goriški muzej, www.goriskimuzej.si Občina Komen, Tel. : +386 (0)5 769 00 56 www.komen.si, www.stanjel.eu
5. november, ČETRTEK		Fabianjevo leto v občini Komen Odprtje razstave akvarelov Maksa Fabianija	Galerija Lojzeta Spacala, Štanjel	Zavod ŠTIP info@visitkras.info www.visitkras.info
7. november, SOBOTA		Martinovanje na Krasu Odperte kleti	Kras	Društvo Kraški slavček, kraski.slavcek@gmail.com Erika Rojc: Tel. : +386 (0)40 277 337
14. november, SOBOTA	18:00	Martinovanje s pokušino mladih vin	Kobjeglava, kulturni dom	Knjižnica Komen Tel. : +386 (0)5 76 68 580, knjiznica.komen@siol.net
27. november, PETEK	18:30	S knjižnim nahrbtnikom na potep po Jamajki	Knjižnica Komen	Pihalni orkester Komen pihalniorkesterkomen@gmail.com
december		Božično-novoletni koncert Pihalni orkester Komen	Komen	ŠK Društvo Hruševica Tel. : +386 (0)41 221 169
5. december, SOBOTA		16. Štanjelski tek	Štanjel	

Razstave

Datum/odprtje razstave	Razstava
razstava 24. oktober do 31. november	Razstava del, prispelih na razpis za nagrado Maks Fabiani Kraj: Štanjel, Viteška dvorana Organizator/informacije: Društvo urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije
razstava 5. november do 31. november	Akvareli Maksa Fabianija Kraj: Štanjel, Grad: Galerija Lojzeta Spacala Organizator/informacije: Grad Štanjel – galerija in turizem Tel. +386 (0)5 769 01 97, gradstanjel@guest.arnes.si
stalna razstava	Stalna razstava slik in grafik Lojzeta Spacala Kraj: Štanjel, Grad: Galerija Lojzeta Spacala Organizator/informacije: Grad Štanjel – galerija in turizem Tel. +386 (0)7 690 197, gradstanjel@guest.arnes.si

Osmice

Datum	
9. oktober – 18. oktober	Osmica na kmetiji Kosmina Kraj: Brje pri Komnu Organizator/informacije: Brje pri Komnu 15 051 242 071; 031 893 704 milan.kosmina@siol.net

Obvestilo REFERENČNA AMBULANTA V KOMNU

S 1. 9. 2015 se dr. Šantelj v Zdravstveni postaji v Komnu podeli referenčna ambulanta. Zaposlena bo diplomirana medicinska sestra, ki bo v začetku delala po 4 ure dnevno.

Kaj je referenčna ambulanta (v nadaljevanju RA)?

Je obstoječa ambulanta, v kateri že dela zdravnik družinske medicine, ki že v tem trenutku zagotavlja visoko strokovnost dela, dosega oceno ambulate, ki zadošča za vključitev v nabor RA in bo pripravljen svoje delo vsebinsko nadgraditi v skladu s priporočili na nivoju:

- protokolov vodenja kroničnih bolnikov,
- vodenja registrov kroničnih bolnikov
- širše preventive (dana orodja, določena ciljna populacija),
- doseganja kazalnikov kakovosti,
- opravljanja možnih posegov na primarni ravni.

Določene aktivnosti bo izvajala diplomirana medicinska sestra (DMS) v skladu s svojimi pristojnostmi in zanje odgovarjala.

**435. obletnica
DAN
KOBILARNE LIPICA
nedelja, 20. 9. 2015
Praznujte z nami!**

**435⁺ Kobilarna
Lipica**

posebni gost prireditve
**Leteči Francoz ★
LORENZO**

Kobilarna Lipica, Lipica 5, 6210 Štanjel, T: 05 739 1580, info@lipica.org

Nagradna križanka

												PONOVNO DEJANJE	PRVOTNI PREBIVALEC IBERSKEGA POLOTOKA	RUSKI NAMIZNOTENIŠKI IGRALEC (SERGEJ)	NATEGOVANJE, VLEČENJE		
										OBJETJE							FRANCOSKI KOLESAR (THOMAS)
										TOVARNA V CELJU							
										DEVETEROKOTNIK							
										NORVEŠKI POLITIK (POVRATNO PROT)				NOBELIJ			
										POL BESEDE OVEN			NERED				
										MEŽAN			KO KAPNE ČRNILO NASTANE ...				
	TOMAŽ MAHKOVIC	PREDEL NA ZGORNJI STRANI TRUPA	PESEK, KI SE UPORABLJA ZA FILTRIRANJE	ZRNATA RUDNINA ROŽNATE BARVE	ŠKOTSKA PEVKA SANDE	ODPRITINA V KOŽI	RIMSKA 4	PREB. FILPINOVA	RIMSKI CESAR								
DODATNA VOJAŠKA ENOTA, DANA V POMOČ										LADJA ZA NAFTO							
KOMUR JE PODELJEN DOKTORSKI NASLOV										ZAPIS Z NOTAMI				IGRALEC RANER			
ITALIJANSKI FILMSKI IGRALEC (GIGI)							TRNOVA PALICA							LUKA V ERITREJI			
SLOVENSKI KANTAVTOR (ADI)							IGRA Z ŽOGO							POKRAJINA V KATERI SE NAHAJA KOMEN	INDIJSKO MESTO (TADŽ MAHAL)	MESTO NA IRSKEM	
RICHARD JOHN COLANGELO							URADNI SPIS			VOJAK V TURČIJI							
							HRVAŠKA			DUŠIK, NITROGEN							
ITALIJANSKI NAFTNI KONCERN							OHRANITEV					LADJA ARGONAVTOV					
							PREBIVALCI JADRANSKEGA POLOTOKA	ŽIVLJENSKA TEKOČINA				ČRTA NA ZEMLJEVIDU REŠEVALNE SANI					
							POVELJNIK										
Burja	KAR SE BERE								VODJA ARGONAVTOV					PLOD			
	MEŠČANSKI SLOJ													NERESNO DEJANJE			
IME ČRKE G				BRKATA RIBA					VRSTA INSEKTICIDA						SLOVENSKA TEKAČICA NA 400M (BREDA)	STAR ITALIJANSKI NOVEC	SPLAVARSKI DROG
				ROM. TENIS. (VICTOR)													
ZAVITJE, OMOTANJE								AM. TV NANIZANKA				ČEŠKI MOTOCIKLIST (PAUL)					
								JAP. FILM. IG. (YUI)				POTEZA	ENOTNI VEKTOR				
RAZPRTIJA						GRŠKA ČRKA				MAJHEN IGOR							
						SAMURAJSKA SABLJA				DANSKI PLES. HOLM							
RIMSKI BOG ZAŠČITNIK HIŠE IN PREBIVALEC								PREBIVALEC NASELJA SRESER									BOŽIČNI PANJ
OSTER PODALJŠEK PLEVE PRI KLASU								MADŽ. PESN. (ERIKI)									
								NAJKRAJŠI EDVARD				OTROK, KI STIKA					
												OSEBNI ZAIEMEK					
SLOVENSKI KOŠARKAR (DAVORIN)									PROSTOR MED STIKAJOČIMA SE STENAMA					SLOVENSKI UGANKAR LESKOVŠEK			
LUKA V IZRAELU					RTV NAPOVEDOVALKA BAŠ									SRBSKI NOGOMETNI TRENER (FERENC)			

GESLO:

Pravilno izpolnjeno geslo nam na dopisnici pošljite do petka, 22. 11. 2015 na naslov Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen, s pripisom »za nagradno križanko«. Na dopisnici ne pozabite pripisati svojega imena in priimka, naslova ter telefonske številke. Med prispelimi pravilno izpolnjenimi gesli bomo izžrebali tri nagrajence.

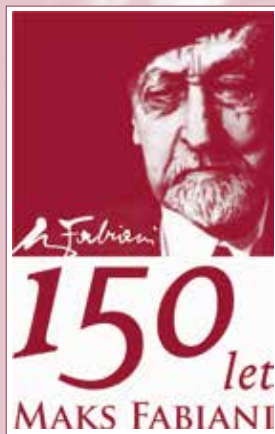
Rešitev nagradne križanke Burja, Junij 2015 - VODORAVNO: pašeta, amoralnež, paroh, zob, Alan, Zore, Rab, bife, ataka, ato, Te, otavič, murva, vaza, Faraoni, tik, Ate, balast, maar, potreba, alarm, AB, Antonija, ikebana, nauk, akcent, ivje, Sinatra, Perez, Obrazi, Au, Arne, negnoj, Posotlje, eb, Abel, Cres, lan, oči, avalit, Tajka, jez, Rintje, orant, Aka, A-ha, ar, renaz;

GESLO: Murva Fabianijevih

1. nagrada: Matjaž Adamič iz Tomačevce (knjiga Volčji Grad)

2. nagrada: Vilma Krapež iz Kobdilja (knjiga Junaki neba)

3. nagrada: Milena Renčelj iz Sežane (glasbeni CD)

FABIANIJEVO LETO 2015

DOGODKI V OBČINI KOMEN

DATUM	ŪRA	DOGODEK	KRAJ	ORGANIZATOR
18. SEPTEMBER PETEK	19:00	FABIANIJEVO LETO V OBČINI KOMEN LITERARNI VEČERI: ACMA – DUŠA SVETA. POGOVOR MED ARHITEKTKAMA RENATO JAKOPIN IN NATAŠO KOLENC	ŠTANJEL, KVADRATNI STOLP	KNJIŽNICA KOMEN TEL.: +386 (0)5 76 68 580, KNJIZNICA.KOMEN@SIOL.NET OBČINA KOMEN TEL.: +386 (0)5 73 10 450 OBCINA@KOMEN.SI
30. SEPTEMBER DO 4. OKTOBRA SREDA- NEDELJA		DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE PRIČEVANJA O ŽIVLJENJU IN DELU MAKSA FABIANIJA: ZBIRANJE PRIČEVANJ O MAKSU FABIANIJU	ŠTANJEL, GRAD	OBČINA KOMEN JAVNI SKLAD ZA KULTURNE DEJAVNOSTI, OI SEŽANA GRAD ŠTANJEL, GALERIJA IN TURIZEM, DUŠANA ŠVAGELJ S.P.
3. OKTOBER SOBOTA	10:00-15:30	DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE PREDAVANJE SECESIJA V ARHITEKTURI MAKSA FABIANIJA	ŠTANJEL, GRAD	JSKD OI SEŽANA GA. VLADISLAVA NAVOTNIK TEL: 05 731 00 90
9. OKTOBER PETEK	17:00	FABIANIJEVO LETO V OBČINI KOMEN OTVORITEV OBNOVLJENEGA VODOVODNEGA SISTEMA V FERRARIJEVEM VRTU S KULTURNIM PROGRAMOM V PRIMERU DEŽJA V GALERIJ LOJZETA SPACALA.	ŠTANJEL, FERRARIJEV VRT	OBČINA KOMEN TEL.: +386 (0)5 769 00 56 WWW.KOMEN.SI WWW.STANJEL.EU
24. OKTOBER SOBOTA		FABIANIJEVO LETO V OBČINI KOMEN: PODELITEV NAGRADE MAKS FABIANI OTVORITEV RAZSTAVE DEL PRISPELIH NA RAZPIS ZA NAGRADO MAKS FABIANI	ŠTANJEL, GALERIJA L. SPACALA	DRUŠTVO URBANISTOV IN PROSTORSKIH PLANERJEV SLOVENIJE
5. NOVEMBER ČETRTEK		FABIANIJEVO LETO V OBČINI KOMEN OTVORITEV RAZSTAVE AKVARELOV MAKSA FABIANIJA	GALERIJA LOJZETA SPACALA, ŠTANJEL	GORIŠKI MUZEJ WWW.GORISKIMUZEJ.SI OBČINA KOMEN TEL.: +386 (0)5 769 00 56 WWW.KOMEN.SI WWW.STANJEL.EU

Program dogodkov v Fabianijevem letu je živ in ga bomo še nadgrajevali in dopolnjevali. Zato vas vabimo, da se vključite k njegovemu sooblikovanju in z organizacijo dogodkov popestrite Fabianijevo leto. Vaše predloge in dogodke lahko sporočite na tic.stanjel@komen.si.